

Latgales reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.-2030. gadam

RĪGA, 2024

Saturs

1	Ievads	5
2	Latgales AAR raksturojums	7
2.1	Reģiona teritorija un iedzīvotāji	7
2.2	Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums	12
2.2.1	Esošais pienākumu un atbildības sadalījums atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanā	12
2.2.2	Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersanti reģionā	15
2.3	Apsaimniekotie sadzīves atkritumu apjomi	16
2.4	Poligonos apsaimniekotie atkritumi	19
2.5	Speciālo atkritumu grupu apsaimniekošana	20
2.5.1	Savākto atkritumu apjomu un komersantu raksturojums	20
2.6	Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras raksturojums	23
2.6.1	Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti	23
2.6.2	Šķiroto atkritumu savākšanas laukumi	24
2.6.3	Poligonu infrastruktūras raksturojums	26
2.6.4	Sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūra	28
2.6.5	Kompostēšanas laukumi	29
3	Atkritumu apsaimniekošanas sektora stratēģiskie mērķi	30
3.1	Reģionālā līmenī sasniedzamie mērķi	30
3.2	Sasniedzamie kvalitatīvie rādītāji	31
3.3	Pāreja uz aprites ekonomiku un industriālā simbioze	32
4	Atkritumu ražošanas prognoze un sasniedzamie kvantitatīvie rādītāji	35
4.1	Prognozes sagatavošanā lietotie pieņēmumi	35
4.2	Atkritumu ražošanas prognoze	36
4.3	Pārstrādes mērķu sasniegšana	37
5	Priekšlikumi par plānā ietveramajiem pasākumiem	40
5.1	Pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi	40
5.2	Rekomendācijas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai	46
5.3	Prioritāri īstenojamie pasākumi - kopsavilkums	50
5.3.1	Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība	50
5.3.2	AARC - infrastruktūras attīstība	51
5.3.3	Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra	52
5.3.4	Lokālās atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādes infrastruktūras attīstība	53
5.3.5	Sabiedrības informēšanas un izglītošana pasākumi	54
5.3.6	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana	54

5.3.7	Atkritumu reģenerācijas infrastruktūras izveide	55
6	AARC izveide un reģiona zonējums.....	56
6.1	Iespējamie AARC izveides modeļi un darbības zonas	56
6.2	AARC funkcijas	57
6.3	Reģiona pārvaldības modelis	58
7	Plānā paredzēto pasākumu īstenošanas finansēšana.....	60
7.1	Finansējuma avotu vispārējs raksturojums	60
7.2	Plānotās infrastruktūras uzturēšanas un citu pasākumu īstenošanas izmaksas	60
7.3	Apsaimniekošanas izmaksu segšana	61
7.4	Eiropas Savienības fondu finansējums.....	63
7.5	Plānā paredzēto pasākumu investīciju izmaksu novērtējums	64
7.	Plānotie pasākumi – kopsavilkums, prioritārais saraksts, īstenošanas laika grafiks	69
8	Plānoto pasākumu īstenošanas rezultatīvie rādītāji, atbilstība normatīvajiem aktiem.....	72

Lietotie saīsinājumi

AAK	Atkritumu apsaimniekošanas komersants
AAL	Atkritumu apsaimniekošanas likums
AAP	Atkritumu apsaimniekošanas plāns
AAVP	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns
AAR	atkritumu apsaimniekošanas reģions
AARC	Atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs
Bio A	bioloģiskie atkritumi
BNA	bioloģiski noārdāmie atkritumi
EEIA	elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi
ES	Eiropas Savienība
EUR	eiro
KF	Kohēzijas fonds
milj.	miljoni
MK	Ministru Kabinets
MKN	Ministru Kabineta noteikumi
NAIK	no atkritumiem iegūts kurināmais
NTL	nolietoti transportlīdzekļi
NVO	Nevalstiskā organizācija
PET	polietilēna tereftalāts
PV	pašvaldība
RAS	ražotāja paplašinātās atbildības sistēmas
SADSP	sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkts
SAP	sadzīves atkritumu poligons
SEG	siltumnīcu efekta gāzes
ŠASL	šķīroto atkritumu savākšanas laukums
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
tūkst.	tūkstoši
t	tonna
LAAR	Latgales atkritumu apsaimniekošanas reģions

1 Ievads

Latgales reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns (turpmāk LRAAP) ir izstrādāts ievērojot Atkritumu apsaimniekošanas likuma¹ III nodaļa un Ministru kabineta 2021.gada 22.jūnija noteikumus Nr.397 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas programmu”² (turpmāk MKN 397), kur noteikts plāna saturs, tā apspriešanas un apstiprināšanas kārtības prasības. Plāna izstrādes mērķis ir “Valsts atkritumu apsaimniekošanas plāna 2021.- 2028. gadam”³ (turpmāk AAVP) noteikto mērķu un uzdevumu īstenošana Latgales atkritumu apsaimniekošanas reģionā (turpmāk LAAR), t.sk.:

- atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība;
- atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūras attīstība;
- atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādei iekārtu modernizācija;
- atkritumu pārstrādes un reģenerācijas infrastruktūras attīstība;
- poligona infrastruktūras attīstība;
- sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana.

LRAAP ietver pasākumu plānu esošo tehnisko un organizatorisko risinājumu pilnveidošanai, kuru mērķis ir veicināt aprites ekonomikas principu īstenošanu reģionā, kā arī uzlabot atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu kvalitāti un pieejamību.

Vispārējie principi LRAAP izstrādē:

- Plāns tiek izstrādāts ievērojot Latvijas Republikas un Eiropas savienības (turpmāk ES) spēkā esošo normatīvo aktu prasības atkritumu apsaimniekošanas jomā un AAVP paredzētos atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības virzienus, mērķus, un mērķu sasniegšanai veicamos uzdevumus;
- Plāns tiek izstrādāts, ievērojot Ministru kabineta noteikumus Nr. 301 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem”⁴ (turpmāk MKN 397) noteiktās LAAR robežas, kas ietver Daugavpils, Jēkabpils, Rēzeknes valstspilsētu, Aizkraukles, Augšdaugavas, Jēkabpils, Krāslavas, Līvānu, Ludzas, Madonas, Preiļu, Rēzeknes, Varakļānu novada teritorijas;
- Plāns tiek izstrādāts, balstoties uz pašvaldību un atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas rezultātā iegūtajiem un jaunākajiem publiskajos reģistros un datubāzēs pieejamiem datiem, kas raksturo reģiona sociāli ekonomiskos apstākļus, apsaimniekotos atkritumu apjomus, pieejamo infrastruktūru u.c. indikatorus;
- Ievērojot normatīvo aktu prasības, izstrādājot LRAAP tiek nodrošināta sabiedrības, organizāciju un institūciju informēšana un viedokļu uzklauššana, tiek veiktas konsultācijas ar reģiona pašvaldībām, kompetentajām iestādēm un reģionā strādājošajiem atkritumu apsaimniekošanas komersantiem.

¹ Atkritumu apsaimniekošanas likums, Publicēts: [Latvijas Vēstnesis](https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums), 183, 17.11.2010. <https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums>

² Ministru kabineta noteikumi Nr. 397 (Rīgā 2021. gada 22. jūnijā (prot. Nr. 49 21. §)) Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu <https://likumi.lv/ta/id/324230-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-un-regionalajiem-planiem-un-atkritumu-rasanas-noversanas-valsts-programmu>

³ Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

⁴ Ministru kabineta 2023. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 301 "Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem". <https://likumi.lv/ta/id/342688>

Plāna saturs saskaņā ar MKN 397 nosacījumiem un pasūtītāja prasībām ir sekojošs:

- Atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna mērķi un pasākumi šo mērķu sasniegšanai.
- Esošās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums atkritumu apsaimniekošanas reģionā:
 - analīze par apsaimniekotajiem atkritumu apjomiem, iekļaujot informāciju par radītajiem, savāktajiem, reģenerētajiem un apglabātajiem atkritumiem, to daudzumu un avotiem;
 - izvērtējums par pastāvošajām atkritumu savākšanas sistēmām, t.sk. par atkritumu dalītās savākšanas sistēmām;
 - esošās atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras, t.sk. reģenerācijas vietas un iekārtas un atkritumu apglabāšanas vietas un iekārtas raksturojums un paredzamais darbības ilgums gados, atspoguļojot kartē pastāvošās atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izvietojumu un teritoriālo segumu.
- Prognoze par atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā ietverto atkritumu plūsmu attīstību plāna darbības laikā.
- Kvalitatīvie un kvantitatīvie rādītāji un mērķrādītāji attiecībā uz radīto atkritumu daudzumu, to reģenerāciju, izmantošanu enerģijas reģenerācijai un apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanu.
- Izvērtējums par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību, izdalot pasākumus pa atkritumu veidiem un jaudas apmēriem un nosakot kritērijus infrastruktūras atrašanās vietām, tostarp par:
 - papildus nepieciešamo infrastruktūru dalītai atkritumu savākšanai un par pasākumiem tās darbības uzlabošanai;
 - papildus nepieciešamām jaunām atkritumu dalītās savākšanas sistēmām;
 - papildus nepieciešamām jaunām atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietām;
 - poligona tālāko darbību, sadarbību reģiona līmenī, un jaunu atkritumu savākšanas shēmu nepieciešamību;
 - esošo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietu un iekārtu slēgšanu;
 - izvērtējums par optimālo reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru (turpmāk AARC) skaitu LAAR, funkciju sadalījumu un kārtību, kādā tiek pārraudzīta un koordinēta atkritumu apsaimniekošanas centra darbība.
- Priekšlikumi LAAR sadalīšanai atkritumu apsaimniekošanas zonās.
- Pasākumi, kas jāveic, lai uzlabotu atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi, reģenerāciju un apglabāšanu, neradot draudus videi.
- Pienākumu un atbildības sadalījuma novērtējums starp iesaistītajām pusēm, kas atbildīgas par atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna izpildi.
- Izvērtējums par atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā paredzēto pasākumu īstenošanai pieejamo un papildus nepieciešamo finansējumu un tā avotiem (arī pašvaldību līmenī), tai skaitā izveidotās atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras uzturēšanas izmaksas.
- Izvērtējums par atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna atbilstību normatīvajiem aktiem atkritumu apsaimniekošanas jomā un to, kādā veidā plānā iekļautie pasākumi veicinās normatīvajos aktos noteikto mērķu sasniegšanu.

2 Latgales AAR raksturojums

2.1 Reģiona teritorija un iedzīvotāji

Atbilstoši MKN 397 LAAR ietver 12 pašvaldības: Daugavpils un Rēzeknes valstspilsētas, Aizkraukles, Augšdaugavas, Jēkabpils, Krāslavas, Līvānu, Ludzas, Madonas, Preiļu, Rēzeknes, Varakļānu novads. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem kopējais iedzīvotāju skaits 2023. gada sākumā ir 326,365 tūkstoši⁵, skat. tabulu (Tabula 2-1). Lielākais iedzīvotāju skaits 78,85 tūkst. jeb 24,2% no reģiona iedzīvotājiem dzīvo Daugavpils valstspilsētā, 26,37 tūkst. jeb 8,1% reģionu iedzīvotāju dzīvo Rēzeknes valstspilsētā, savukārt pārejās reģiona pilsētās dzīvo 87,0 tūkst. jeb aptuveni 26,7% no reģiona iedzīvotājiem, reģiona lauku teritorijās dzīvo 134,12 tūkst., jeb aptuveni 41,0% no reģiona iedzīvotājiem. Reģiona robežas un administratīvi teritoriālā iedalījuma karti skatīt attēlu (Attēls 2-1).

Tabula 2-1 Latgales AAR ietilpstošās pašvaldības

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
1.	Daugavpils valstspilsētas pašvaldība		78850
2.	Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība		26378
3.	Aizkraukles novads (Aizkraukle)		28950
3.1.		Aizkraukles pilsēta	6947
3.2.		Jaunjelgavas pilsēta	1789
3.3.		Kokneses pilsēta	2450
3.4.		Pļaviņu pilsēta	2821
3.5.		Aiviekstes pagasts	537
3.6.		Aizkraukles pagasts	931
3.7.		Beburu pagasts	988
3.8.		Daudzeses pagasts	914
3.9.		Iršu pagasts	470
3.10.		Jaunjelgavas pagasts	72
3.11.		Klintaines pagasts	594
3.12.		Kokneses pagasts	985
3.13.		Mazzalves pagasts	926
3.14.		Neretas pagasts	1401
3.15.		Pilskalnes pagasts	315
3.16.		Seces pagasts	891
3.17.		Sērenes pagasts	716
3.18.		Skrīveru pagasts	3375
3.19.		Staburaga pagasts	335
3.20.		Sunākstes pagasts	367
3.21.		Vietalvas pagasts	619
3.22.		Zalves pagasts	507
4	Augšdaugavas novads (Ilūkste)		24754
4.1.		Ilūkstes pilsēta	2171
4.2.		Subate pilsēta	515
4.3.		Ambelju pagasts	376
4.4		Bebrenes pagasts	681

⁵ Centrālās statistikas pārvaldes oficiālās statistikas datubāze
https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRS/IRS051/

Latgales atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.-2030. gadam

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
4.5.		Biķernieku pagasts	393
4.6.		Demenes pagasts	1027
4.7.		Dubnas pagasts	597
4.8.		Dvietes pagasts	471
4.9.		Eglaines pagasts	606
4.10.		Kalkūnes pagasts	1731
4.11.		Kalupes pagasts	1059
4.12.		Laucesas pagasts	1068
4.13.		Līksnas pagasts	943
4.14.		Maļinovas pagasts	693
4.15.		Medumu pagasts	660
4.16.		Naujenes pagasts	4344
4.17.		Nīcgales pagasts	493
4.18.		Pilskalnes pagasts	758
4.19.		Prodes pagasts	203
4.20.		Salienas pagasts	499
4.21.		Skrudalienas pagasts	944
4.22.		Sventes pagasts	826
4.23.		Šēderes pagasts	682
4.24.		Tabores pagasts	613
4.25.		Vaboles pagasts	554
4.26.		Vecsalienas pagasts	490
4.27.		Višķu pagasts	1357
5.	Jēkabpils novads (Jēkabpils)		39917
5.1.		Jēkabpils valstspilsēta	21436
5.2.		Aknīstes pilsēta	940
5.3.		Viesītes pilsēta	1522
5.4.		Aknīstes pagasts	344
5.5.		Asares pagasts	362
5.6.		Atašienes pagasts	559
5.7.		Ābeļu pagasts	844
5.8.		Dignājas pagasts	384
5.9.		Dunavas pagasts	505
5.10.		Elkšņu pagasts	409
5.11.		Gārsenes pagasts	689
5.12.		Kalna pagasts	488
5.13.		Krustpils pagasts	814
5.14.		Kūku pagasts	1878
5.15.		Leimaņu pagasts	355
5.16.		Mežāres pagasts	577
5.17.		Rites pagasts	454
5.18.		Rubenes pagasts	772
5.19.		Salas pagasts	2583
5.20.		Saukas pagasts	472
5.21.		Sēlpils pagasts	626
5.22.		Variešu pagasts	1047
5.23.		Viesītes pagasts	567

Latgales atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.-2030. gadam

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
5.24.		Vīpes pagasts	580
5.25.		Zasas pagasts	710
6.	Krāslavas novads (Krāslava)		20321
6.1.		Dagdas pilsēta	1816
6.2.		Krāslavas pilsēta	6997
6.3.		Andrupenes pagasts	878
6.4.		Andzeļu pagasts	449
6.5.		Asūnes pagasts	362
6.6.		Aulejas pagasts	424
6.7.		Bērziņu pagasts	264
6.8.		Dagdas pagasts	547
6.9.		Ezernieku pagasts	546
6.10.		Grāveru pagasts	340
6.11.		Indras pagasts	763
6.12.		Izvaltas pagasts	513
6.13.		Kalniešu pagasts	497
6.14.		Kaplavas pagasts	398
6.15.		Kastuļinas pagasts	576
6.16.		Kombuļu pagasts	422
6.17.		Konstantinovas pagasts	410
6.18.		Krāslavas pagasts	406
6.19.		Ķepovas pagasts	133
6.20.		Piedrujas pagasts	360
6.21.		Robežnieku pagasts	633
6.22.		Skaistas pagasts	473
6.23.		Svariņu pagasts	241
6.24.		Šķaunes pagasts	402
6.25.		Šķeltovas pagasts	447
6.26.		Ūdrīšu pagasts	1024
7.	Līvānu novads (Līvāni)		10411
7.1.		Līvānu pilsēta	6911
7.2.		Jersikas pagasts	631
7.3.		Rožupes pagasts	1045
7.4.		Rudzātu pagasts	659
7.5.		Sutru pagasts	448
7.6.		Turku pagasts	717
8.	Ludzas novads (Ludza)		21257
8.1.		Kārsavas pilsēta	1856
8.2.		Ludzas pilsēta	7640
8.3.		Zilupes pilsēta	1336
8.4.		Blontu pagasts	353
8.5.		Brīgu pagasts	465
8.6.		Ciblas pagasts	576
8.7.		Cirmas pagasts	593
8.8.		Goliševas pagasts	301
8.9.		Isnaudas pagasts	823
8.10.		Istras pagasts	415

Latgales atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.-2030. gadam

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
8.11.		Lauderu pagasts	229
8.12.		Līdumnieku pagasts	228
8.13.		Malnavas pagasts	997
8.14.		Mežvidu pagasts	707
8.15.		Mērdzenes pagasts	534
8.16.		Nirzas pagasts	303
8.17.		Ņukšu pagasts	370
8.18.		Pasienes pagasts	421
8.19.		Pildas pagasts	453
8.20.		Pureņu pagasts	265
8.21.		Pušmucovas pagasts	456
8.22.		Rundēnu pagasts	337
8.23.		Salnavas pagasts	545
8.24.		Zaļesjes pagasts	482
8.25.		Zvirgzdenes pagasts	572
9.	Madonas novads (Madona)		27699
9.1.		Cesvaines pilsēta	1237
9.2.		Lubānas pilsēta	1467
9.3.		Madonas pilsēta	6664
9.4.		Aronas pagasts	1191
9.5.		Barkavas pagasts	1100
9.6.		Bērzaunes pagasts	1319
9.7.		Cesvaines pagasts	981
9.8.		Dzelzavas pagasts	1047
9.9.		Ērgļu pagasts	1825
9.10.		Indrānu pagasts	620
9.11.		Jumurdas pagasts	218
9.12.		Kalsnavas pagasts	1494
9.13.		Lazdonas pagasts	579
9.14.		Liezēres pagasts	1062
9.15.		Ļaudonas pagasts	1154
9.16.		Mārcienas pagasts	862
9.17.		Mētrienas pagasts	598
9.18.		Ošupes pagasts	828
9.19.		Praulienas pagasts	1356
9.20.		Sarkaņu pagasts	1162
9.21.		Sausnējas pagasts	426
9.22.		Vestienas pagasts	509
10.	Preiļu novads (Preiļi)		16037
10.1.		Preiļu pilsēta	5952
10.2.		Aglonas pagasts	1524
10.3.		Aizkalnes pagasts	441
10.4.		Galēnu pagasts	622
10.5.		Pelēču pagasts	601
10.6.		Preiļu pagasts	841
10.7.		Riebiņu pagasts	1080
10.8.		Rožkalnu pagasts	604

Latgales atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.-2030. gadam

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija un tās administratīvais centrs	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
10.9.		Rušonas pagasts	1220
10.10.		Saunas pagasts	765
10.11.		Silajāņu pagasts	307
10.12.		Sījukalna pagasts	408
10.13.		Stabulnieku pagasts	608
10.14.		Upmalas pagasts	569
10.15.		Vārkavas pagasts	495
11.	Rēzeknes novads (Rēzekne)		28805
11.1.		Viļānu pilsēta	2848
11.2.		Audriņu pagasts	884
11.3.		Bērzgales pagasts	623
11.4.		Čornajas pagasts	1064
11.5.		Dekšāres pagasts	589
11.6.		Dricānu pagasts	810
11.7.		Feimaņu pagasts	666
11.8.		Gaigalavas pagasts	783
11.9.		Griškānu pagasts	1654
11.10.		Ilzeskalna pagasts	598
11.11.		Kantinieku pagasts	402
11.12.		Kaunatas pagasts	931
11.13.		Lendžu pagasts	638
11.14.		Lūznavas pagasts	786
11.15.		Maltas pagasts	2453
11.16.		Mākoņkalna pagasts	454
11.17.		Nagļu pagasts	390
11.18.		Nautrēnu pagasts	934
11.19.		Ozolaines pagasts	1626
11.20.		Ozolmuižas pagasts	848
11.21.		Pušas pagasts	331
11.22.		Rikavas pagasts	591
11.23.		Sakstagala	1168
11.24.		Silmalas pagasts	2222
11.25.		Sokolku pagasts	607
11.26.		Stoļerovas pagasts	508
11.27.		Stružānu pagasts	734
11.28.		Vērēmu pagasts	1390
11.29.		Viļānu pagasts	1273
12.	Varakļānu novads (Varakļāni)		2986
12.1.		Varakļānu pilsēta	1693
12.2.		Murmastienes pagasts	646
12.3.		Varakļānu pagasts	647
KOPĀ			326365

Attēls 2-1 Latgales AAR – administratīvi teritoriālais iedalījums

2.2 Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums

2.2.1 Esošais pienākumu un atbildības sadalījums atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanā

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma prasībām, sadzīves atkritumu apsaimniekošanu un mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošanu tās administratīvajā teritorijā organizē pašvaldība. Ja reģiona daļā ietvertās pašvaldības nav izveidojušas kopīgu atkritumu apsaimniekošanas zonu, attiecīgi, cik tas attiecas uz sadzīves atkritumu savākšanu, dalīto savākšanu, sadzīvē radīto bīstamo atkritumu apsaimniekošanu organizē katra pašvaldība atsevišķi. Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas dalībnieku tiesības un pienākumi Latvijā precīzi ir definēti Atkritumu apsaimniekošanas likumā, kopsavilkums par sistēmas dalībnieku, kas tiešā veidā saistīti ar atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, pienākumiem un tiesībām ir sekojošs:

- a) sadzīves atkritumu radītāji – piedalās pašvaldības organizētajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanā, ievērojot normatīvos aktus par atkritumu apsaimniekošanu (arī pašvaldības izdotos saistošos noteikumus) un noslēdzot līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu ar atkritumu apsaimniekotāju, kurš ir noslēdzis attiecīgu līgumu ar pašvaldību, sedz visas izmaksas, kas saistītas ar viņa radīto sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu. Atkritumu radītājs vai valdītājs var pats veikt radīto vai valdījumā esošo atkritumu reģenerāciju vai apglabāšanu, ja ir saņēmis attiecīgu atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojumu. Īpašniekam vai nomniekam, kura īpašuma teritorijā tiek radīti sadzīves atkritumi, ir pienākums nodrošināt vietu atkritumu konteineram un tā atkritumu apsaimniekotāja transportlīdzekļa piekļuvi sadzīves atkritumu savākšanas punktam, kurš ir noslēdzis līgumu ar pašvaldību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.
- b) bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu sākotnējais radītājs nogādā bīstamos atkritumus vai ražošanas atkritumus speciāli aprīkotās bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu

savākšanas vietās vai slēdz līgumu ar attiecīgo atkritumu apsaimniekotāju par bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu apsaimniekošanu un sedz bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu apsaimniekošanas izmaksas. Ražošanas atkritumu radītājs par radīto ražošanas atkritumu apsaimniekošanu var slēgt līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju, kuru tas ir izvēlējis un kurš saņēmis atbilstošu atļauju.

- c) atkritumu apsaimniekošanas komersants – uzņēmumi, kas sniedz atkritumu savākšanas un izvešanas pakalpojumu, nodrošina atkritumu dalītās vākšanas pakalpojumu, kā arī reģenerācijas darbības. Atkritumu apsaimniekotāju pienākumos ietilpst līgumu slēgšana ar pašvaldību par tiesībām sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu tās administratīvajā teritorijā. Visos gadījumos atkritumu apsaimniekotāja pienākumos ietilpst normatīvajos aktos noteikto, pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo atļauju un licenču saņemšana. Atkritumu apsaimniekotāji veic apsaimniekoto vai radīto atkritumu daudzuma (apjoma), veida, izcelsmes, savākšanas biežuma un pārvadāšanas uzskaiti, reģenerācijas vai apglabāšanas veidu un vietu uzskaiti hronoloģiskā secībā un uzglabā šo informāciju ne mazāk kā trīs gadus. Pēc pašvaldības pieprasījuma vai atbilstoši līgumam, ko noslēgusi pašvaldība un sadzīves atkritumu apsaimniekotājs, sniedz pašvaldībai informāciju par atkritumu apsaimniekošanu, tās administratīvajā teritorijā. Atkritumu apsaimniekotāji, kuri veic atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, nodrošina savākto un pārvadāto atkritumu nogādāšanu iekārtās, kurās atkritumus reģenerē vai apglabā, kā arī atkritumu sagatavošanu reģenerācijai vai apglabāšanai un kuru operators ir saņēmis attiecīgu atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojumu. Sadzīves atkritumu apsaimniekotāji, kuri veic atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi vai reģenerāciju, atgūstot materiālus, nodrošina sadzīves atkritumu, tai skaitā papīra, metāla, plastmasas un stikla atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju atbilstoši Ministru kabineta noteiktajiem atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas mērķiem.
- d) atkritumu apsaimniekošanas reģionālā centra/atkritumu apglabāšanas poligonu apsaimniekotāji – atkritumu poligona īpašnieks vai apsaimniekotājs pirms atkritumu poligona darbības uzsākšanas saņem vides aizsardzības jomu regulējošos normatīvajos aktos par piesārņojošām darbībām noteiktās atļaujas, apsaimnieko atkritumu poligonu, izgāztuvi, citu atkritumu apglabāšanas vai reģenerācijas iekārtu saskaņā ar atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai, Atkritumu apsaimniekošanas likumu un citiem vides aizsardzības jomu regulējošiem normatīvajiem aktiem, veic pasākumus un sedz izdevumus, kas saistīti ar atkritumu poligona vai izgāztuves slēgšanu, kā arī atkritumu apglabāšanas vai reģenerācijas iekārtas darbības izbeigšanu. Sadzīves atkritumu poligona (turpmāk SAP) īpašnieks vai apsaimniekotājs nodrošina, ka attiecīgajā poligonā sadzīves vai ražošanas atkritumi tiek sagatavoti apglabāšanai, vai arī to, ka poligonā pieņem apglabāšanai sagatavotus atkritumus, ja attiecīgajā poligonā netiek veikta sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai.
- e) ražotāja paplašinātās atbildības sistēmas komersants (arī dabas resursu nodokļa maksātājs, kurš pats izveidojis un piemēro atkritumu apsaimniekošanas sistēmu), atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ietvaros nodrošina attiecīgās plūsmas (izlietotais iepakojums, videi kaitīgās preces, nolietoti transportlīdzekļi, u.c.) atkritumu pārstrādi un reģenerāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem apjomā, kas nav mazāks par normatīvajos aktos noteikto apjomu, un atkritumu pārvadājumu uzskaiti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, t.sk. par bīstamo atkritumu uzskaites, identifikācijas, uzglabāšanas, iepakošanas, marķēšanas un pārvadājumu uzskaites kārtību. Apsaimniekotājs nodrošina māsaimniecībā radīto videi kaitīgo preču, izlietotā iepakojuma savākšanu, izmantojot atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūru un citus pasākumus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Tāpat apsaimniekotājs nodrošina normatīvajos aktos noteikto komunikācijas pasākumu un informācijas pieejamības pasākumu īstenošanu.

- f) izlietotā iepakojuma depozīta sistēma – sistēmas ietvaros apsaimnieko noteikta veida izlietoto stikla, plastmasas (PET) un metāla (skārdenes) dzērienu iepakojumu. Cik tālu tas attiecās uz atkritumu apsaimniekošanu (radīto iepakojuma atkritumu savākšanu no atkritumu radītājiem un nodošanu tālākai apstrādei) depozīta sistēma ietver savākšanas vietu (pieņemšanas punktu) tīklu, kur atkritumu radītāji var nodot izlietoto dzērienu iepakojumu, savāktā depozīta iepakojuma pārvadāšanas pakalpojumus un turpmāko apsaimniekošanu. Depozīta sistēma darbojas autonomi no pašvaldību organizētās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas, proti, gan savākšanas punktu tīkla uzturēšanu, gan savāktu atkritumu pārvadājumus organizē depozīta sistēmas operators – komersants ar kuru Valsts vides dienests ir noslēdzis līgumu par depozīta sistēmas apkalpošanu.

Bez sistēmas dalībniekiem, kas ir tieši iesaistīti atkritumu apsaimniekošanas sektora funkciju izpildē, ir virkne institūciju, kas veic organizatorisko, regulējuma izstrādes un kontroles funkciju. Šajā grupā ietilpstošās institūcijas un to galvenie pienākumi atbilstoši saistošajiem normatīvajiem aktiem ir:

- a) Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija - organizē atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna izstrādi, tai skaitā atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu, kā arī koordinē to īstenošanu. Sagatavo normatīvo aktu projektus atkritumu apsaimniekošanas jomā, koordinē un organizē bīstamo atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem, koordinē SAP ierīkošanu. Sniedz atzinumus par pašvaldību izstrādātajiem saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pašvaldību administratīvajā teritorijā.
- b) Valsts kapitālsabiedrība "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" - organizē bezsaimnieka bīstamo atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu un citiem normatīvajiem aktiem, apkopo informāciju par atkritumu apsaimniekošanu, organizē valsts nozīmes bīstamo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un atkritumu poligonu ierīkošanu un apsaimniekošanu, nodrošina ar atkritumu apsaimniekošanu saistītās informācijas apkopošanu un sniegšanu sabiedrībai, kā arī ES un starptautiskajām institūcijām.
- c) Valsts vides dienests – vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic vides aizsardzības un dabas resursu izmantošanas valsts kontroli Latvijas teritorijā, kontinentālajā šelfā un Baltijas jūras Latvijas Republikas ekonomiskajā zonā. Kontrolē normatīvajos aktos par dabas resursu ieguvu un izmantošanu, dabas aizsardzību, piesārņojošo vielu emisiju vidē, bīstamo un sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu, darbībām ar ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem noteikto prasību ievērošanu. Vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izdod un saskaņo atļaujas (licences), tehniskos noteikumus un citus administratīvos aktus dabas resursu izmantošanai un piesārņojošo darbību veikšanai.
- d) Vides pārraudzības valsts birojs - veic paredzēto darbību un plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi novērtējumu, realizē likumā "Par piesārņojumu" Vides pārraudzības valsts birojam noteiktos uzdevumus saistībā ar A un B kategorijas integrētajām atļaujām piesārņojošai darbībai, izskata iesniegumus un sūdzības un pieņem lēmumus gadījumos, kad Vides pārraudzības valsts birojam to deleģē ar vides aizsardzību saistītie normatīvie akti.
- e) Pašvaldības – Pašvaldību likuma 5. pantā ir norādīts - pašvaldība savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs var brīvprātīgi īstenot iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tās nav citu institūciju kompetencē un šādu darbību neierobežo citi likumi. Likuma 4. pantā kā pašvaldību autonomā funkcija ir norādīta sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana. Ņemot vērā minēto, pašvaldība organizē visu sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus. Pieņem lēmumus par jaunu sadzīves atkritumu savākšanas, dalītas vākšanas, šķīrošanas, sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un infrastruktūras objektu, kā arī atkritumu poligonu izvietojumu savā

administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Izdod saistošos noteikumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, nosakot šīs teritorijas daļījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, prasības atkritumu savākšanai, arī minimālajam sadzīves atkritumu savākšanas biežumam, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai un uzglabāšanai, prasības liela izmēra atkritumu, sadzīvē radušos bīstamo atkritumu un māsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošanai, prasības atkritumu dalītās savākšanas organizēšanai, kā arī šo atkritumu savākšanas biežumam, un kārtību, kādā veicami maksājumi par atkritumu apsaimniekošanu. Pieņem lēmumus par jaunu bīstamo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un atkritumu poligonu izvietojumu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Pašvaldības var ieguldīt līdzekļus atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidē un uzturēšanā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Organizē atkritumu dalītu vākšanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā, par piedāvājuma izvēles kritēriju nosakot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu.

- f) Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija – apstiprina tarifu sabiedriskajam pakalpojumam – sadzīves atkritumu apglabāšanai poligonā, izsniedz licences sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai.

2.2.2 Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersanti reģionā

LAAR 2023. gadā kopumā ir 23 atkritumu apsaimniekošanas zonas – septiņās pašvaldībās ir viena zona, Krāslavas, Jēkabpils, Madonas novads sadalās divas zonas, Ludzas novads četrās zonas, savukārt Aizkraukles novads sadalās sešās zonās. Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus sniedz 15 komersanti, kas galvenokārt ir pašvaldību izveidoti komersanti, pakalpojumu sniedzējus un to darbības zonas skat. tabulu (Tabula).

Bez atkritumu savākšanas pakalpojuma SIA “ALAAS”, SIA “Atkritumu apsaimniekošanas Dienvidlatgales starppašvaldību organizācija” (turpmāk- SIA AADSO”), SIA “Vidusdaugavas SPAAO” apsaimnieko arī reģionālos atkritumu apglabāšanas poligonus Križevņiki, Ciniši un Dziļā vāda.

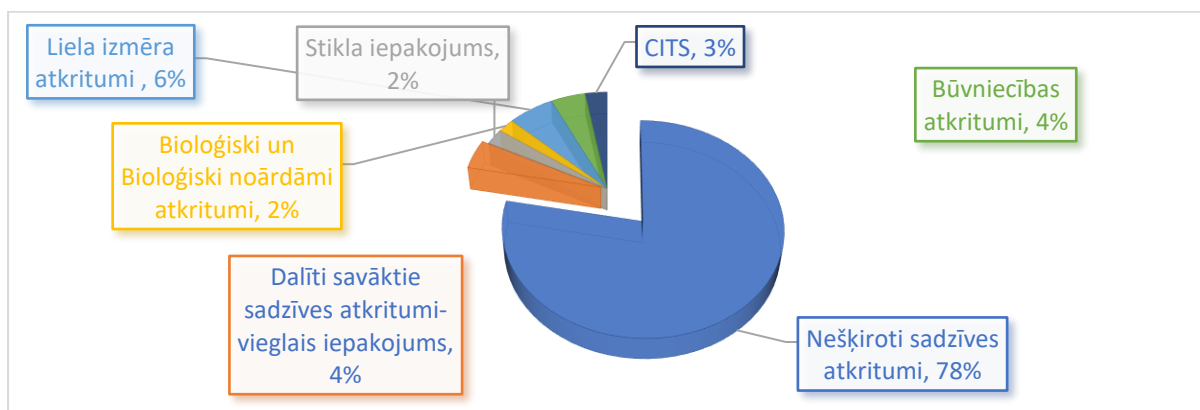
Tabula 2-2 Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji LAAR pašvaldībās, 2023. gads

Pašvaldība	Zonas	Ietilpstošā novada administratīvā teritorija	Operators
Augšdaugavas novada	1	Augšdaugavas novads	SIA “AADSO”
		Aizkraukles pilsēta, Aizkraukles pagasts	SIA “Aizkraukles KUK”
		Pļaviņu apvienības pārvalde - Pļaviņu pilsēta, Aiviekstes, Klintaines, Vietalvas pagasts	SIA “Eco Baltia vide”
		Neretas apvienības pārvalde - Mazzalves pagasts	SIA “Vidusdaugavas SPAAO”
Aizkraukles novada	6	Jaunjelgavas apvienības pārvalde - Jaunjelgavas pilsēta, Daudzeses, Jaunjelgavas pagasts, Sērenes Seces, Staburaga, Sunākstes pagasts	SIA “Vidusdaugavas SPAAO”
		Skrīveru pagasta pārvalde – Skrīveru pagasts	SIA “Ķilupe”
		Kokneses apvienības pārvalde - Kokneses pilsēta, Kokneses, Bebru, Iršu pagasts	SIA “Ķilupe”
		Krāslavas pilsēta, Aulejas, Grāveru, Indras, Izvaltas, Kalniešu pagasts, Kaplavas, Kombuļu, Krāslavas,	SIA “Krāslavas nami”
Krāslavas novada	2		

Pašvaldība	Zonas	Ietilpstošā novada administratīvā teritorija	Operators
		Piedrujas, Robežnieku, Skaistas, Šķeltovas un Ūdrīšu pagasts	
		Dagdas pilsēta, Andrupenes, Andzeļu, Asūnes, Bērziņu, Dagdas, Ezernieku, Kastuļinas, Konstantinovas, Ķepovas Svairiņu, Šķaunes pagasts.	SIA "Clean R"
Jēkabpils novada	2	Jēkabpils valstspilsēta	SIA "Jēkabpils pakalpojumi"
		Jēkabpils novada teritorija ārpus Jēkabpils valstspilsētas	SIA "Vidusdaugavas SPAAO"
Līvānu novada	1	Līvānu novads	SIA "Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība
		Ludzas atkritumu apsaimniekošanas zona: Ludzas pilsēta, Cirmas, Pureņu, Isnaudas, Ņukšu, Pildas, Briģu pagasts, Rundēnu, Istras pagasts.	SIA "Ludzas apsaimniekotājs"
		Zilupes pilsēta, Lauderu un Pasienes pagasts	SIA "Ludzas apsaimniekotājs"
Ludzas novada	4	Ciblas atkritumu apsaimniekošanas zona: Ciblas, Blontu, Līdumnieku, Pušmucovas, Zvirgzdenes pagasts	SIA "ALAAS"
		Kārsavas atkritumu apsaimniekošanas zona: Kārsavas pilsēta, Goliševas, Mežvidu, Mērdzenes, Malnavas, Salnavas pagasts.	SIA "ALAAS"
Daugavpils valstspilsētas	1	Daugavpils valstspilsēta	SIA "AADSO"
Madonas novada	2	Madonas, Lubānas, Cescvaines pilsēta, Aronas, Barkavas Dzelzavass, Lazdonas, Ļaudonas Liezēres, Mētrienas, Ošupes, Praulienas, Sarkaņu, Indrānu, Ērgļu, Jumurdas, Sausnējas, Cescvaines pagasts	SIA "Madonas namsaimnieks"
		Bērzaunes, Kalsnavas, Mārcienas, Vestienas pagasts;	SIA "Bērzaunes komunālais uzņēmums"
Preiļu novada	1	Preiļu novads	SIA "Preiļu saimnieks"
Rēzeknes novada	1	Rēzeknes novads	SIA "ALAAS"
Rēzeknes valstspilsētas	1	Rēzeknes valstspilsēta	SIA "ALAAS"
Varakļānu novada	1	Varakļānu novads	SIA Varakļānu "Dzīvokļu komunālais uzņēmums"

2.3 Apsaimniekotie sadzīves atkritumu apjomi

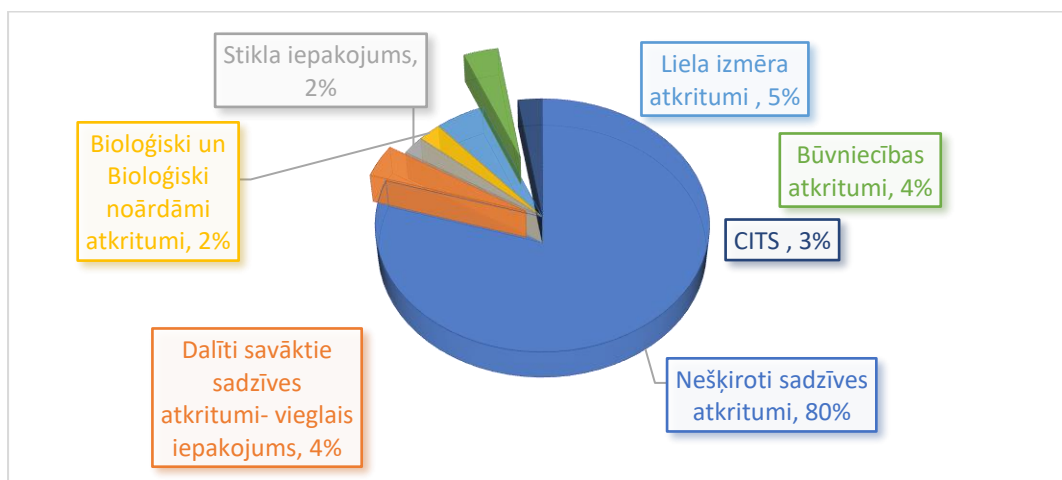
Apkopojot informāciju par apsaimniekotajiem sadzīves atkritumu apjomiem, t.sk. Vides aizsardzības oficiālā statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapās pieejamo informāciju un atkritumu apsaimniekošanas komersantu, pašvaldību aptaujas datus, novērtētais kopējais LAAR 2022. gadā apsaimniekotais sadzīves atkritumu (ietverts arī izlietotais iepakojums) daudzums ir 79,263 tūkst. tonnu, jeb vidēji 0,24 tonnas uz vienu iedzīvotāju gadā. Lielāko īpatsvaru savāktajā apjomā veido nešķiroti sadzīves atkritumi ~78 %, skat. attēlu (Attēls 2-1).

Attēls 2-1 LAAR savākto sadzīves atkritumu raksturojums 2022. gads⁶

Dalīti savāktie sadzīves atkritumi – vieglā frakcija, t.sk. papīrs, kartons, plastmasas, metāls veido 4% no kopējā apjoma, kas kopā ar stiklu veido ~6%. Liela izmēra atkritumu plūsma veido 6%, būvniecības atkritumi 4% no kopējā apjoma, savukārt dalīti savāktie bioloģiski noārdāmo atkritumu plūsma veido ~2% no kopējā sadzīves atkritumu plūsmā.

Savukārt kopējais LAAR 2021. gadā apsaimniekotais sadzīves atkritumu (ietverts arī izlietotais iepakojums) daudzums ir 78,975 tūkst. tonnu, jeb vidēji 0,25 tonnas uz vienu iedzīvotāju gadā. Lielāko īpatsvaru savāktajā apjomā veido nešķiroti sadzīves atkritumi ~80 %, skat. attēlu (Attēls 2-2).

Attēls 2-2 LAAR savākto sadzīves atkritumu raksturojums 2021. gads

Dalīti savāktie sadzīves atkritumi – vieglā frakcija, t.sk. papīrs, kartons, plastmasas, metāls veido 4% no kopējā apjoma, kas kopā ar stiklu veido ~6%. Liela izmēra atkritumu plūsma veido 5%, būvniecības atkritumi 4% no kopējā apjoma, savukārt dalīti savāktie bioloģiski noārdāmo atkritumu plūsma veido ~2% no kopējā sadzīves atkritumu plūsmā.

Galvenie indikatori, kas raksturo savāktos sadzīves atkritumu apjomus pašvaldību griezumā, ir apkopoti tabulā, skat. tabulu. (Tabula 2-2).

Aprēķins balstīts uz atkritumu apsaimniekošanas komersantu un pašvaldību aptaujas rezultātiem. Kolonna “Sadzīves atkritumi kopā” ietver savāktos nešķirotos sadzīves atkritumu apjomus, dalīti savāktos sadzīves atkritumi (papīrs, kartons, plastmasa, metāls, stikls), bioloģiski noārdāmi atkritumi, liela izmēra atkritumi, sadzīves bīstamie atkritumi, videi kaitīgas preces. Šajos apjomos nav atspoguļoti dati par lielveikalu, vairumtirdzniecības u.c. tamlīdzīgu komersantu radītajiem izlietotā iepakojuma atkritumiem, jo šie atkritumi tiek apsaimniekoti ārpus pašvaldību organizētās atkritumu

⁶ Atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas rezultāti

Latgales atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.-2030. gadam

apsaimniekošanas sistēmas un ne pašvaldību ne valsts institūcijas šādu informāciju nesniedz. Tabulas kolonna "t.sk. dalīti savāktie sadzīves atkritumi t/gadā" ir iekļauti dalīti savākto, pārstrādei nododamo sadzīves atkritumu: papīrs, kartons, plastmasa, metāls, stikls apjomi.

Tabula 2-2 Atkritumu apsaimniekošana pašvaldību griezumā, galvenie indikatori, 2021. un 2022. gads

Pašvaldība	Gads	Atkritumi kopā, t/gadā	Sadzīves atkritumi kopā, t/gadā	dalīti savāktais		
				izlietotais iepakojums, t.sk. depozīta sistēma t/gadā, 2022. gada datos	Sadzīves atkritumi t iedz./gadā	Iepakojums dalītā vākšana %
Aizkraukles novada	2022	11 043	9 641	1 099	0,38	11%
	2021	9 262	8 340	757.09	0,32	9%
Daugavpils valstspilsēta/ Augšdaugavas novada	2022	29 934	29 533	1 189	0,29	4%
	2021	29 595	28 987	542.47	0,28	2%
Krāslavas novada	2022	4 100	4 042	1 064	0,20	26%
	2021	4 121	4 009	729.18	0,20	18%
Jēkabpils novada	2022	12 684	10 443	1 384	0,26	13%
	2021	13 207	11 096	1 032	0,28	9%
Līvānu novada	2022	2 109	2 087	418.73	0,20	20%
	2021	2 222	2 166	365.72	0,21	17%
Ludzas novada	2022	2 616	2 616	315.41	0,12	12%
	2021	2 932	2 932	283.28	0,14	10%
Madonas novada	2022	5 243	4 984	954.51	0,18	19%
	2021	5 188	4 867	607.25	0,18	12%
Preiļu novada	2022	2 314	2 314	335.80	0,14	15%
	2021	2 251	2 251	135.65	0,14	6%
Rēzeknes valstspilsēta	2022	9 719	9 719	921.81	0,37	9%
	2021	10 227	10 227	542.21	0,39	5%
Rēzeknes novada	2022	3 336	3 336	200.19	0,12	6%
	2021	3 581	3 581	140.26	0,12	4%
Varakļānu novada	2022	549	549	77.05	0,18	14%
	2021	521	521	23.22	0,17	4%
KOPĀ/VIDĒJI	2022	83 648	79 263	7 959	0,24	10%
	2021	83 106	78 975	5 159	0,25	7%

Apkopotie atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas dati liecina, ka Aizkraukles novadā ir savāktais atkritumu apjoms uz vienu iedzīvotāju ir divas reizes lielāks nekā citos novados, savukārt Rēzeknes un Ludzas novadā ir divas reizes mazāks. Dalīti savākto sadzīves atkritumu īpatsvars ir augstāks Krāslavas un Līvānu novados. Daugavpils valstspilsētā, Augšdaugavas, Rēzeknes un Varakļānu novadā dalīti savākto sadzīves atkritumu īpatsvars ir ļoti zems. Jāatzīmē, ka depozīta sistēmas ietvaros savāktais iepakojums veido 3 % no kopējā sadzīves atkritumu apjoma.

Atsevišķi analizējot izlietotā iepakojuma depozīta sistēmas darbības rezultātus secināms, ka sistēma sniedz vērā ņemamu ieguldījumu pārstrādei un atkārtotai izmantošanai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanā, 2022. gadā kopējais depozīta sistēmas ietvaros savāktais izlietotā iepakojuma apjoms bija 2,495 tūkst. tonnas, skat. tabulu (Tabula 2-3).

Tabula 2-3 savāktais iepakojuma daudzums, 2022, tonnas

Pašvaldība	Izlietotā iepakojuma veids					Kopā
	Alumīnijs	Melnais metāls	PET	Stikls - atkārtoti lietojams	Stikls - vienreiz lietojams	
Daugavpils valstspilsēta	44.48	0.37	149.65	274.19	157.87	626.57
Rēzeknes valstspilsēta	19.42	0.23	77.89	158.09	59.52	315.14
Aizkraukles	16.26	0.05	62.75	203.67	45.75	328.48
Augšdaugavas	4.75	0.02	19.44	37.22	11.73	73.16
Jēkabpils	21.92	0.23	77.20	221.10	56.84	377.30
Krāslavas	6.84	0.02	28.95	55.70	18.47	109.98
Līvānu	4.38	0.01	19.95	49.02	13.90	87.27
Ludzas	6.90	0.02	31.91	56.78	21.43	117.04
Madonas	13.96	0.03	51.84	161.62	35.77	263.22
Preiļu	6.14	0.02	27.68	67.64	16.92	118.40
Rēzeknes	3.49	0.02	14.93	27.07	6.94	52.43
Varakļānu	1.66	0.06	6.93	14.22	3.42	26.25
Kopā	150.21	1.01	569.11	1 326	448.58	2 495

2.4 Poligonos apsaimniekotie atkritumi

Saskaņā ar poligonu apsaimniekotāju sniegto informāciju, LAAR poligonos 2022. gadā kopā tika savākts 104 784 tūkst. tonnu atkritumu, 46 854 tūkst. tonnu atkritumi jeb 45% tika savākti SAP "Ciniši", 40 156 tonnu atkritumi jeb 38% SAP "Dziļā vāda" un 17 776 tonnu atkritumi jeb 17% tika savākti SAP "Križevņiki". 2021. gadā kopā tika savākts 105 964 tūkst. tonnu atkritumu, 47 016 tonnu atkritumi jeb 44% tika savākti SAP "Ciniši", 39 426 tonnu atkritumi jeb 37% SAP "Dziļā vāda" un 19 522 tonnu atkritumi jeb 18% tika savākti SAP "Križevņiki". 2022.gadā kopā tika apglabātas 55 489 tūkst. tonnu atkritumu, kas ir 53% no savāktajiem atkritumiem, savukārt 2021. gadā tika apglabātas 48 930 tūkst. tonnu atkritumu, kas ir 46% no savāktajiem atkritumiem, skat. tabulu (Tabula 2-4).

Tabula 2-4 poligonos savāktais atkritumu daudzums un to pārstrāde pa veidiem 2022. un 2021. gadā

Poligons	Apsaimniekošana	Gads	Nešķiroti sadzīves atkritumi (savākšana) vai mehāniskās apstrādes atkritumi (apglabāšana) t/gadā	Dalīti savāktie sadzīves atkritumi t/gadā	Stikla iepakojums t/gadā	BNA t/gadā	Saimniecības atkritumi t/gadā ⁷	Liela izmēra un būvniecības atkritumi t/gadā	CITS t/gadā
Križevņiki	Savākts	2022	15 344	560	187	338	402	668	277
		2021	16 507	509	223	2 803	282	1 133	479
Dziļā vāda	Savākts	2022	25 069	0	224	2 803	203	11 454	404
		2021	19 332	3	299	9 152	247	9 074	1 318
Ciniši	Savākts	2022	35 372	421	291	1 325	5 289	2 095	2 060
		2021	36 475	378	327	795	4 746	2 285	2 011
KOPĀ		2022	75 785	981	701	4 466	5 893	14 217	2 741

⁷ Tiek ietverti atkritumi ar kodu 200303, 100101, 190805, 190112

Latgales atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.-2030. gadam

Poligons	Apsaimniekošana	Gads	Nešķiroti sadzīves atkritumi (savākšana) vai mehāniskās apstrādes atkritumi (apglabāšana) t/gadā	Dalīti savāktie sadzīves atkritumi t/gadā	Stikla iepakojums t/gadā	BNA t/gadā	Saimniecības atkritumi t/gadā ⁷	Liela izmēra būvniecības atkritumi t/gadā un	CITS t/gadā
		2021	72 314	891	849	12 750	5 275	12 491	3 808
Križevņiki	Apglabāts	2022	8 331	151	0.26	318	402	656	320
		2021	6 920	161	1.22	347	282	1 104	208
Dzijā vāda		2022	13 790	0	0	725	196	4 549	298
		2021	12 402	0	0	0	246	1 150	924
Cinīši		2022	17 378	97	0	0	5 656	1 875	744
		2021	17 361	90	0	0.58	4 816	2 022	894
KOPĀ		2022	39 500	250	0.26	1 042	6 253	7 080	1 363
		2021	36 685	251	1.22	347	5 344	4 276	2 026
Križevņiki	Nodots pārstrādei	2022	0	587.06	131.86	0	0	0	55
		2021	0	554.897	319.12	0	0	0	72
Dzijā vāda		2022	0	26.26	321.4	0	1682	0	136
		2021	112.78	875.72	324.8	0	123	0	512
Cinīši		2022	0	221.95	508.48	0	134.92	5.62	982
		2021	2 693	324.96	326.65	697.22	808.86	672.46	598
KOPĀ		2022	0	835.27	961.74	0	1 816	5.62	1 173
		2021	2 806	1 756	970.57	697.22	931	672.46	1 182
Križevņiki	Pārstrādāts/ reģenerēts poligona	2022	0	0	0	6 756	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0	0
Dzijā vāda		2022	0	0	0.44	8 730	6.56	8 394	243
		2021	0	151.28	94.94	7 889	0.00	0	446
Cinīši		2022	0	0	0	17 267	0	0	0
		2021	0	0	0	0	0	0	0
KOPĀ		2022	0	0	0.44	32 752	6.56	8 394	243
		2021	0	151.28	94.94	7 889	0	0	446

Galvenās poligonos veiktās atkritumu reģenerācijas darbības ir nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai – pārstrādei un reģenerācijai derīgu atkritumu frakciju atdalīšana no apglabājamo atkritumu plūsmas. Atdalītie pārstrādei vai reģenerācijai derīgiem materiāli tiek nodoti apsaimniekošanai gan citiem atkritumu apsaimniekošanas komersantiem (izvesti no poligona), gan arī pārstrādāti/reģenerēti uz vietas poligonā. Bioloģiskie un bioloģiski noārdāmie tiek pārstrādāti izmantojot kompostēšanas metodi. Būvniecības atkritumi tiek pāršķiroti atdalot inertus materiālus, kas tiek izmantoti inženiertehniskām vajadzībām poligona infrastruktūras uzturēšanai.

2.5 Speciālo atkritumu grupu apsaimniekošana

2.5.1 Savāktu atkritumu apjomu un komersantu raksturojums

Nodaļā balstoties uz Vides aizsardzības oficiālā statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapu pieejamo informāciju apkopoti dati par dažādu ražošanas atkritumu plūsmu, videi kaitīgo preču,

nolietotu transportlīdzekļu, u.c. plūsmu apsaimniekošanu LAAR. Apkopojumā iekļauti dati par to komersantu apsaimniekotajiem atkritumu apjomiem, kas nav sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēji reģiona pašvaldībām.

Kopumā LAAR atskaites par dažādu atkritumu plūsmu savākšanu no atkritumu radītājiem ir snieguši 25 atkritumu apsaimniekošanas komersanti. Kopējais 2022. gadā savākto atkritumu apjoms ir 101,939 tūkstoši tonnu skat. tabulu (Tabula 2-5).

Tabula 2-5 Atkritumu pārstrāde un reģenerācija Latgales AAR, 2022. gads, tonnas

Organizācija	Darbības sfēra	Apsaimniekotais atkritumu apjoms t/gadā
SIA "AD Biogāzes stacija"	Biogāze	29 548
AS "Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums"	Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi	16 606
SIA "Tolmets Jēkabpils"	Nolietoti transportlīdzekļi, Metāla atkritumi	7 336
SIA "Baltica noma"	Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi	7 155
SIA "Kare pluss"	Metāla atkritumi	6 630
SIA "Dioferr"	Nolietoti transportlīdzekļi, Metāla atkritumi	6 441
SIA "77"	Metāla atkritumi	6 389
SIA "ATITA"	Nolietoti transportlīdzekļi, Metāla atkritumi	5 582
SIA "Tolmets Rēzekne"	Nolietoti transportlīdzekļi, Metāla atkritumi	3 640
SIA "EKO STEEL"	Nolietoti transportlīdzekļi, Metāla atkritumi	3 047
SIA "Latgales metāls"	Metāla atkritumi	1 927
SIA "V&TLOM"	Metāla atkritumi	1 659
SIA "Eco Baltia vide"	Dalīti vāktie sadzīves atkritumi pārstrādei	1 465
SIA "Juniks"	Metāla atkritumi	1 008
SIA "Vulkāns"	Metāla atkritumi	842.8
SIA "Trans speed"	Dalīti vāktie sadzīves atkritumi pārstrādei	683
SIA "Sanekss metāls"	Metāla atkritumi	655.05
SIA "Utilizācijas serviss"	Nolietoti transportlīdzekļi, Metāli	492.62
SIA "Borg"	Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritum	281.76
ZS "Daugava"	Dalīti vāktie sadzīves atkritumi pārstrādei	202.58
SIA "Rusan"	Metāla atkritumi	158.84
SIA "Sigma n"	Metāla atkritumi	58.99
SIA "RKF interplast"	Iepakojuma pārstrāde	54.86
SIA "URA"	Metāla atkritumi	52.55
SIA "Bīstamo atkritumu serviss"	Citi (dažādas atkritumu plūsmas)	22.33
KOPĀ		101 939

Lielākos darbības apjomus uzrāda SIA "AD Biogāzes stacija", kas veic biogāzes apsaimniekošanu, kā otrā darbības sfēra ir būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošana, ko apsaimnieko AS "Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums" un trešais uzņēmums ir SIA "Tolmets Jēkabpils", kas apsaimnieko nolietotos transporta līdzekļus un metāla atkritumus.

Analizējot savāktos atkritumu apjomus atkritumu klašu griezumā skat. tabulu (Tabula 2-6) redzams, ka būtiski lielāko īpatsvaru kopējā apjomā veido metālu atkritumi 27 %, kā arī 12% veido melnie metālu

atkritumi, kopējais metālu atkritumu īpatsvars ir 40%, būtisku īpatsvaru kopējā apjomā veido dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli atkritumu kodu 020106, kas ā veido 12%.

Tabula 2-6 Savākto atkritumu daudzumi atkritumu klašu griezumā, 2022. gads, tonnas

Atkritumu kods	Atkritumu nosaukums	Atkritumu daudzums, tonnās
200140	Metāli	27 914
020106	Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli (arī ar salmiem)	12 588
191202	Melnie metāli	12 373
020501	Pārstrādei vai patēriņam nederīgi materiāli	9 217
190805	Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	7 743
170101	Betons	6 231
170107	Betona, ķieģeļu, flīžu, dakstiņu, keramikas maisījumi, kuri neatbilst 170106 klasei	5 364
170905	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	3 287
170303	Asfaltu saturoši maisījumi, kuri neatbilst 170301 klasei	2 428
160106	Automašīnu vraki, kuri nesatur šķidrumus un citus bīstamus komponentus	2 042
200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	1 996
100101	Kurtuvju pelni	1 836
170102	Ķieģeļi	1 708
120102	Melno metālu putekļi un cietās daļiņas	1 139
150106	Jauktais iepakojums	1 085
150101	Papīra un kartona iepakojums	721.9
191203	Krāsainie metāli	705.6
170405	Čuguns un tērauds	426.5
CITI		3 132
KOPĀ		101 939

Apkopojumā iekļauti tikai tādi dati, kas raksturo atkritumu galīgo pārstrādi, proti, darbības "Atkritumu īpašību mainīšana, lai ar tiem veiktu jebkuras darbības, kas apzīmētas ar kodu R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10 un R11" (kods R12) vai "Atkritumu uzglabāšana" netiek attiecinātas uz atkritumu galīgo pārstrādi. Apkopojumā arī tiek parādīts kods R10A, kas tika svītrots MK 2019. gada 10. decembra noteikumi Nr. 610 "Grozījumi Ministru kabineta 2011. gada 26. aprīļa noteikumos Nr. 319 "Noteikumi par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem"". Kopsavilkumu par 20 lielākajiem komersantiem LAAR, kas veic atkritumu pārstrādes darbības, darbību klasifikāciju un pārstrādāto atkritumu apjomu raksturojumu skat. tabulā (Tabula 2-7).

Tabula 2-7 Atkritumu pārstrāde un reģenerācija Latgales AAR, 2022. gads, tonnas

Komersants	Atkritumu nosaukums	Pārstrādes un reģenerācijas kods ⁸	Tonnas gadā
SIA "Biodegviela"	Dzīvnieku un augu izcelsmes atkritumu anaerobās apstrādes šķidrums	R10	71 445

⁸ Ministru kabineta noteikumi Nr.319 (Rīgā 2011.gada 26.aprīlī (prot. Nr.27 18.§)) "Noteikumi par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem" <https://likumi.lv/ta/id/229378-noteikumi-par-atkritumu%20reģenerācijas-un-apglabāsana>

Komersants	Atkritumu nosaukums	Pārstrādes un reģenerācijas kods ⁸	Tonnas gadā
SIA "AD Biogāzes stacija"	Citi šīs grupas atkritumi	R10	45 664
SIA "AADSO"	Bioloģiski noārdāmi atkritumi, kas piemēroti kompostēšanai vai anaerobai pārstrādei	R3A	17 267
SIA "AD Biogāzes stacija"	Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli	R3A	12 588
SIA "Bioplus"	Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli	R3D	9 950
SIA "AD Biogāzes stacija"	Pārstrādei vai patēriņam nederīgi materiāli	R3A	9 217
SIA "AD Biogāzes stacija"	Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	R3A	7 743
SIA "ALAAS"	Bioloģiski noārdāmi atkritumi, kas piemēroti kompostēšanai vai anaerobai pārstrādei	R3A	6 756
AS "Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums"	Betons	R10A	5 840
SIA "Vidusdaugavas SPAAO"	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	R3A	4 147
SIA "Latgales Ceļdaris"	Asfaltu saturoši maisījumi, kuri neatbilst 170301 klasei	R10A	2 991
SIA "Latgales Ceļdaris"	Betons	R10A	2 665
AS "Preiļu siers"	Citi šīs grupas atkritumi	R10	2 459
AS "Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums"	Ķieģeļi	R10A	1 931
AS "Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums"	Betona, ķieģeļu, flīžu, dakstiņu, keramikas maisījumi, kuri neatbilst 170106 klasei	R10A	1 893
SIA "Dagdas komunālā saimniecība"	Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	R10	1 666
SIA "EKO ISO"	Papīrs un kartons	R3C	1 597
AS "Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums"	Asfaltu saturoši maisījumi, kuri neatbilst 170301 klasei	R10A	1 517
SIA "AADSO"	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	R3A	1 325
SIA "Vidusdaugavas SPAAO"	Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	R3A	813
SIA "Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība"	Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	R10	650
KOPĀ			210 122

2.6 Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras raksturojums

2.6.1 Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti

Saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas komersantu sniegto informāciju LAAR pašvaldībās sadzīves atkritumu dalītā vākšana tiek organizēta izmantojot divu konteineru sistēmu – viens kontainers kurā kopā tiek uzkrāta dalīti savākto sadzīves atkritumu vieglā frakcija (papīrs, kartons, plastmasa, metāls) un atsevišķs kontainers stiklam. Kopā reģiona teritorijā izvietoti 1032 publiski pieejamie sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti (turpmāk SADSP), attiecīgi var aprēķināt, ka reģionā vidēji ir viens dalītās vākšanas punkts uz katrām ~ 313 iedzīvotājiem. Papildus publiskajiem atkritumu dalītās savākšanas punktiem, tiek izvietoti individuālie konteineri. Kopā novados ir izvietoti 1158 individuālie konteineri, savukārt Jēkabpils novadā papildus tiek piedāvāti maisi BNA atkritumiem. Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktu pieejamība pašvaldību griezumā 2022. gadā ir raksturota tabulā (Tabula 2-8).

Tabula 2-8 SADSP skaits un izvietojums LAAR teritorijā

Pašvaldība	SADSP skaits kopā	Iedz. skaits uz vienu SADSP	Individuālo konteineru skaits kopā
Augšdaugavas novada	79	330	16
Aizkraukles novada	154	188	88
Krāslavas novada	48	423	186
Jēkabpils novada	129	309	172
Līvānu novada	37	281	
Ludzas novada	83	256	21
Daugavpils valstspilsētas	205	385	80
Madonas novada	110	252	164
Preiļu novada		Nav informācijas	
Rēzeknes novada	53	498	107
Rēzeknes valstspilsētas	128	225	131
Varakļānu novada	10	299	193
KOPĀ /Vidēji	1032	313	1158

Kopumā vērtējot SADSP infrastruktūras pieejamību, tā ir zemāka nekā valstī iepriekš⁹ noteiktās minimālās prasības (vismaz viens punkts uz 700 iedzīvotājiem valstspilsētās, uz 550 iedzīvotājiem novadu pilsētās un uz 450 iedzīvotājiem novadu pagastos). Plāna izstrādes brīdī atsevišķs regulējums, kas noteiktu minimālo dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamības līmeni valstī nav noteikts, attiecīgi, plānojot dalītās vākšanas sistēmas attīstību izvietojamo konteineru skaitu un izvietojamas vietas nosaka balstoties uz pašvaldību un atkritumu apsaimniekošanas komersantu veikto situācijas izvērtējumu. Jāatzīmē, ka papildus publiski pieejamajiem punktiem atkritumu apsaimniekošanas komersanti arvien plašāk sāk īstenot praksi, kad atsevišķi dalītās vākšanas konteineri tiek nodoti individuālai lietošanai klientiem.

2.6.2 Šķiroto atkritumu savākšanas laukumi

Dalīti savākto sadzīves atkritumu, speciālo atkritumu grupu, t.sk. videi kaitīgu preču atkritumu savākšanai reģiona teritorijā ir izvietoti 15 normatīvo aktu prasībām¹⁰ atbilstoši šķiroto atkritumu savākšanas laukumi (turpmāk ŠASL). Laukumos pieņemamo atkritumu veidi un laukumu izvietojums reģiona teritorijā ir raksturots tabulā (Tabula 2-9).

Tabula 2-9 ŠASL raksturojums un izvietojums LAAR teritorijā

Operators	Adrese	Papīrs/ kartons	Plastmasa	Stikls	Metāls	Koksne	Tekstils	Liela izmēra atkritumi	Būvniecības atkritumi	Zaļie dārzeņi un parku atkritumi	Videi kaitīgas preces	Riepas	Stikla atkritumi	Metāla iepakojums
SIA "AADSO"	Laukums Līginišķu	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+

⁹ Ministru kabineta noteikumi Nr. 328 (Rīgā 2017. gada 13. jūnijā (prot. Nr. 30 33. §)) "Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem" (Zaudējuši spēku 11.04.2023.)

¹⁰ Ministru kabineta noteikumi Nr. 788 (Rīgā 2016. gada 13. decembrī (prot. Nr. 68 28. §)) "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām" <https://likumi.lv/ta/id/287396-noteikumi-par-atkritumu-savaksanas-un-skirosanas-vietam>

Operators	Adrese	Papīrs/ kartons	Plastmasa	Stikls	Metāls	Koksne	Tekstils	Liela izmēra atkritumi	Būvniecības atkritumi	Zaļie dārzeņi un parku atkritumi	Videi kaitīgas preces	Riepas	Stikla atkritumi	Metāla iepakojums
	mikrorajonā, Daugavpils													
SIA "AADSO"	"Ciniši", Demenes pagasts, Augšdaugavas novads	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+
SIA "ALAAS"	Križevņiki 2, Ozolaines pagasts, Rēzeknes novads	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Vidusdaugavas SPAAO"	Augu iela 29, Madona	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+
SIA "Preiļu saimnieks"	Rīgas iela 4, Preiļi	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Ķilupe"	Paugu iela 1D, Koknese	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Ķilupe"	Birzes iela 2A, Skrīveri	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Vidusdaugavas SPAAO"	Jaunceltnes iela 28C, Aizkraukle,	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Ludzas Apsaimniekotājs"	Rūpniecības iela 2A, Ludza	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība"	Rīgas-2b, Līvāni	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Jēkabpils pakalpojumi"	Zemgales iela 24/1, Jēkabpils	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Vidusdaugavas SPAAO"	Zvaigžņu iela 1b, Jēkabpils	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Vidusdaugavas SPAAO"	"Dzilā vāda", Mežāres pagasts, Jēkabpils novads,	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SIA Varakļānu "Dzīvokļu komunālais uzņēmums"	Mehanizatoru iela 39A, Varakļāni	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
SIA "Krāslavas nami"	Latgales iela 5, Krāslava	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Visos laukumos ir nodrošināta normatīvajos aktos noteikto atkritumu plūsmu pieņemšana, trijos ŠASL netiek nodrošināta būvniecības atkritumu pieņemšana. Raugoties no pakalpojuma pieejamības viedokļa un ŠASL izvietojums minimālā līmenī ir nodrošināts, tomēr plānojot sistēmas attīstību ir rekomendējama laukumu skaita palielināšana.

2.6.3 Poligonu infrastruktūras raksturojums

LAAR sadzīves atkritumu poligonos "Ciniši", "Dziļā vāda" un "Križevņiki" izvietotā atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra ir raksturota tabulās, skat. (Tabula 2-10).

Tabula 2-11, Tabula 2-12). Kopumā vērtējot poligonu infrastruktūra ir samērā labi attīstīta un atbilst apsaimniekoto atkritumu apjomam, tomēr jāatzīmē, ka pilnveidojot atkritumu apsaimniekošanas sistēmu un ņemot vērā aktuālās normatīvo aktu prasības šobrīd un plāna pārskata periodā, ir nepieciešama turpmāka poligonu attīstība. SAP infrastruktūras galvenie elementi ir:

- Iekārtas nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas sagatavošanai apglabāšanai – pārstrādei un reģenerācijai derīgu atkritumu plūsmu atdalīšanai;
- Dalīti savākto un mehāniski atšķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas atkritumu sagatavošanai nodošanai pārstrādei;
- Atkritumu pārstrādes iekārtas – bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšana vai anaerobā apstrāde;
- Atkritumu apglabāšanas krātuve pārstrādei un reģenerācijai nederīgo atkritumu apglabāšanai.

Tabula 2-10 Poligona "Ciniši" infrastruktūras raksturojums

Infrastruktūras veids	Tehnoloģijas apraksts	Iekārtas jauda
Nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas līnija	Mehāniskās šķirošanas iekārtas - Iekārtu tehnoloģija ir paredzēta nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas apstrādei – smalcināšanai, mehāniskai šķirošanai pa frakcijām, balstoties uz atkritumu plūsmā esošu materiālu fiziskajām (izmērs, blīvums) īpašībām. Iekārtas nodrošina mehānisku melno metālu atdalīšanu. Iekārtas savietotas ar esošo manuālās šķirošanas līniju. Apstrādes rezultātā, no nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas tiek atdalīta bioloģiski noārdāmo.	
Dalīti savākto un mehāniski atšķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas	Ietver sākotnēju mehānisku pirmapstrādi – melno metālu atdalīšanu ar magnetu un smalko piemaisījumu atsijāšanu ar kaskādes tipa sietu, kam seko dalīti savākto sadzīves atkritumu manuāla šķirošana un nederīgo piemaisījumu atšķirošana. Sagatavotais materiāls tiek sapresēts ķīpās ķīpu presē. Iekārtas aprīkojumā ietilpst transportiera lentas šķirojamā materiāla pārvadei starp tehnoloģiskā procesa posmiem, šķirošanas kabīne, kaskādes tipa siets, melno metālu atdalītājs, ķīpu prese.	
Atkritumu pārstrādes iekārtas	Poligona teritorijā ir izvietots kompostēšanas laukums bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādei ar kompostēšanas metodi. BNA kompostēšanām tiek veikta statistiskās kaudzēs veicot periodisku kompostējamā materiāla pārkraušanu ar traktortehniku, atsevišķs komposta stirpu apvēršējs nav pieejams. Kompostēšanas laukuma platība 1600 m ² , asfaltbetona segums ar lietus ūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu.	17 500 t/gadā

Infrastrukturā veids	Tehnoloģijas apraksts	Iekārtas jauda
Atkritumu apglabāšanas krātuve un saistītā infrastruktūra	Atkritumu apglabāšanas vajadzībām poligonā ir izbūvēta atkritumu apglabāšanas krātuve 5,9 ha platībā, tilpums – 660 000 m ³ . Krātuve ir aprīkota ar infiltrāta savākšanas un attīrīšanas iekārtām, gāzes savākšanas sistēmu un utilizācijas iekārtu (lāpa, sadedzināšana bez enerģijas atgūšanas).	47 435 t/gadā

Tabula 2-11 Poligona “Dzīlā vāda” infrastruktūras raksturojums

Infrastrukturā veids	Tehnoloģijas apraksts	Iekārtas jauda
Nešķirotu sadzīves atkritumu priekšapstrādes līnija	Mehāniskā šķirošanas iekārtu tehnoloģija ir paredzēta nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas priekšapstrādei – smalcināšanai/maisīņu atvēršanai, šķirošanai pa frakcijām, balstoties uz atkritumu plūsmā esošu materiālu fiziskajām (izmērs, blīvums) īpašībām. Iekārtas nodrošina arī mehānisku melno metālu atdalīšanu. Šķirošana pa frakcijām tiek veikta ar mobilu 3-frakciju šķirošanas iekārtu. Uz šķirošanas iekārtas virsējā klāja ar ventilatora gaisa plūsmu atdalītais pēc svara vieglās frakcijas (neatkarīgi no izmēra) plastmasas iepakojums (plēves, maisiņi, u.tml.) tiek pārvests manuālai pāršķirošanai uz Jēkabpils šķirošanas staciju.	30 000 t/gadā
Kompostēšanas laukums	No bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas materiāla aerobai fermentācijai tiek veidotas stirpas, kuras periodiski ar traktortehniku vai stirpu maisītāju tiek pārkrautas. Kompostēšanas laukuma platība 8000 m ² . Laukums izklāts ar asfaltbetona segumu un aprīkots ar lietus ūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu.	10 000 t/g
Atkritumu apglabāšanas zona	Atkritumu apglabāšanas krātuves platība 5,4 ha, ietilpība 792 267 m ³ . Krātuve ir aprīkota ar infiltrāta savākšanas un attīrīšanas iekārtām.	792 267 m ³

Tabula 2-12 Poligona “Križevņiki” infrastruktūras raksturojums

Infrastrukturā veids	Tehnoloģijas apraksts	Iekārtas jauda
Nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošana (priekšapstrāde)	Mehāniskās šķirošanas iekārtas - iekārtu tehnoloģija ir paredzēta nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas apstrādei – smalcināšanai, mehāniskai šķirošanai pa frakcijām balstoties uz atkritumu plūsmā esošu materiālu fiziskajām (izmērs, blīvums) īpašībām. Iekārtas nodrošina mehānisku melno metālu atdalīšanu.	25 000 t/gadā
Šķirošanas laukums	Laukumā šķirotu atkritumu pieņemšanai izvietoti publiski pieejami speciāli marķēti metāla 1,1 m ³ konteineri, kas paredzēti šķirotu atkritumu savākšanai, kā arī lielizmēra konteiners elektrisko un elektronisko iekārtu (neizjaukto) pieņemšanai. Šķirošanas atkritumu laukumi/punkti poligona teritorijā kopumā izvietoti 2000 m ² platībā.	
Dalīti vāktu atkritumu šķirošana iekārtās	Uzkrātos dalīti vāktos atkritumus primāri ir paredzēts šķirot ar mobilās atkritumu pārdales iekārtas palīdzību, atdalot iespējamās lielizmēra atkritumu sastāvdaļas (piemēram, transportlīdzekļu riepas, koka priekšmetus u.c.). Tālāk atkritumi tiks padoti Stacionārā manuālās šķirošanas iekārtā tālākai manuālai šķirošanai pa frakcijām (atkritumu tālāka apstrāde kā iepriekš, šķirotot nešķirotus sadzīves atkritumus).	4 500 t/gadā

Infrastrukturā veids	Tehnoloģijas apraksts	Iekārtas jauda
Atkritumu apglabāšanas zona	Atkritumu apglabāšanas vajadzībām poligonā ir izbūvēta atkritumu apglabāšanas krātuve 3,7 ha platībā. Krātuve ir aprīkota ar infiltrāta savākšanas un attīrīšanas iekārtām, gāzes savākšanas sistēmu un utilizācijas iekārtu (lāpa, sadedzināšana bez enerģijas atgūšanas).	530 000 m ³
Infrastrukturā bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādei	Poligona teritorijā ir izveidots kompostēšanas laukums, kur tiek apsaimniekoti gan nešķiroto sadzīves atkritumu šķirošanas procesā veidojošie BNA, gan poligonā ievestie BNA, kā piemēram, parku un dārzu atkritumus, ka arī ražošanas un pārstrādes uzņēmumu organiskie atkritumi. Bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanu tiek veikta laukumā ar platību 4433 m ² .	10 000 t/gadā

2.6.4 Sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūrā

Saskaņā ar veiktās izpētes rezultātiem LAAR šobrīd ārpus SAP tiek ekspluatētas trīs iekārtas, kas paredzētas sadzīves atkritumu sagatavošanai pārstrādei un reģenerācijai, t.sk. dalīti savākto sadzīves atkritumu pāršķirošanai un sagatavošanai transportēšanai uz pārstrādes rūpnīcām. Apkopojums par sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtām sniegts sekojošajā tabulā (Tabula 2-13).

Tabula 2-13 Sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijas iekārtu raksturojums, kas atrodas ārpus poligoniem

Operators	Adrese	Tehnoloģijas apraksts	Iekārtas jauda
"Vidusdaugavas SPAAO"	Zvaigžņu iela 1B, Jēkabpils, Jēkabpils novads	Atsevišķi savāktie un šķirošanai derīgie atkritumi ar universālā iekrāvēja palīdzību tiek uzstumti uz konveijera lentas, novirzīšanai uz sijātāju atkritumu smalkās (nederīgās) frakcijas mehāniskai atdalīšanai. Atsijātie piemaisījumi tiek uzkrāti konteinerā, kas novietots zem sijātāja. Pēc smalkās frakcijas atdalīšanas, atlikušo atkritumu masu konveijers novirza uz nākamo posmu – atkritumu šķirošanas telpām ar darba platformu. Šķirošana tiek veikta manuāli. Uz platformas ierīkotas 6 darba vietas. Šajā posmā tiek atšķiroti pārstrādei derīgie materiāli, kuri īslaicīgi tiek uzkrāti atkritumu uzkrāšanas bunkuros, kas atrodas zem šķirošanas telpām. Bunkuros tiek uzkrāti šādi pārstrādei derīgie materiāli – kartons, papīrs, HDP, LDP un PET materiāli, kā arī atdalīts stikla iepakojums. Pēc noteiktā atkritumu apjoma uzkrāšanas pārstrādei derīgie materiāli ar universālo iekrāvēju tiek padoti uz presi ķīpošanai. Atšķirotie tālākai pārstrādei nederīgie materiāli paliek uz transportiera lentas, kas tos novirza uz atkritumu konteineri, kas ir novietots šķirošanas līnijas galā. Magnētiskais separators nodrošina metāla atkritumu atdalīšanu no nederīgiem atkritumiem pirms to nonākšanas atkritumu konteinerā. Pārstrādei nederīgie atkritumi arī tiek ķīpoti, un nodoti tālākai izmantošanai kā NAIK materiāls.	Jēkabpils šķirošanas stacija līdz 6000 t/gadā, Aizkraukles un Madonas šķirošanas stacijas līdz 4000 t/gadā
SIA "Eco Baltia vide" nomā no SIA "Vidusdaugavas SPAAO"	Jaunceltnes iela 9, Aizkraukle, Aizkraukles novads		
SIA "Eco Baltia vide" nomā no SIA "Vidusdaugavas SPAAO"	Augu iela 29A, Madona, Madonas novads		

2.6.5 Kompostēšanas vietas

Saskaņā ar veiktās izpētes rezultātiem LAAR šobrīd ārpus poligoniem ir izveidotas četras kompostēšanas vietas:

- Kompostēšanas laukums "Lindes", Aronas pagastā, Madonas novadā. Īpašnieks SIA „Vidusdaugavas SPAAO”. Kompostēšanas laukuma platība 5 000 m². Laukumā paredzēts kompostēt bioloģiski noārdāmos organiskos atkritumus līdz 2 600 t/gadā. Kompostēšanai tiek pieņemtas visas atkritumu klases, kuras var izmantot komposta ražošanai, piemēram, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņas, kuras nesatur bīstamas vielas un kuras ir apstrādātas, meža izstrādes, augu, pārtikas ražošanas un pārstrādes atkritumus, parka un dārza atkritumus, bioloģiski noārdāmos atkritumus.
- Kompostēšanas laukums Madonas ielā 53A, Jēkabpilī. Īpašnieks SIA "Jēkabpils pakalpojumi". Laukumā tiek pieņemta zāle, lapas, augi, puķes, sīki zari, augu saknes un mulča.
- Kompostēšanas vieta, kas ierīkota notekūdeņu attīrīšanas iekārtu "Sārtloki" teritorijā, kur tiek kompostēta zāle, lapas, augi, sīki zari un augu saknes, kas tiek pieņemti no iedzīvotājiem šķiroto atkritumu laukumā Latgales ielā 5, Krāslavā. Īpašnieks SIA "Krāslavas nami".
- Kompostēšanas laukums Līģinišķos Daugavpilī, Īpašuma kadastra Nr. 0500 017 1801 zemes vienības kadastra apzīmējums 0500 017 1801. Īpašnieks Daugavpils pilsētas pašvaldības iestāde „Komunālās saimniecības pārvalde”. Laukumā pieņem un pārstrādā (kompostē) dārzu un parku bioloģiski noārdāmos atkritumus (atkritumu klase 200201).

3 Atkritumu apsaimniekošanas sektora stratēģiskie mērķi

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas mērķi ir noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu¹¹ jeb "Atkritumu ietvardirektīvā". Direktīvā ir noteikta atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhija, kas prioritārā secībā ir sekojoša:

- atkritumu rašanās novēršana;
- atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai;
- atkritumu pārstrāde;
- atkritumu cita tipa reģenerācija, piemēram, enerģijas reģenerācija;
- atkritumu apglabāšana.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam noteiktie stratēģiskie virsmērķi, kas sasniedzami atkritumu apsaimniekošanas sektorā ir sekojoši¹²:

1. Mērķis (M1) Novērst atkritumu rašanos un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību;
2. Mērķis (M2) Nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu, balstoties uz aprites ekonomikas pamatprincipiem un veicinot, ka resursi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā aprītē tautsaimniecībai noderīgā veidā;
3. Mērķis (M3) Nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, veicinot attiecīgu produktu politiku, bīstamo un videi kaitīgo vielu ierobežojumus un pilnveidojot patērētāju informētību;
4. Mērķis (M4) Nodrošināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā.

3.1 Reģionālā līmenī sasniedzamie mērķi

Papildus atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem un normatīvajos aktos noteiktajiem sasniedzamajiem rādītājiem LAAR tiek noteikt sekojoši mērķi un principi, kas ievērojami plāna īstenošanā, t.sk. pasākumi, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes un pieejamības uzlabošanu:

RM 1 – atkritumu apsaimniekošana tiek veikta ievērojot aprites ekonomikas principus, plānojot un īstenojot atkritumu apsaimniekošanas sektora pasākumus, tiek ievērota atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhija;

RM 2 - atkritumu radītāji ir nodrošināti ar kvalitatīvu, savlaicīgi sniegtu, vides aizsardzības prasībām atbilstošu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, tiek nodrošināta pilna spektra pakalpojumu sniegšana;

RM 3 - atkritumu apsaimniekošanas sektora darbību reģionālā līmenī, kā arī sadarbību ar blakus esošajiem atkritumu apsaimniekošanas reģioniem centralizēti koordinē un kontrolē AARC. AARC

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0098>

¹² Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

uzņemas atbildību par atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto mērķus sasniegšanu reģiona līmenī, šo saistību izpildei AARC tiek nodrošināts ar nepieciešamajiem resursiem, t.sk. reģiona līmenī saistošu lēmumu pieņemšanas tiesībām;

RM 4 - īstenojot reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu tiek ievēroti ES noteiktie mērķi attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbības efektivitāti un kvalitāti, tiek īstenoti valsts, reģionālā un vietējā līmeņa plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu;

RM 5 - tiek veicināta atkritumu radītāju un citu iesaistīto pušu vides apziņas paaugstināšana un izpratnes veidošana par atkritumu apsaimniekošanas radīto ietekmi uz vidi un šīs ietekmes samazināšanas iespējām;

RM 6 - atkritumu apsaimniekošanas sektorā iesaistītie pakalpojuma sniedzēji strādā izmantojot ilgtspējīgus risinājumus un labākās pieejamās tehnoloģijas visos atkritumu apsaimniekošanas posmos;

RM 7 – tiek nodrošināta informācijas apkopošana, uzskaitē un aprīte starp iesaistītajām pusēm, t.sk. uzraugošajām un kontrolējošajām institūcijām.

3.2 Sasniedzamie kvalitatīvie rādītāji

Noteiktie sasniedzamie kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji atkritumos esošu pārstrādei derīgu materiālu pārstrādes apjomiem un dalītajai vākšanai, speciālo atkritumu grupu apsaimniekošanai, kā arī ierobežojumi attiecībā uz atkritumu apglabāšanu ir sekojoši:

- nodrošināt, ka līdz 2023. gada 31. decembrim bioloģiskie atkritumi ir vai nu atdalīti un pārstrādāti rašanās vietā, vai savākti dalīti un nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem¹³;
- līdz 2025. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 55 % pēc masas¹⁴;
- līdz 2030. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 60 % pēc masas¹¹;
- līdz 2035. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 65 % pēc masas¹¹;
- izveidot dalītas savākšanas sistēmas vismaz papīram, metālam, plastmasai un stiklam un līdz 2023. gada 1. janvārim – tekstilmateriāliem¹¹
- no 2020. gada, vismaz 70 % pēc svara nebīstamo būvniecības atkritumi un ēku nojaukšanas atkritumi, sagatavoti atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un citai materiāla reģenerācijai, tostarp aizbēršanai¹¹;
- līdz 2025.gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma sadzīves bīstamajiem atkritumiem¹¹;

¹³ Ministru kabineta noteikumi Nr. 712 (Rīgā 2021. gada 26. oktobrī (prot. Nr. 72 23. §)) "Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi" <https://likumi.lv/ta/id/327220-atkritumu-dalitas-savaksanas-sagatavosanas-atkartotai-izmantosanaiparstrades-un-materialu-regeneracijas-noteikumi>

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva 2018/851/ES, ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0851>

- nodrošināt, ka līdz 2035. gadam poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara) vai ir vēl mazāks¹⁵.
- Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2025. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 65 svara % no visa izlietotā iepakojuma, mērķrādītāji atsevišķām materiālu plūsmām¹⁶:
 - plastmasa - 50 %;
 - koksne – 25%;
 - melnie metāli - 70 %;
 - alumīnijs - 50 %;
 - stikls - 70 %;
 - papīrs un kartons - 75 %.
- Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2030. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 70 svara % no visa izlietotā iepakojuma, mērķrādītāji atsevišķām materiālu plūsmām¹³:
 - plastmasa - 55%;
 - koksne – 30%;
 - melnie metāli - 80 %;
 - alumīnijs - 60 %;
 - stikls - 75 %;
 - papīrs un kartons - 85 %.
- Nodrošina ka no 2021.gada 14.augusta ir palielināts EEIA atkritumu savākšanas apjoms līdz 65 % no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados¹⁷.

3.3 Pāreja uz aprites ekonomiku un industriālā simbioze

Rīcības plānā pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam ir noteikti šādi galvenie rīcības virzieni un pasākumi aprites ekonomikas ieviešanai (turpmāk – Rīcības plāns)¹⁸ :

- 1) Pāreja no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu;
- 2) Resursu produktivitātes uzlabošana visās tautsaimniecības nozarēs, veicinot pētniecības un inovācijas attīstību;
- 3) Priekšnoteikumu veidošana preču otrreizējai izmantošanai;
- 4) Pārejas no preču pirkšanas uz pakalpojumiem veicināšana;
- 5) Materiālu, procesu un atkritumu pārvaldības uzlabošana prioritārajās nozarēs;
- 6) Pašvaldību lomas stiprināšana aprites ekonomikas principu ieviešanā;
- 7) Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana.¹⁹

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva 2018/850/ES, ar ko groza Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:32018L0850>

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva 2018/852/ES, ar ko groza Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0852>

¹⁷ Padomes 2012. gada 4.jūlija Direktīva 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012L0019&from=LV>

¹⁸ ²⁶ Ministru kabineta 2020. gada 4. septembra rīkojums Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam". <https://likumi.lv/ta/id/317168>

Kā primārie pasākumi Rīcības plānā, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanu ir noteikti sekojuši pasākumi:

- a) Atkritumu un materiālu plūsmas uzskaites uzlabošana komersantu, pašvaldību un valsts līmenī, statistikas izmantošana informētas politikas veidošanā;
- b) Tekstila atkritumu apjoma samazināšana, uzskaites izveide un otrreizējās izmantošanas un aprites veicināšana;
- c) Mēbeļu atkritumu apjoma samazināšana, uzskaites izveide un otrreizējās izmantošanas un aprites veicināšana.

Sekundārie pasākumi, kas uz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tiešajām funkcijām ir attiecināmi pastarpināti:

- a) Pārtikas uzskaites sistēmas izveide un attīstība organizāciju/komersantu, pašvaldību un nacionālajā līmenī;
- b) Otrreizējo materiālu tirgus attīstība;
- c) Atbalsts labošanas sektora attīstībai.

Industriālā simbioze (turpmāk - IS) ir rūpniecības uzņēmuma blakusproduktu pārdošana vai nodošana tālāk citiem ražošanas uzņēmumiem, lai tie tiktu tālāk izmantoti par izejmateriālu citu produktu ražošanā vai enerģijas atgūšanā.²⁰

IS var raksturot kā sadarbību starp vairākām dažādām, bieži vien ģeogrāfiski tuvu novietotām biznesa vienībām, t.i., uzņēmumiem un rūpnīcām, kas atrodas cieši kopā klasteros vai industriālajos parkos un apmainās ar resursiem (piemēram, materiāliem, enerģiju, ūdeni un blakusproduktiem), kurus var izmantot kā produktu vai izejvielu aizstājējus, kas citādi tiktu ievesti no citurienes vai tālāk izmantošanas iespēju trūkuma dēļ apstrādāti kā atkritumi. Resursu koplietošana starp rūpniecības objektiem samazina piesārņojumu un novirza atkritumus no poligoniem.

Galvenie industriālās simbiozes izaicinājumi ir saistīti ar:

- a) izpratnes trūkumu par IS nozīmi mūsdienu ekonomikā un aprites ekonomikas pilnveidē.
- b) simbiozes koordinātoru trūkums, kas veicina zināšanu un informācijas apmaiņu starp uzņēmumiem par to ražošanas procesu blakusproduktiem un to tālāk izmantošanas iespējām un ekonomiskajiem labumiem;
- c) informācijas trūkums par iespējamajiem ieguvumiem.²¹

Izpratne par IS tirgus potenciālu var būt ļoti vērtīga, lai motivētu politikas veidotājus meklēt veidus, kā atbalstīt tās attīstību, un uzņēmumiem sīkāk izpētīt iespējas, ko tā var sniegt. Šobrīd lielai daļai Latvijas uzņēmumu nav pieredzes un zināšanu par resursu otrreizējo izmantošanu.

IS ir darbošanās kopā, lai radītu finanšu resursu ekonomiju un patēriņa samazināšanu, kā arī maksimāli palielinātu produkcijas daudzumu, ko var iegūt no rīcībā esošajiem resursiem. Simbiozei ir daudz ekonomisku un vides ieguvumu. Pirmkārt, sniedz iespējas esošajiem uzņēmumiem - gan privātajiem, gan valsts - palielināt savu rentabilitāti un konkurētspēju, samazinot resursu izmaksas. Otrkārt, sniedz būtisku labumu videi, samazinot pieprasījumu pēc sākotnējiem izejmateriāliem un samazinot radīto atkritumu apjomu, vienlaikus rodot arī jaunas uzņēmējdarbības iespējas un darbavietas. Tas ne tikai

²⁰ Ministru kabineta 2020. gada 4. septembra rīkojums Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam"

²¹ CLEANTECH, Industriālās simbiozes platforma. Ietvara dokuments. 2022.g. – 3. lpp.

pozitīvi ietekmē nozares ieņēmumus, bet arī paver iespējas uz pilsētu un reģionu pāreju uz ilgtspējīgāku un videi draudzīgāku rūpniecības praksi.

MK 2020. gada 4. septembra rīkojumā Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam" viens no pasākumiem ir industriālās simbiozes veicināšana, īpaši reģionālajā līmenī, kura rezultāta tiks ieviests reģionālās simbiozes modelis.

Kā viens no simbiozes ieviešanas veidiem reģionā būs projekta "Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas poligonā "Cinīši" īstenošana. Rūpnīcā plānots pārstrādāt bioloģiski noārdāmos atkritumus, kas atšķiroti no sadzīves atkritumiem, gan arī dalīti vākiem pārtikas atkritumiem. Pārstrādes procesā tiks iegūts komposts, kā arī tiks iegūta biogāze, ko paredzēts izmantot siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai.

4 Atkritumu ražošanas prognoze un sasniedzamie kvantitatīvie rādītāji

4.1 Prognozes sagatavošanā lietotie pieņēmumi

Atkritumu ražošanas prognoze LAAR laika periodam no 2023.-2030. gadam sagatavota, balstoties uz pašvaldību aptaujas datu rezultātiem, atkritumu apsaimniekošanas komersantu datiem, kā arī uz Vides aizsardzības oficiālā statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapu pieejamo informāciju datiem par faktiskajiem apsaimniekoto atkritumu apjomiem 2022. gadā un pieņēmumiem par atkritumu ražošanas apjomu attīstības tendencēm plāna pārskata periodā, t.sk. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā ietvertu novērtējumu. Prognozes sagatavošanā un plānotajās atkritumu apsaimniekošanas darbībās tiek pieņemts, ka radītais atkritumu apjoms ir vienlīdzīgs ar savākto atkritumu apjomu – t.i. tiek pieņemts, ka visi radītie sadzīves atkritumi tiek savākti un nogādāti sadzīves atkritumu poligonos vai atkritumu pārstrādes reģenerācijas vietās. Prognozē ir ietvertas visas uz sadzīves atkritumiem attiecināmās atkritumu plūsmas, t.sk. nešķiroti sadzīves atkritumi, dalīti savāktie sadzīves atkritumu veidi, liela izmēra atkritumi, bioloģiski noārdāmi atkritumi, izlietotais iepakojums, t.sk. iepakojums, kas tiek apsaimniekots depozīta sistēmas ietvaros.

Vispārējā pieeja atkritumu ražošanas prognožu sagatavošanā balstās uz pieņēmumu, ka ekonomiskā attīstība un labklājības līmeņa paaugstināšanās veicina radīto atkritumu apjomu pieaugumu, kā arī summāri radītais atkritumu apjoms ir atkarīgs no demogrāfijas tendencēm.

Ja tiek izpildīti pašvaldību plānotie demogrāfiskie pasākumi un iedzīvotāju skaits reģionā pārskata periodā samazināsies par 5,2%, savukārt SIA "Jāņa sēta" iekļautā demogrāfiskā prognoze prognozē, ka pārskata periodā samazinājumu būs par 15%.

Lai aprēķinātu iedzīvotāju skaita izmaiņas LAAR tika rēķināts vidējais iedzīvotāju skaits starp pašvaldību stratēģiskās plānošanas dokumentos un SIA "Jāņa sēta" prognozēto iedzīvotāju skaitu.

Kopumā var secināt, ka iedzīvotāju skaits reģionā samazināsies par 11,24%, kas ir samērā augsts rādītājs, vienlaikus, nav prognozējams, ka tas varētu atstāt ietekmi uz radītajiem atkritumu apjomiem reģionā, tādā apjomā, kas liek būtiski koriģēt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas jaudas un izmantotos risinājumus.

Aprēķinu rezultātus par iedzīvotāju skaita izmaiņām LAAR plāna pārskata periodā skat. tabulu (Tabula 4-1).

Tabula 4-1 Iedzīvotāju skaita izmaiņas Latgales AAR 2023.-2030. gads

Pašvaldība	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aizkraukles novada	28 488	28, 262	28 039	27 820	27 604	27 391	27 182	26 976
Augšdaugavas novada	24 497	24 244	23 998	23 756	23 519	23 287	23 061	22 838
Daugavpils valstspilsētas	78 030	77 227	76 441	75 671	74 917	74 179	73 456	72 748
Krāslavas novada	19 752	19 199	18 661	18 139	17 631	17 138	16 658	16 192
Jēkabpils novada	39 282	38 658	38 043	37 438	36 843	36 258	35 681	35 114
Līvānu novada	10 203	10 000	9 801	9 605	9 414	9 227	9 043	8 863
Ludzas novada	20 824	20 401	19 986	19 579	19 181	18 791	18 409	18 035
Madonas novada	27 410	27 126	26 849	26 577	26 311	26 051	25 796	25 546
Preiļu novada	15 664	15 300	14 944	14 597	14 258	13 927	13 603	13 287

Pašvaldība	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rēzeknes novada	28 527	28 254	27 987	27 725	27 468	27 216	26 968	26 726
Rēzeknes valstspilsētas	26 101	25 830	25 564	25 305	25 050	24 801	24 557	24 318
Varakļānu novada	2 953	2 921	2 890	2 859	2 829	2 799	2 771	2 743
KOPĀ	321 732	317 422	313 202	309 070	305 025	301,064	297 185	293 387

Vērtējot iespējamās radīto sadzīves atkritumu apjomu izmaiņu tendences Latvijā, balstoties uz pēdējo gadu datiem²² jāsecina, ka radīto sadzīves atkritumu apjoms ir svārstīgs, nav vērojamas ne stabilas pieauguma, ne samazinājuma tendences skat. tabulu (Tabula 4-2).

Tabula 4-2 Radītā sadzīves atkritumu apjoma izmaiņas Latvijā 2017.-2021. gads³³

Indikators	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Iedzīvotāju skaits gada sākumā	1,950	1,934	1,919	1,907	1,893	1,875
Radītais sadzīves atkritumu apjoms tonnas	850 677	785 074	840 942	908 961	869 285	865 637
t./iedz./gadā	0,44	0,41	0,44	0,48	0,46	0,46

Kopumā, no gada uz gadu ir vērojamas svārstības vidēji 4-5% robežās. 2020. un 2021. gada datu interpretācijā nenoteiktību ievieš arī COVID -19 pandēmijas ietekme, savukārt vērtējot 2022. gada un turpmākās attīstības tendences jāņem vērā kara Ukrainā izraisītā ietekme uz globālo ekonomiku, mājsaimniecību labklājību un attiecīgi radīto sadzīves atkritumu apjomu.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021-2028. gadam²³ sadzīves atkritumu ražošanas prognozē ir paredzēta pastāvīga pieauguma tendence – vidēji 2% gadā. Neskatoties uz šā brīža notikumiem pasaulē, LR Finanšu ministrijas sagatavotās makroekonomiskās prognozes²⁴ Latvijai laika posmam līdz 2025. gadam paredz pozitīvu IKP dinamiku visā periodā.

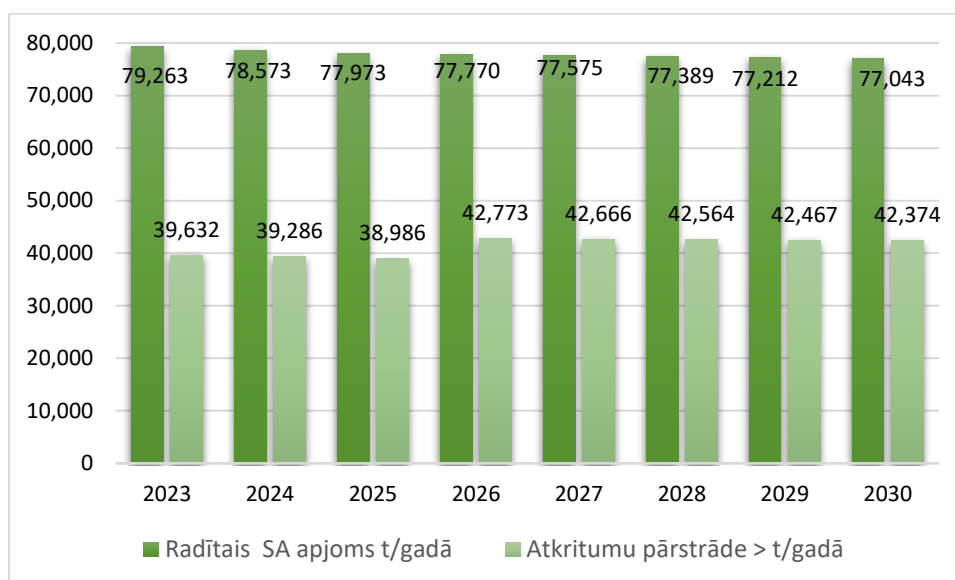
4.2 Atkritumu ražošanas prognoze

Izvērtējot šos aspektus un vienlaicīgi ņemot vērā vēsturiskos datus par radītajiem atkritumu apjomiem Latvijā, atkritumu ražošanas prognozē tiks ierēķināts piesardzīgs radīto sadzīves atkritumu pieauguma temps 0,5% gadā laika periodā 2023.-2024.gads un 1% gadā, laika periodā no 2025.-2030. gadam. Iedzīvotāju skaits prognozē pārskata periodā saglabās nelielu samazinājuma tendenci. Bāzes gads prognozes sagatavošanā – 2022. gada dati par apsaimniekoto sadzīves atkritumu apjomu reģionā. Sadzīves atkritumu ražošanas prognozi LAAR, laika periodam no 2023.-2030. gadam, kā arī sasniedzamo atkritumu pārstrādes un reģenerācijas rādītāju skat. attēlu (Attēls 4-1).

²² Valsts statistikas pārskata "Nr.3-Atkritumi – pārskats par atkritumiem" datu apkopojumi 2017-2021. gads, Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

²³ Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam

²⁴ Makroekonomisko rādītāju prognozes 2022.-2025.gadam, LR Finanšu ministrija, augusts, 2022.

Attēls 4-1 Sadzīves atkritumu ražošanas prognoze Latgales AAR 2023.-2030.gads, tonnas

Aprēķinu rezultāti liecina, ka pie dotajiem pieņēmumiem LAAR radītais sadzīves atkritumu apjoms salīdzinot ar bāzes gadu (2022.gads) samazināsies par -2 381 tūkst. tonnu, jeb 3,1%. (2030. gadā), Plāna pārskata periodā minimālais sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas apjoms ir jānodrošina no vismaz no 39,286 tūkst. tonnu 2023.gadā, līdz 46,129 tūkst. tonnu 2030. gadā. Jāņem vērā, ka no 2025. gada sadzīves atkritumu minimālais pārstrādes īpatsvars ir 55% no radītā sadzīves atkritumu apjoma, savukārt 2030. gadā 60%. Aprēķinu rezultātus skat. tabulu (Tabula 4-3).

Tabula 4-3 Radītais sadzīves atkritumu apjoms un sasniedzamie pārstrādes rādītāji

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Atkritumu apjoma izmaiņas %	0.50%	0.50%	0.50%	0.50%	1.00%	1.00%	1.00%	1.00%
Radītais apjoms t/gadā	78 573	77 973	77 770	77 575	77 389	77 212	77 043	76 882
Atkritumu pārstrāde t/gadā	39 286	38 986	42 773	42 666	42 564	42 467	42 374	46 129

4.3 Pārstrādes mērķu sasniegšana

Risinājumi, kas vērsti uz reģionā noteikto sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanu, ir bioloģisko atkritumu pārstrāde, t.sk. mājkompostēšana, sadzīves atkritumu dalītā vākšana, izlietotā iepakojuma atkritumu apsaimniekošana depozīta sistēmā, pārstrādei derīgu atkritumu atšķirošana no nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas un preču sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas ieviešana. Balstoties, uz līdzšinējās pieredzes analīzes un prognozējamām sistēmas attīstības tendencēm, tiek pieņemts, ka lielāko ieguldījumu pārstrādes apjomu sasniegšanā sniegs bioloģisko atkritumu pārstrāde, kam seko sadzīves atkritumu dalītā vākšana, depozīta sistēmas darbība, nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanas apglabāšanai laikā atgūtie materiāli. Prognozējami vismazāko ieguldījumu varētu sniegt preču atkārtotas izmantošanas sistēma, kas faktiski būs jauns atkritumu apsaimniekošanas sistēmas elements.

Jāatzīmē, ka pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķos ir ieskaitāms tikai tas atkritumu apjoms, kas tiek nodots materiālu pārstrādei vai atkārtoti izmantots, tas attiecas arī uz dalīti savāktajiem sadzīves atkritumiem – dalīti savākto sadzīves atkritumu daudzums, kas nav izmantojams pārstrādei un tiek nodots reģenerācijai vai apglabāšanai, pārstrādes un reģenerācijas mērķos nevar tikt ieskaitīts.

Prognozējamie sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanas rādītāji un pieņēmumi šo rādītāju noteikšanai atkritumu plūsmām un apsaimniekošanas sistēmām:

- a) Bioloģiskie atkritumi – bioloģisko atkritumu pārstrādi nodrošinās poligonā “Ciniši” izbūvētās bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārtas, pilnveidojamās bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārtas poligonā “Dziļā vāda” un “Križevņiki” kā arī bioloģisko atkritumu mājkompostēšanas sistēmas attīstība, dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana. Ieguldījumu bioloģisko atkritumu pārstrādes rezultātā iegūto galaproduktu kvalitātes paaugstināšanā un attiecīgi, izmantošanas iespēju paplašināšanā sniegs bioloģisko atkritumu dalītā vākšana. Summāri reģiona ietvaros pārstrādei nodotais bioloģisko atkritumu apjoms, neietverot, tādus atkritumus, kas bioloģisko atkritumu pēcapstrādē tiek atdalīti un nodoti apglabāšanai, tiek lēsts ap 40% no kopējā reģionā radītā sadzīves atkritumu apjoma.
- b) Sadzīves atkritumu dalītā vākšana – sadzīves atkritumu dalītās vākšanas sistēmā ietvertās atkritumu plūsmas ir papīra, plastmasas, stikla, metāla izlietotais iepakojums un citi šo materiālu veidu dalīti savāktie atkritumi, uz sadzīves atkritumu dalīto vākšanu ir attiecināmi arī mājražotāju tekstila atkritumi un videi kaitīgās preces (bioloģisko atkritumu dalītā vākšana šeit netiek ietverta, jo ir izdalīta kā atsevišķa kategorija). Vērtējot sadzīves atkritumu dalītās vākšanas apjomus un ietekmi uz pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanu jāatzīmē, ka 2022. gadā dalīti savāktais apjoms kopā reģionā bija ~ 6% no kopējā savāktā sadzīves atkritumu apjoma. Prognozējot dalītās vākšanas apjomu izmaiņas, nākamajos gados tiek prognozēts, ka paplašinot dalītās vākšanas infrastruktūru un veicot sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus, pārstrādei nodoto dalīti savāktu atkritumu apjoms varētu pieaugt par ~ 1% gadā 2023. un 2024. gadā, savukārt 2025., 2026. 2027. gada pieaugot par ~ 2% gadā tādejādi 2027. gadā kopējā pārstrādāto sadzīves atkritumu īpatsvarā sasniedzot līdz ~14%, kas paliek nemainīgs līdz 2030. gadam.
- c) Izlietotā iepakojuma depoizīta sistēma – depoizīta sistēma darbību uzsāka 2022. gadā, dažādu iepakojuma veidu apjoms, kas tika savākts Latgales atkritumu apsaimniekošanas reģionā ir lēšams ap 2,495 tūkstoši tonnu gadā, jeb aptuveni 3,14% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma. Tā kā 2022. gadā depoizīta sistēma nedarbojās pilnu gadu un aprītē bija arī tāds iepakojums uz kuru neattiecas depoizīta sistēmas nosacījumi, kā arī no 2023. gada sistēmā ir iekļautas atsevišķas jaunas iepakojuma kategorijas, tiek pieņemts, ka plāna pārskata periodā pārstrādei un atkārtotai izmantošanai nodotais depoizīta sistēmā apsaimniekotais iepakojums var sasniegt līdz 3,64 % no kopējā sadzīves atkritumu apjoma.
- d) No nešķirotiem sadzīves atkritumiem atgūtie materiāli – nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanas apglabāšanai procesā no apglabājamo atkritumu plūsmas tiek atdalīti bioloģiskie atkritumi, atkritumi, kas izmantojami no atkritumiem iegūta kurināmā (turpmāk NAIK) ražošanā, kā arī neliels daudzums tādu atkritumu, ko iespējams nodot pārstrādei. Kopējā apjomā šis daudzums veido nelielu īpatsvaru, kas šobrīd nepārsniedz 1,0% no kopējā sadzīves atkritumu daudzuma, tomēr attīstot atkritumu sagatavošanas apglabāšanai tehnoloģiskās iekārtas tiek prognozēts, ka atgūto pārstrādājamo atkritumu daudzums plāna pārskata periodā var palielināties par 0,5% gadā, pārskata perioda beigās sasniedzot aptuveni 5% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma.
- e) Preču atkārtotas izmantošanas sistēma – lietotu preču savākšana, labošana un atkārtota izmantošana ir jauna plānota atkritumu apsaimniekošanas prakse reģionā. Plāna pārskata periodā paredzēta šādu aktivitāšu īstenošana, ieviešot arī preču labošanas funkciju. Jāatzīmē, ka šīs aktivitātes īstenošanas rezultātā netiek plānots tāds kvantitatīvais ieguldījums atkārtotas izmantošanas un pārstrādes mērķu sasniegšanā, kas atstātu iespaidu uz noteikto mērķrādītāju sasniegšanu, tomēr šīs aktivitātes īstenošana ir būtiska, raugoties no atkritumu hierarhijas un aprites ekonomikas principu ieviešanas viedokļa un kalpos par pamatu sistēmas plašākai attīstībai un darbības apjomu palielināšanai nākotnē. Plāna pārskata periodā tiek prognozēts,

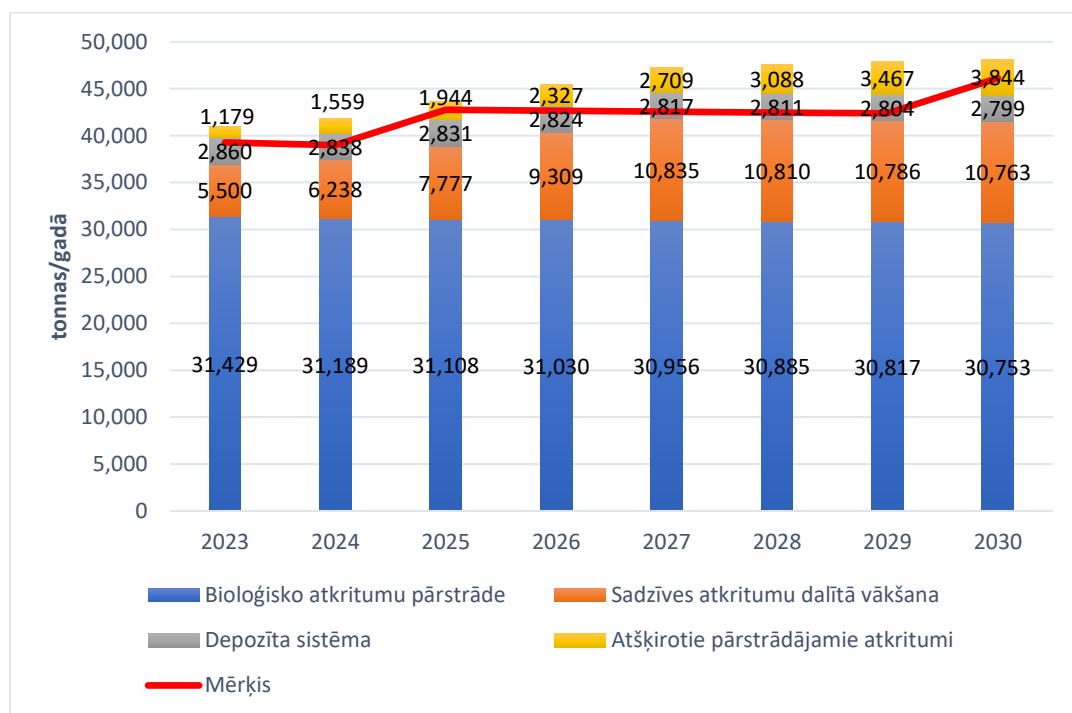
ka maksimālais atkārtotai izmantošanai nodoto preču apjoms nepārsniegs dažus desmitus tonnu gadā.

Kopsavilkums par atkritumu plūsmu un atsevišķu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu ieguldījumu pārstrādes mērķu sasniegšanā atspoguļots tabulā, skat. tabulu (Tabula 4-4).

Tabula 4-4 Sasniedzamie pārstrādes rādītāji plāna pārskata periodā, tonnas gadā

Apsaimniekošanas sistēma	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bioloģisko atkritumu pārstrāde	31 429	31 189	31 108	31 030	30 956	30 885	30 817	30 753
Sadzīves atkritumu dalītā vākšana	5 500	6 238	7 777	9 309	10 835	10 810	10,786	10 763
Depozīta sistēma	2 860	2 838	2 831	2 824	2 817	2 811	2 804	2 799
Atšķīrotie pārstrādājamo atkritumi	1178.59	1 559	1 944	2 327	2 709	3 088	3 467	3 844
Kopā	40 968	41 825	43 660	45 490	47 316	47 593	47 874	48 159

Balstoties uz līdzšinējās pieredzes analīzi un ievērtējot plāna pārskata periodā īstenoto pasākumu ieguldījumu, aprēķinu rezultāti pie dotajiem pieņēmumiem liecina, ka sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķi reģionā var tikt sasniegti un pat pārsniegti, skat. attēlu (Attēls 4-2), tomēr jāņem vērā, ka šīs prognozes var īstenoties tikai pie nosacījuma, ja tiek veikta bioloģisko atkritumu pārstrāde, kas nodrošina tautsaimniecībā izmantojama galaprodukta ražošanu, kā arī būtiski tiek palielināti pārstrādājamo sadzīves atkritumu dalītās vākšanas apjomi.

Attēls 4-2 Pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķus sasniegšana 2023.-2030. gads

5 Priekšlikumi par plānā ietveramajiem pasākumiem

5.1 Pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi

Zemāk sniegtajā tabulā ir identificēti pasākumi, ko ir iekļāvušas pašvaldības savos plānošanas dokumentos, aktivitātes tiek vērstas uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību un pilnveidošanu. Galvenokārt pašvaldību aktivitātes ir dalīto atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība, tiek paredzēts izveidot jaunus dalītās atkritumu savākšanas laukumus, kā arī ir paredzēta bioloģisko atkritumu kompostēšanas laukuma izbūve, skat. tabulu (Tabula 5-1).

Tabula 5-1 Pašvaldības plānotie pasākumi

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
Aizkraukles novada attīstības programmas 2021. – 2028. gadam rīcības plāns²⁵			
AIZ- 4.2.2	leviest viedos risinājumus atkritumu apsaimniekošanas jomā	Uzlabota pakalpojumu sniegšanas kvalitāte. Novadā ieviesti viedie risinājumi atkritumu apsaimniekošanas jomā	
AIZ- 6.2.1	Pilnveidot atkritumu savākšanas un pārstrādes sistēmu	Izveidota sadzīves atkritumu dalītās savākšanas un pārstrādes sistēma, īstenoti komunikācijas pasākumi ar iesaistītajām pusēm (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, pašvaldības iestādēm, kapitālsabiedrībām), izveidoti bioloģiski	Aizkraukles novads
AIZ- 6.2.2	Izveidot bioloģiski noārdāmo atkritumu uzglabāšanas laukumus	noārdāmo atkritumu uzglabāšanas laukumi un dalītās atkritumu savākšanas punkti novadā.	
Aizkraukles novada attīstības programma 2021. – 2028.gadam investīciju plāns			
AIZ- 6/ RV 6.2	VTP "Totēnu" atkritumu izgāztuves reaktivācija	Veikta izgāztuves reaktivācija.	Sērenes pagasts
AIZ- 6/ RV 6.2	VTP Bioloģiski noārdāmo atkritumu uzglabāšanas laukuma izveide	Bioloģiski noārdāmo atkritumu savākšanas vietu izveide un tekstilizstrādājumu savākšanas vietu izveide, dalīto atkritumu savākšanas laukumu izbūve.	Aizkraukles pilsēta, Skrīveru pagasts
Daugavpils valstspilsētas un Augšdaugavas novada attīstības programma 2022. – 2027. gadam Rīcības plāns²⁶			
DA- R16.66.1	Dalītās atkritumu vākšanas pakalpojumu pieejamības attīstība pilsētas apkaimēs	Izveidoti un uzturēti iepakojuma šķirošanas laukumi apkaimēs - Organizēta dalīto sadzīves un iepakojumu atkritumu vākšana atkritumu savākšanas punktos, uzlabojot vides kvalitāti - Sekmēta inovatīvu un ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanas metožu ieviešana - Pieaug šķirotu atkritumu daudzums	Daugavpils valstspilsēta
DA- R16.66.2.	Attīstīta noārdāmo atkritumu apsaimniekošana	Izbūvēta bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra - Organizēta bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošana Pieejams pietiekams daudzums konteineru Izveidots un uzturēts kompostēšanas laukums	
DA- R16.66.3.	Atkritumu veicināšana, atkārtoti materiālus un enerģiju	Palielināts otrreizējai izmantošanai/pārstrādei atdalīto atkritumu apjoms Samazināts apglabājamo atkritumu daudzums	

²⁵ <https://www.aizkraukle.lv/lv/aizkraukles-novada-attistibas-programma-2021-2028-gadam>

²⁶ <https://www.daugavpils.lv/pilseta/pilsetas-attistiba/planosanas-dokumenti/pilsetas-attistibas-programma-2022-2027>

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
DA-R16.66.4	Sabiedrības izglītošana videi draudzīgas atkritumu apsaimniekošanas un apkārtējās vides piesārņojuma samazināšanas jomā	Sekmēta sabiedrības izglītošana ilgtspējīgā atkritumu apsaimniekošanā, šķirošanā Pieaug mājsaimniecību un citu interešu grupu skaits, kuri šķiro atkritumus Uzlabojas vides kvalitāte	
DA-R16.66.5.	Veicināta cita veida atkritumu savākšana un pārstrāde	Nodrošinātas būvniecības atkritumu savākšanas un otrreizējās izmantošana iespējas - Veicināta bīstamo u.c. atkritumu savākšana un apsaimniekošana	
DA-R16.66.1.	Efektīvu atkritumu apsaimniekošana	Nodrošināta atkritumu savākšana publiskā ārtelpā - Nodrošināta dalīto atkritumu savākšana - Pieaug šķirotu atkritumu savākšanas punktu skaits - Ieviesta iespēja nodot būvniecības atkritumus, bīstamos atkritumus, sadzīves iekārtas pagastos - Pieaug šķirotu atkritumu daudzums novadā - Atbalstītas Dienvidlatgales reģionālās atkritumu apglabāšanas poligona turpmākās darbības un infrastruktūras attīstības ieceres - Izstrādāts atkritumu apsaimniekošanas sakārtošanas veicināšanas mehānisms vasarnīcu ciemu teritorijām - Starp iedzīvotājiem un uzņēmējiem sadarbībā ar Daugavpils valstspilsētas pašvaldību tiek popularizētas tīras vides tradīcijas	Augšdaugavas novads
DA-R16.66.2	Ilgspējīgas atkritumu apsaimniekošanas veicināšana	- Sekmēta inovatīvu un ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanas metožu ieviešana - Sekmēta sabiedrības izglītošana ilgtspējīgā atkritumu apsaimniekošanā, šķirošanā - Organizēti semināri par videi draudzīgām ražošanas metodēm, to pienesumu uzņēmējdarbībai	
DA-R16.66.3.	Celtniecības (būvgružu) atkritumu otrreizējās izmantošanas nodrošināšana	Būvniecības atkritumu smalcināšanas iekārtas iegāde, otrreizēja būvniecības atkritumu izmantošana ceļu remontdarbiem	
Daugavpils valstspilsētas un Augšdaugavas novada attīstības programma 2022. – 2027. gadam Investīciju plāns²⁷			
DA-90	Baltijas pieeja rīcībai ar plastmasas piesārņojumu aprites ekonomikas kontekstā,	legūta starptautiskā pieredze plastmasas atkritumu pārvaldības jomā. Sekmēta sabiedrības informētība par plastmasas atkritumu samazināšanu mājsaimniecībās. Veikti izglītojoši pasākumi izglītības iestādēs par plastmasas atkritumu samazināšanu. Īstenota kampaņas "BaltiPlast(ic) Diet" testēšana mājsaimniecībās.	Daugavpils valstspilsēta
DA-187	Automatizēto pazemes atkritumu konteineru izbūve	Automatizēto pazemes atkritumu konteineru izbūve	
DA-205	Bioloģiski atkritumu noārdāmo pārstrādes	Pie poligona "Ciniši" izveidotas bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas ar pārstrādes jaudu 1850 t/gadā un iegādāts iekārtu	Poligons "Ciniši"

²⁷ <https://www.daugavpils.lv/pilseta/pilsetas-attistiba/planosanas-dokumenti/pilsetas-attistibas-programma-2022-2027>

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
	iekārtu izveide poligonā "Ciniši"	eksploatācijai nepieciešamais papildu aprīkojums. Dienvīdlatgales SAP funkcionalitātes paplašināšana ar bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveidi poligonā "Ciniši". Samazināts apglabāto atkritumu atkritumu apjoms. Atkritumu atkārtotas izmantošanas un pārstrādes nodrošināšana.	
DA- 22.45.	Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu un kompostēšanas laukuma izveide Daugavpils pilsētā	Liginišķu mikrorajonā tiks izveidots bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas laukums ar pārstrādes iekārtu jaudas palielinājums par 200 t/gadā.	Liginišķi
DA-234	Stihisko atkritumu izgāztuvju likvidācija	Degradēto un piesārņoto teritoriju sakārtošanas. Vides riska novēršana.	
DA-240	Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras uzlabošana un attīstīšana	Novada administratīvajā teritorijā izveidota efektīva un moderna atkritumu apsaimniekošanas sistēma ar tās infrastruktūru pašvaldības funkciju nodrošināšanai.	Augšdaugavas novads
Krāslavas novada attīstības programmu 2022.-2028. gadam Investīciju plāns²⁸			
K- 7.3.	Šķiroto atkritumu sistēmas attīstība	Izveidots šķiroto atkritumu pieņemšanas laukums Dagdā Atkritumu konteineru stāvvietu iekārtošana Trikotāžas atkritumu konteineru uzstādīšana	Dagda, Krāslava, Skaista u.c.
Krāslavas novada attīstības programmu 2022.-2028. gadam Rīcību plāns²⁸			
K -U 2.2.3.	Uzlabot saimniecības pakalpojumu kvalitāti	Sakārtota atkritumu saimniecība novadā, nodrošināta klimata draudzīgāka komunālā saimniecība Sekmēta iedzīvotāju izglītošanu atkritumu šķirošanas un citos vides jautājumos, popularizēt atkritumu, materiālu otrreizēju pārstrādi. Atjaunoti dalītās atkritumu savākšanas punkti/ izveidot jaunus. Izveidoti šķiroto atkritumu pieņemšanas laukumi un kompostēšanas laukumi. Izveidoti bioloģiski noārdošo atkritumu šķirošanu un bioloģisko atkritumu kompostēšanas laukums. Pilnveidota no atkritumu radītājiem pieņemto atkritumu kontroles un uzskaites sistēma. Apzinātas nelegālās atkritumu izgāztuves. Palielināts atkritumu tvertņu daudzumu pilsētu ielā	Krāslavas novads
Jēkabpils novada attīstības programma 2021.–2027.gadam investīciju plāns²⁹			
Jēk-145	Vides piesārņojuma samazināšanas pasākumu veikšana	Veikti sanācijas darbi piesārņotās teritorijās. Palielinājies šķiroto atkritumu daudzums.	Jēkabpils novads
Jēk-146	Atkritumu poligona "Dziļā vāda" modernizācija	Atkritumu poligona "Dziļā vāda" pakalpojumu pilnveidošana. Atkritumu dedzināšanas ierīkošana.	poligons "Dziļā vāda"

²⁸ <https://www.kraslava.lv/lv/attistiba/attistibas-programma>

²⁹ <https://www.jekabpils.lv/lv/attistibas-programma-2020-2026gamam>

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
		Izglītošanas kampaņa sabiedrība atkritumu šķirošanā	
Jēk-147	Zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas vietu izveide novada teritorijā	Izveidota zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas vieta. 2. Veicināta atkritumu pārstrāde pilsētās un ciemos	Jēkabpils novads
Jēkabpils novada attīstības programma 2021.-2027.gadam Rīcības plāns³⁰			
Jēk-R.31.1.	Sadzīves atkritumu savākšanas sistēmas attīstība	Labiekārtoti esošie sadzīves atkritumu savākšanas laukumi. Paplašināts atkritumu savākšanas sistēmas lietotāju skaits. Publiskajā ārtelpā uzstādītas atkritumu urnas sadzīves atkritumiem un dzīvnieku atkritumiem.	Jēkabpils novads
Jēk- R.31.2.	Atkritumu dalītās savākšanas pieejamības uzlabošana	Ierīkoti bioloģisko atkritumu uzglabāšanas laukumi. Uzstādīts pietiekošs skaits šķiroto atkritumu konteineru.	
Jēk- R.31.3.	Nelegālo izgāztuvju un ar sadzīves atkritumiem piesārņoto vietu apzināšana un likvidēšana	Nelegālo izgāztuvju un ar sadzīves atkritumiem piesārņoto vietu apzināšana un likvidēšana	
Līvānu novada pašvaldības attīstības programmas 2019.-2025. gadam Rīcības plāns³¹			
Līv- 2.4.3.3.	Atkritumu savākšanas dalītās pieejamības uzlabošana	Veikti atkritumu dalītās savākšanas apsaimniekošanas pakalpojumu pieejamības uzlabošanas pasākumi: Izveidots atkritumu kompostēšanas laukums un iegādāts tehniskais aprīkojums. Izbūvēts sadzīves šķiroto un būvniecības atkritumu pieņemšanas un šķirošanas laukums Līvānos un iegādāts tehniskais aprīkojums.	Līvānu novads
Līv- 2.4.3.4.	Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu kvalitātes uzlabošana	Veikti dažādi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanas pasākumi Līvānu pilsētā un pagastos: Pēc nepieciešamības pārbūvēti esošie sadzīves atkritumu savākšanas punkti. Pēc nepieciešamības izveidoti jauni šķiroto atkritumu savākšanas punkti atkritumu šķirošanas veicināšanai. Teritorijas papildinātas ar atkritumu konteineriem un urnām.	
Ludzas novada attīstības programma 2021.-2027. gadam iii daļa – rīcības plāns³²			
Ludz- U.62	Šķiroto atkritumu punktu tīkla izveidošana un attīstīšana	Izveidoti un pilnveidoti šķiroto atkritumu savākšanas punkti	Ludzas novads
Madonas novada rīcību plāns 2022.-2028. gadam³³			
Mad- R165.	Pilnveidot atkritumu apsaimniekošanas sistēmu novadā	Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas kvalitātes paaugstināšanai. Palielināts šķirošanas punktu skaits, kā arī uzlabots punktu estētiskais izskats un tehniskais aprīkojums. Izbūvēts zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas laukums. Palielināta iedzīvotāju iesaiste	Madonas novads

³⁰ <https://www.jekabpils.lv/lv/attistibas-programma-2020-2026gadam>

³¹ <https://www.livani.lv/lv/attistibas-programma>

³² <https://www.ludzasnovads.lv/lv/ludzas-novada-attistibas-programma-2021-2027gadam>

³³ <https://www.madona.lv/lat/madonas-novada-attistibas-programmas-2022-2028-un-?fu=read&id=2004>

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
		atkritumu apsaimniekošanas sistēmā, nodrošinot bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītu vākšanu, kā arī attīstot otrreizēji izmantojamo materiālu šķirošanas sistēmu, samazinot nešķiroti nodoto sadzīves atkritumu īpatsvaru. Īstenotas informatīvas kampaņas iesaistītajām pusēm par ilgtspējīgas atkritumu apsaimniekošanas nozīmību un šķirošanas nepieciešamību. Pazemes atkritumu savākšanas konteineru izvietošana Madonas pilsētā.	
Madonas novada attīstības programma 2022.-2028. gadam Rīcību plāns			
Mad.-R167	Sadarbība publisko pakalpojumu pieejamības jomā	Sadarbība ar kaimiņu pašvaldībām atkritumu apsaimniekošanas jomā. NAIK atkritumu pārstrādes sistēmas izveide	Madonas novads
Mad.-98	Dūņu centra izveide notekūdeņu dūņu apsaimniekošanai Madonā.	Dūņu centra izveide atbilstoši notekūdeņu plānam "Notekūdeņu apsaimniekošanas stratēģija 2023 – 2028. gadam".	Madonas novads
Preiļu novada attīstības programma 2022. – 2029. gadam Rīcības plāns³⁴			
Prei- R.28	Efektīvu atkritumu apsaimniekošana	Nodrošināta atkritumu savākšana publiskā ārtelpā. Nodrošināta dalīto atkritumu savākšana. Pieaug šķiroto atkritumu savākšanas punktu skaits. Ieviesta iespēja nodot būvniecības atkritumus, bīstamos atkritumus, sadzīves iekārtas pagastos. Pieaug šķiroto atkritumu daudzums novadā Izstrādāts atkritumu apsaimniekošanas sakārtošanas veicināšanas mehānisms ciemu un lauku teritorijām. Būvniecības atkritumu smalcināšanas iekārtas iegāde, otrreizēja būvniecības atkritumu izmantošana ceļu remontdarbiem.	Preiļu novads
Prei- R.28	Ilgspējīgas atkritumu apsaimniekošanas veicināšana	Sekmēta inovatīvu un ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanas metožu ieviešana Sekmēta sabiedrības izglītošana ilgtspējīgā atkritumu apsaimniekošanā, šķirošanā. Organizēti semināri par videi draudzīgām ražošanas metodēm, to pienesumu uzņēmējdarbībai.	
Preiļu novada attīstības programma 2022. – 2029. gadam Investīciju plāns			
Prei-70	Liela izmēra atkritumu savākšanas punktu nodrošināšana	Izveidots 1 liela izmēra atkritumu savākšanas punkts no iedzīvotājiem, nodrošināta iespēja iedzīvotājiem nodot lielo sadzīves tehniku, celtniecības atkritumus, liela izmēra atkritumus, sniegta informācija par šīm iespējām iedzīvotājiem	Preiļu novads
Prei-71	Atkritumu savākšanas paplašināšana	Izveidoti atkritumu šķirošanas punkti 11 apdzīvotajās novada vietās	
Prei-72	Izdedžu un pelnu atkritumu savākšana un apsaimniekošanu	Izveidots izdedžu un pelnu savākšanas punkts	

³⁴ <https://www.preili.lv/lv/attistibas-programma>

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
Prei-73	Regulāra atkritumu savākšana dabas teritorijās, t. sk. salās	Atkritumu skaita samazināšanās, iedzīvotāju iesaiste dabas sakopšanā un teritorijas uzraudzībā, dabas brīvprātīgo patruļu izveide	
Prei-74	Aprites ekonomikas veicināšanas pasākumi	Informācijas kampaņu skaits – vismaz 2 gadā, samazinās atkritumu apjoms, paaugstinās kopienas vides un saprātīga patēriņa apziņa. Iedzīvotāju izglītošana par atkritumu samazināšanu. Informatīvs atbalsts preču otrreizējas pārstrādes nodrošināšanai, preču labošanai	
Prei-75	Preiļu novada organisko atkritumu kompostēšanas laukumu izbūve	1 laukuma izveide, uz apglabāšanu vedamo atkritumu apjoma samazinājums	
Rēzeknes valstspilsētas attīstības programma 2023.-2029. gadam rīcības un investīciju plāns³⁵			
Rēz-U.8.3. V	Jaunā šķiroto atkritumu laukuma izbūve Rīgas ielā 44B	Izstrādāts būvprojekts un izbūvēts jauns šķiroto atkritumu laukums (laukums ar cieto segumu, apgaismojums)	
Rēz-U.8.3. V	Atkritumu šķirošanas punktu izveides aktivizēšana pilsētas mikrorajonos	Izveidotās jaunās atkritumu dalītās vākšanas vietas daudzdzīvokļu māju pagalmos. Rēzeknes pilsētā un reģionā ir izveidota sistēma, kas nodrošina vismaz 60% reciklējamo, reģenerējamo un pārstrādājamo atkritumu dalītu savākšanu, izveidojot specializētus konteinerus dažādiem atkritumu veidiem. nodrošināta to savākšana	Rēzeknes valstspilsēta
Rēz-U.11.2.	Veicināt regulārus informācijas, izglītošanas un līdzdalības pasākumus vides jomā	Īstenotas izglītojošās akcijas, pasākumi, uc. Aktivitātes ar mērķi informēt sabiedrību par klimata pārmaiņu ietekmi, radītā atkritumu apjoma samazināšanu, atkritumu dalītu vākšanu, dabas vērtībām, bioloģisko daudzveidību u.c aktuāliem vides aizsardzības tematiem.	
Rēzeknes novada attīstības programmas 2023.-2029. gadam rīcības un investīciju plāns³⁶			
RēzN-U.8.3.	Dalītās atkritumu savākšanas vietu izveide vai atjaunošana	Izveidoti/atjaunoti atkritumu šķirošanas punkti	
RēzN-U.8.3.	Sabiedrības izpratnes veicināšana par cilvēka un vides mijiedarbību	Ekspertu iesaiste, semināru/nodarbību organizēšana, pilotprojektu īstenošana. Īstenotas izglītojošās akcijas, pasākumi, u.c. aktivitātes ar mērķi informēt sabiedrību par klimata pārmaiņu ietekmi, radītā atkritumu apjoma samazināšanu, atkritumu dalītu vākšanu, dabas vērtībām, bioloģisko daudzveidību, kā arī citiem aktuāliem vides aizsardzības tematiem, iesaistot visu līmeņu izglītības iestādes, NVO, valsts un pašvaldību institūcijas un citas mērķgrupas	Rēzeknes novads
Varakļānu novada attīstības programma 2014 – 2023 rīcības un investīciju plāns³⁷			

³⁵ <https://rezekne.lv/pilsetas-attistibas-dokumenti/>

³⁶ <https://rezeknesnovads.lv/iedzivotajiem/attistiba-un-planosana/attistibas-planosanas-dokumenti/attistibas-programma-2023-2029-gadam/>

³⁷ <https://www.varaklani.lv/novada-dome/planosanas-dokumenti>

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
Var - 2.3. RV	Ieviest pilnu atkritumu šķirošanas ciklu un dalīto atkritumu savākšanas sistēmu visā teritorijā	Palielinājies pārstrādei nodoto atkritumu apjoms un samazināts noglabāto atkritumu apjoms	Varakļānu novads
Var - 2.3. RV	Uzlabot pašvaldības saistošo noteikumus par atkritumu apsaimniekošanas administrēšanu	Samazinājies nesankcionēti noglabāto atkritumu daudzums un palielinājies to māsaimniecību skaits, kuri noslēguši līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju	

5.2 Rekomendācijas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai

Nodaļā apkopotas rekomendācijas pasākumiem, kas īstenojami atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto mērķu sasniegšanai un atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes / pieejamības uzlabošanai, skat. tabulu (Tabula 5-2). Tabulā apkopota informācija gan par infrastruktūras attīstības, gan īstenojamajiem organizatoriskajiem pasākumiem.

Tabula 5-2 LAAR rekomendētie pasākumi

Nr.p.k.	Funkcionālais posms	Rekomendētie pasākumi
1.	Dalīti savākto sadzīves atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras paplašināšana – sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti	<p>Dalītās vākšanas intensitāti pamatā ietekmē divi faktori – sabiedrības vides apziņa, informācijas pieejamība par atkritumu šķirošanas iespējām un sistēmas lietošanas ērtums (infrastruktūras/ pakalpojuma pieejamība). Attiecībā uz pakalpojuma pieejamību plānā tiek rekomendēti iekļaut sekojošus pasākumus:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) dalītās vākšanas konteineru nodrošināšanā orientēties uz principu, kur konteineri tiek nodrošināti vadoties no radītā atkritumu apjoma, proti, ieviest principu, ka pie noteikta saražotā atkritumu apjoma sasniegšanas dalītās vākšanas konteineru novietošana attiecīgajā adresē ir obligāta; b) maksimāli izmantot visus pieejamos dalītās vākšanas risinājumus, t.sk. savākšanas maršrūtus (bezkonteineru sistēma), savākšana šķiroto atkritumu savākšanas laukumos, regulāras dalīti savākto sadzīves atkritumu savākšanas akcijas un “bonusu” sistēmas izveide; c) nodrošināt dalītās vākšanas punktus visos pagastu centros un blīvāk apdzīvotās vietās; d) izskatīt iespēju konteinerus marķēt ar QR kodu, kuru izmantojot, viegli piekļūt papildu informācijai un ziņot par problēmu.
2.	Dalīti savākto sadzīves atkritumu un speciālo atkritumu grupu dalītās vākšanas infrastruktūras paplašināšana – šķiroto atkritumu savākšanas laukumi	<p>Šķiroto atkritumu savākšanas laukumu nodrošināto pakalpojumu paplašināšanā jāvadās no principa, ka laukumā ir jāpieņem tādi atkritumu veidi, kuru regulāra savākšana no atkritumu radītājiem nav pamatota dēļ relatīvi nelielajiem radītajiem apjomiem, bet kuri tajā pašā laikā ir jānodala no citām atkritumu plūsmām to īpašību dēļ vai arī nolūkā veicināt to pārstrādi un atkārtotu izmantošanu. Rekomendētie pasākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) laukumos pieņemamo atkritumu veidu saraksta paplašināšana, iekļaujot kā minimums, bioloģiskos

Nr.p.k.	Funkcionālais posms	Rekomendētie pasākumi
		<p>atkritumus, liela izmēra atkritumus, mājsaimniecību būvniecības un remonta darbu atkritumus, sadzīvē radušos bīstamos atkritumus;</p> <p>b) nepieciešamības gadījumā – reģionā izveidoto laukumu skaita palielināšana</p>
3.	Bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēma	<p>ieviešot bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās savākšanas sistēmu ir nepieciešama:</p> <p>a) centralizētu bioloģisko atkritumu dalīto vākšanu pirmkārt nodrošināt teritorijās, kur šādas sistēmas ieviešana ir tehniski un ekonomiski pamatota;</p> <p>b) nodrošināt atbilstošas tehniskās specifikācijas specializētā autotransporta iegādi bioloģisko atkritumu pārvadāšanai uz pārstrādes iekārtām;</p> <p>c) savākšanas konteineru iegāde uzstādīšanai atkritumu rašanās vietās, t.sk. specializēto konteineru iegāde, kas ļauj samazināt izvešanas biežumu;</p> <p>d) izstrādājot bioloģisko atkritumu šķirošanas nosacījumus, paredzēt iespēju atkritumus uzkrāt un izmest konteinerā, izmantojot speciālus bioloģiski noārdāmus atkritumu maisus.</p> <p>Mājkompostēšanas veicināšanai reģionā rekomendējams īstenot sekojošus pasākumus:</p> <p>a) izmantošanai privātmājās, piemājas dārzos piemērota kompostēšanas aprīkojuma centralizēta iegāde un nodošana mājsaimniecībām (īpaši attiecībā uz teritorijām, kur bioloģisko atkritumu dalītā vākšana tehniski – ekonomisku apsvērumu dēļ nav pieejama), ja ir pieejams finanšu instrumentu atbalsts;</p> <p>b) atskaitīšanās sistēmas par mājsaimniecībās radītajiem un pārstrādātajiem bioloģiskajiem atkritumiem izveide, reģistrējot kompostēšanas vietu un iekļaujot atbilstošu atzīmi līgumā par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu, nolūkā šos datus izmantot aprēķinos par atkritumu pārstrādes mērķu izpildi reģionā.</p>
4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras Izveide	<p>a) rekomendējama tekstila atkritumu savākšanas konteineru uzstādīšana esošajos un jaunveidojamos šķiroto atkritumu savākšanas laukumos, kā arī speciālu konteineru uzstādīšanu publiski pieejamās vietās - pie lielveikaliem, pašvaldību iestādēm u.c. ērti sasniedzamās vietās.</p>
5.	Sadzīves bīstamo atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras paplašināšana	<p>a) rekomendējama sadzīvē radīto bīstamo atkritumu savākšanas konteineru uzstādīšana esošajos un jaunveidojamos šķiroto atkritumu savākšanas laukumos. Konteineram jābūt aprīkotam ar nepieciešamajam tvertnēm atsevišķu plūsmu sadzīves bīstamo atkritumu uzkrāšanai;</p> <p>b) normatīvā regulējuma ietvaros nodrošināt sadzīves bīstamo atkritumu pieņemšanu preču tirdzniecības vietās, ja tas nav iespējams, kā minimums tirdzniecības vietās izvietot informāciju par tuvāko</p>

Nr.p.k.	Funkcionālais posms	Rekomendētie pasākumi
		pieejamo sadzīves bīstamo atkritumu nodošanas vietu.
6.	Liela izmēra atkritumu savākšanas sistēmas pilnveidošana	<p>Liela izmēra atkritumu apsaimniekošanas pilnveidošanai rekomendēts paredzēt sekojošus pasākumus:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) daudzdzīvokļu namu kvartālos ar kopējiem sadzīves konteineru laukumiem izveidot šīs atkritumu plūsmas īslaicīgai uzkrāšanai paredzētas atsevišķas novietnes vai lielizmēra konteinerus, tostarp ievērojot katras pašvaldības saistošo noteikumu nosacījumus. Novietņu ierīkošanu un uzturēšanu apmaksā atkritumu radītāji. b) liela izmēra atkritumus noteikt kā obligāto šķirotu atkritumu savākšanas laukumos pieņemamo atkritumu plūsmu. Par šādu atkritumu pieņemšanu laukuma apsaimniekotājs ir tiesīgs iekasēt maksu; c) mēbeļu tirdzniecības vietās izvietot informāciju par tuvāko pieejamo nolietotu mēbeļu nodošanas vietu un atkritumu apsaimniekošanas komersantiem, kas sniedz nolietotu mēbeļu izvešanas pakalpojumus.
7.	Mājsaimniecībā radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošana	a) mājsaimniecībā radītos būvniecības atkritumus noteikt kā obligāto šķirotu atkritumu savākšanas laukumos pieņemamo atkritumu plūsmu.
8.	Zaļo dārzu un parku atkritumu apsaimniekošana	a) dārzu un parku atkritumu, kapsētu bioloģisko atkritumu (nodalot sadzīves atkritumus) kompostēšanas vietu ierīkošana pašvaldību teritorijās, ja tas ir ekonomiski pamatoti atkritumu apsaimniekošanas izmaksu samazināšanas nolūkā.
9.	Atkritumu atkārtotas izmantošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas attīstība	<p>Atkritumu atkārtotas izmantošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas attīstības veicināšanai tiek rekomendēta sekojošu aktivitāšu īstenošana:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) preču savākšanas infrastruktūras izveide, kas pamatā ietver šim nolūkam paredzētu konteineru izvietošanu šķirotu atkritumu savākšanas laukumos; b) papildus savākšanas laukumiem būtu organizējamas kampaņveida savākšanas akcijas atkārtotai izmantošanai derīgu preču savākšanai tieši no mājsaimniecībām; c) preču labošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai centra izveide – centra funkcijās būtu jāietver savākto preču pārbaude un, ja nepieciešams, labošana/ sagatavošana atkārtotai izmantošanai, atkārtotai izmantošanai sagatavoto preču uzglabāšana un nodošana jaunajiem lietotājiem; d) mantu apmaiņas centru izveidi organizēt pašvaldībām, sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotājiem un NVO.
10.	Atkritumu apsaimniekošanas datu bāzes veidošana	<ul style="list-style-type: none"> a) Datu apstrādi un atkritumu apsaimniekošanas sistēmas rezultātu novērtēšanu īsteno AARC, rekomendējams šādu datu iesniegšana: b) atkritumu apsaimniekotājs pašvaldībai (vai AARC) sniedz informāciju par adresēm, ar kurām noslēgts

Nr.p.k.	Funkcionālais posms	Rekomendētie pasākumi
11.	AARC "Križevņiki", "Dziļā vāda" un "Ciniši" darbība, infrastruktūras attīstība	<p>atkritumu apsaimniekošanas līgums, konteineru izvešanas biežums, lai pašvaldībai, sadarbībā ar pašvaldības policiju, būtu iespējams kontrolēt atkritumu radītājus, kuriem nav noslēgti atkritumu savākšanas līgumi;</p> <p>c) atkritumu apsaimniekotājs sniedz visu nepieciešamo informāciju AARC, kas nepieciešama darbības rezultātu raksturojošo datu apkopošanai un rezultātu novērtēšanai attiecībā uz sektorā noteikto mērķu sasniegšanu;</p> <p>d) AARC izveido un uztur vienotu datu bāzi, kas ietver informāciju par atkritumu radītājiem, pakalpojumu sniedzējiem, pieejamo infrastruktūru, atkritumu apriti.</p>
12.	NAIK reģenerācijas jaudu nodrošinājums	<p>Rekomendētie poligonu darbības un infrastruktūras attīstības pasākumi plāna pārskata periodā:</p> <p>a) pārstrādei un reģenerācijai nederīgu atkritumu apglabāšanu turpināt visos poligonos, nodrošināt pietiekamas atkritumu apglabāšanas jaudas;</p> <p>b) ar atkritumu apglabāšanu saistīto tehnoloģisko procesu uzturēšanas un pilnveidošana, t.sk. atkritumu gāzes apsaimniekošana, infiltrāta apsaimniekošana, kontroles un reģistrācijas sistēmas, vides monitoringa sistēmas;</p> <p>c) infrastruktūras pilnveidošana liela izmēra atkritumu, būvniecības atkritumu, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu reģenerācijas / pārstrādes procesu uzlabošanai / jaunu pārstrādes iekārtu izveidei;</p> <p>d) NAIK ražošanas jaudas palielināšana.</p> <p>a) specializēšanās uz Schwenk Latvija kvalitātes prasībām atbilstoša NAIK ražošanu;</p> <p>b) diversificēt saražoto NAIK pa kvalitātes klasēm – augstākās klases NAIK nodot reģenerācijai Schwenk Latvija, zemākas kvalitātes klases NAIK reģenerācijai izskatīt iespējas reģenerācijas iekārtas izveidei LAAR.</p>
13.	Sadzīves atkritumu savākšana publiskajā ārtelpā, dabas teritorijās un rekreācijas zonās	<p>a) Piegružošanas risku mazināšanai pašvaldības publiskajā ārtelpā nodrošina pietiekamu atkritumu urnu skaitu un izvietojumu;</p> <p>b) Publiskajos pasākumos pasākuma rīkotājiem izvirzāmas prasības attiecībā uz atkritumu savākšanas nodrošināšanu, t.sk. uz sadzīves atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanu un teritorijas sakopšanu pēc pasākuma norisies. Detalizētas prasības nosakāmas noteikts ar pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas saistošajiem noteikumiem.</p> <p>c) Dabas teritorijās, kas tiek izmantotas rekreācijas nolūkos, teritoriju apsaimniekotāji sadzīves atkritumu savākšanai izmanto tikai slēgtus atkritumu uzkrāšanai konteinerus, kas nepieļauj savvaļas dzīvnieku, putnu piekļūšanu konteineros esošajiem atkritumiem.</p>

5.3 Prioritāri īstenojamie pasākumi - kopsavilkums

Kopsavilkums par prioritāri LAAR laika posmā no 2024.-2030. gadam īstenojamiem atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības pasākumiem sagatavots ņemot vērā normatīvajos aktos noteiktās prasības attiecībā uz atsevišķu atkritumu grupu apsaimniekošanu, sasniedzamos atkritumu pārstrādes un reģenerācijas mērķus kā arī apsvērumus par nepieciešamajiem uzlabojumiem esošajā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā pakalpojumu kvalitātes uzlabošanas nolūkā. Galvenie prioritārie attīstības virzieni ir:

- a) Atkritumu dalītās vākšanas pakalpojumu / infrastruktūras attīstība;
- b) Atkritumu atkārtotas izmantošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai pasākumu īstenošana;
- c) SAP "Križevņiki", "Dziļā vāda" un "Cinīši" infrastruktūras attīstība, t.sk. atkritumu pārstrādes infrastruktūras attīstība;
- d) Lokālā atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādes infrastruktūras attīstība
- e) Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana, vides apziņas paaugstināšana;
- f) Informācijas un datu apkopošana, datu bāzu uzturēšana;
- g) Atkritumu reģenerācijas infrastruktūras attīstība.

5.3.1 Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība

Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība ir kritiski svarīga atkritumu pārstrādes apjomu palielināšanai, jo, galvenokārt, tikai izņemot tādas atkritumu plūsmas kā melnie un krāsainie metāli, iespējams atdalīt mehāniski, kvalitatīvus pārstrādei nododamus materiālus ir iespējams iegūt šķirojot atkritumus to rašanās vietās.

Līdzšinējā pieredze liecina, ka atkritumu radītāju iesaisti dalītās vākšanas sistēmā ietekmē gan dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamība, gan atkritumu radītāju vides apziņas veidošana. Attiecībā par sadzīves atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamības nodrošinājumu iepriekšējo gadu laikā ir vērojams būtisks progress un reģionā dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamība pārsniedz normatīvajos aktos noteiktās minimālās prasības.

Vienlaicīgi, lai turpinātu sistēmas attīstību, ir rekomendējama pieejas maiņa – proti – ņemot vērā, ka dalītās vākšanas infrastruktūras izveidē ir sasniegti noteiktie minimālie standarti, būtu rekomendējama dalītās vākšanas integrēšana kopējā atkritumu sistēmā nosakot, ka atsevišķs kontainers pārstrādei derīgu materiālu uzkrāšanai ir jānodrošina noteiktā daļā vietu, kur ir izvietoti konteineri sadzīves atkritumu uzkrāšanai – šāda pieeja pēc būtības jau tiek īstenota šobrīd, jo daļā no konteineru laukumiem, kas izvietoti daudzdzīvokļu masīvos, kā arī individuāliem klientiem, vienuviet ir uzstādīti konteineri, gan nešķirotu sadzīves atkritumu savākšanai, gan pārstrādei derīgu materiālu savākšanai – šādas prakses paplašināšana ir rekomendējama, ciktāl tas ir iespējams ņemot vērā izmaksu un ieguvumu attiecību un atbilstoši pašvaldībās noteiktajām prasībām atkritumu dalītai vākšanai.

Otrs virziens sistēmas attīstībā ir normatīvajos aktos noteiktās prasības jaunu atkritumu plūsmu iekļaušanai dalītās vākšanas sistēmā, t.i. bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana, tekstila atkritumu dalītā vākšana, sadzīves bīstamo atkritumu dalītā vākšana.

Kopumā atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstības programmas ietvaros ir rekomendējama sekojošu aktivitāšu īstenošana:

- a) Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas infrastruktūras pārklājuma paplašināšana – esošo publiski pieejamo sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktu pilnveidošana, individuālu dalītās vākšanas konteineru nodošana klientiem, jaunu sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktu ierīkošana, t.sk. izmantojot iebūvējamus, pazemes tipa konteinerus.

- b) Šķiroto atkritumu savākšanas laukumu infrastruktūras paplašināšana – esošo šķiroto atkritumu savākšanas laukumu pilnveidošana, jaunu laukumu ierīkošana.
- c) Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana – ieviešot bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās savākšanas sistēmu ir nepieciešama savākšanas konteineru iegāde uzstādīšanai atkritumu rašanās vietās, t.sk. specializēto konteineru iegāde, kas ļauj samazināt izvešanas biežumu līdz divām nedēļām.
- d) Tekstila atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras izveide – ietver tekstila atkritumu savākšanas konteineru uzstādīšana esošajos un jaunveidojamos šķiroto atkritumu savākšanas laukumos, kā arī speciālu konteineru uzstādīšanu publiski ieejamās vietās - pie lielveikaliem, pašvaldību iestādēm u.c. ērti sasniedzamās vietās.
- e) Sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošana – tā kā joprojām atkritumu radītājiem ir ierobežotas iespējas videi droša veidā atbrīvoties no sadzīves bīstamajiem atkritumiem, piemēram, sadzīves ķīmijas, piesārņota iepakojuma, medikamentiem ar beigušos lietošanas termiņu u.c., tiek rekomendēta sadzīves bīstamo atkritumu uzkrāšanas konteineru (eko tvertņu) izvietošana ne tikai visos šķiroto atkritumu savākšanas laukumos, bet arī citās publiski pieejamās vietās.

5.3.2 AARC - infrastruktūras attīstība

Poligonos tiek veikta nešķirotu sadzīve atkritumu sagatavošanu apglabāšanai, dalīti savāktu atkritumu šķirošana, liela izmēra atkritumu un būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošana, pārstrādei nederīgo atkritumu apglabāšana. Poligonā "Ciniši" bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrāde tiek veikta izmantojot anaerobo fermentāciju, savukārt poligonā "Križevņiki" un "Dzilā vāda" izmantojot kompostēšanas metodi. Plāna pārskata periodā poligonos "Križevņiki", "Dzilā vāda" un "Ciniši" prioritāri ir īstenojami sekojoši pasākumi:

Poligonā "Ciniši":

- a) bioloģisko atkritumu anaerobās fermentācijas iekārtu izbūve un nodošana ekspluatācijā – nepieciešama reģionā radīto bioloģisko atkritumu centralizētas pārstrādes nodrošināšanai (izpilde ir uzsākta – plāna sagatavošanas laikā norisinās būvdarbi un iekārtu testēšana)
- b) bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei AARC "Ciniši" nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
- c) bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana – dalīti savāktu bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtu izveide;
- d) sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanai;
- e) būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana – pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšanai;
- f) NAIK ražošanas jaudas palielināšana – no dažādām atkritumu plūsmām atdalītu augstas kaloritātes frakciju sagatavošana reģenerācijai;
- g) dabasgāzes kvalitātes biometāna sagatavošanas iekārtas - iekārtas poligona gāzes, t.sk. gāzes no BNA anaerobās fermentācijas iekārtām attīrīšanai un sagatavošanai, lai gāzi izmantotu kā degvielu autotransportam, ievadīšanai dabasgāzes tīklā vai izmantotu citiem energoresursu ieguves mērķiem;
- h) infiltrāta apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana – infiltrāta attīrīšanas iekārtu darbības uzlabošana un kapacitātes palielināšana visa radītā infiltrāta attīrīšanai;
- i) poligona gāzes savākšanas sistēmas atkritumu krātuvē nākamās kārtas izbūve;
- j) notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu pārstrādes iekārtu ierīkošana.

Poligonā "Križevņiki":

- a) centralizētai bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei AARC "Križevņiki" nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
- b) bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana – dalīti savākto bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtu izveide, nepieciešamo papildus pārstrādes jaudu nodrošināšana;
- c) sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanai
- d) būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana – pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšanai;
- e) NAIK ražošanas jaudas palielināšana – no dažādām atkritumu plūsmām atdalītu augstas kaloritātes frakciju sagatavošana reģenerācijai;
- f) infiltrāta apsaimniekošanas un poligona gāzes apsaimniekošanas sistēmu attīstība;

Poligonā "Dziļā vāda":

- a) centralizētai bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei AARC "Dziļā vāda" nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
- b) bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana – dalīti savākto bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtu izveide, nepieciešamo papildus pārstrādes jaudu nodrošināšana;
- c) sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanai
- d) būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana – pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšanai;
- e) NAIK ražošanas jaudas palielināšana – no dažādām atkritumu plūsmām atdalītu augstas kaloritātes frakciju sagatavošana reģenerācijai;
- f) notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu pārstrādes iekārtu ierīkošana – plānots īstenot sadarbībā ar pašvaldības izvēlēto ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju, kurš būs atbildīgs par notekūdeņu dūņu apsaimniekošanu pašvaldības teritorijā;
- g) infiltrāta apsaimniekošanas un poligona gāzes apsaimniekošanas sistēmu attīstība;
- h) atkritumiem iegūta kurināmā gazifikācijas iekārtu ierīkošana.

5.3.3 Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra

Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai veicināšanai rekomendēts uzsākt organizētas lietotu preču aprites sistēmas izveidi, kas ietver preču savākšanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūru. Tā kā līdzšinējā pieredze ar šādas sistēmas darbību ir ierobežota, sākotnēji rekomendēts tās izveidi uzsākt pilotprojekta veidā, kas ļautu iegūt informāciju, par atkārtotai lietošanai sagatavojamu preču daudzumiem, veidiem, iedzīvotāju iesaistes rādītājiem. Sākotnējai sistēmas infrastruktūrai būtu jāietver:

- a) Preču savākšanas infrastruktūras izveide - kas pamatā ietver šim nolūkam paredzētu konteineru izvietošanu šķīrotu atkritumu savākšanas laukumos, papildus savākšanas

laukumiem būtu organizējamas kampaņveida savākšanas akcijas atkārtotai izmantošanai derīgu preču savākšanai tieši no māsaimniecībām;

- b) Preču labošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūras – aprites ekonomikas centra izveide - preču labošanas un sagatavošana atkārtotai izmantošanai centra funkcijās būtu jāietver savākto preču pārbaude un, ja nepieciešams, labošana/ sagatavošana atkārtotai izmantošanai, atkārtotai izmantošanai sagatavoto preču uzglabāšana un nodošana jaunajiem lietotājiem.

5.3.4 Lokālās atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādes infrastruktūras attīstība

Attiecībā uz atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādes infrastruktūru, kas atrodas ārpus reģionālajiem atkritumu apglabāšanas poligoniem, plāna prioritāro pasākumu sarakstā rekomendējams iekļaut esošo šķirošanas līniju tehnoloģiju pilnveidošanu, t.sk. liela izmēra atkritumu un būvniecības atkritumu apstrādei. Paredzēt zaļo dārzu un parku kompostēšanas laukumu izbūvi pašvaldību (teritoriju uzkopšanas darbu atkritumi, kapsētu atkritumi) un arī iedzīvotāju radīto zaļo atkritumu pārstrādei. Tāpat, īpaši attālākās lauku teritorijās un teritorijās, kur bioloģisko atkritumu dalītā vākšana nav tehniski un ekonomiski pamatota, bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas prasību izpildei nepieciešama mājkompostēšanas sistēmas attīstība. Kopumā attiecībā uz lokālās atkritumu pārstrādes attīstīšanu ir rekomendējama sekojošu prioritāro pasākumu īstenošana;

- a) Bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu mājkompostēšana – māsaimniecībās, galvenokārt viengīmeņu privātmājās, kur to ir iespējams tehniski īstenot, rekomendējams ieviest atkritumu kompostēšanu to rašanās vietā, t.sk. gan virtuves, gan zaļos dārza atkritumus. Šī pasākuma īstenošanai māsaimniecības, kas izsaka vēlmi veikt mājkompostēšanu, centralizēti jānodrošina ar nepieciešamo aprīkojumu, kā arī jāizveido reģistrs šādu māsaimniecību un pārstrādāto bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu uzskaitēi;
- b) Zaļo dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana – vietām, kur tiek kompostēti tikai zaļie dārzu un parku atkritumi, tiek piemērotas vienkāršotas vides aizsardzības prasības, kas attiecīgi pazemina laukuma ierīkošanas un ekspluatācijas izmaksas, līdz ar to šāds laukums kalpotu kā alternatīva zaļo dārzu un parku atkritumu apsaimniekošanas risinājums, īpaši teritorijās, kas atrodas attālāk no poligoniem “Križevņiki”, “Dzilā vāda” un “Ciniši” ;
- c) Plāna īstenošanas periodā plānots Madonas novadā Praulienas pagastā “Lāses” izvietot notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas dūņu pārstrādes iekārtas. Iekārtas paredzētas dūņu atūdeņošanai un kompostēšanai ar jaudu 1000 tonnas notekūdeņu dūņu gadā.
- d) Esošo atkritumu šķirošanas līniju tehnoloģisko risinājumu pilnveidošana – reģiona teritorijā, bez atkritumu poligonos esošās atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādei infrastruktūras, ir 3 atkritumu šķirošanas līnijas, kuru modernizācija, t.sk. dažādojot apstrādājamo atkritumu plūsmas (piem. būvniecības atkritumi, liela izmēra atkritumi), ir nepieciešama, lai kāpinātu pārstrādei nodoto atkritumos esošo materiālu apjomu.

Attiecībā uz citu atkritumu plūsmu pārstrādes jaudu attīstīšanu – tā netiek izslēgta, bet arī netiek iekļauta prioritāro pasākumu sarakstā, jo tiek pieņemts, ka priekšnoteikums dalīti savākto sadzīves atkritumu, specifisku ražošanas atkritumu u.c. plūsmu pārstrādes attīstībai ir ekonomiskos apsvērumos par pieprasījumu un piedāvājumu balstīts lēmums.

5.3.5 Sabiedrības informēšanas un izglītošana pasākumi

Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu mērķis galvenokārt ir atkritumu radītāju iesaistīšana atkritumu dalītās vākšanas sistēmā, jo faktiski dalītās vākšanas sistēmas efektivitāte ir atkarīga ne tikai no pakalpojuma pieejamības, bet arī no atkritumu radītāja vēlmes piedalīties atkritumu šķirošanā. Ņemot vērā jaunās iniciatīvas attiecībā uz jaunu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas ieviešanu, t.sk. bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana un tekstila atkritumu dalītā vākšana, kā arī preču sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas attīstību, sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana ir neatņemama paredzēto pasākumu ieviešanas sastāvdaļa. Informēšanas pasākumi būtu atbalstāmi ne tikai kā infrastruktūras izveides projektu informatīvā sastāvdaļa, bet arī kā atsevišķas patstāvīgas aktivitātes. Paralēli infrastruktūras attīstības pasākumiem ir rekomendējams īstenot sabiedrības informēšanu un izglītošanu sekojošos virzienos:

- a) Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi, kas vērsti uz atkritumu rašanās novēršanu – ievērojot atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu reģionā ir īstenojami sabiedrības informēšanas pasākumi, kuru tiešais mērķis ir iedzīvotāju paradumu maiņa nolūkā mazināt radīto atkritumu apjomu, īpaši attiecībā uz pārtikas atkritumiem un izlietoto iepakojumu. Tā kā reģiona līmenī iespējas īstenot atkritumu rašanās novēršanu izmantojot tādus instrumentus kā ekodizains, noteiktu materiālu veidu izmantošanas preču ražošanā aizliegums, u.c. ir ierobežotas, tieši sabiedrības izglītošanas pasākumi ir uzskatāmi par galveno ieguldījumu valstī noteikto atkritumu rašanās novēršanas mērķu sasniegšanā;
- b) Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi, kas vērsti uz atkritumu ražotāju iesaisti atkritumu dalītās vākšanas sistēmā, informēšana par atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstību, jauniem sistēmas elementiem, t.sk. par jaunajām atkritumu plūsmām (bioloģiskie atkritumi, tekstila atkritumi, sadzīves bīstamie atkritumi), kuru savākšana dalītā veidā ir jāuzsāk plāna pārskata periodā;
- c) Informācijas pieejamības nodrošinājums – paralēli izglītojoša rakstura un vides apziņas veidošanas informācijas aprites aktivitātēm, ir būtiski nodrošināt ikdienā nepieciešamās informācijas pieejamību, t.sk. par atkritumu radītāju tiesībām un pienākumiem atkritumu apsaimniekošanā (sadzīves atkritumu apsaimniekošanas kārtība, līgumu nosacījumi, atkritumu apsaimniekošanas saistošo noteikumu prasības), kā arī informācija par specifisku veidu atkritumu apsaimniekošanu, t.sk. liela izmēra atkritumu, būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji, neizlietotu medikamentu nodošanas iespējas, videi kaitīgu preču nodošanas iespējas;
- d) Vides izglītības centra izveide un darbības nodrošināšana - vismaz viena vides izglītības centra kā reģionālā atkritumu apsaimniekošanas centra struktūrvienības darbības nodrošināšana, kas pastāvīgi nodarbojās ar izglītības aktivitāšu plānošanu un īstenošanu, kā arī koordinē atkritumu apsaimniekošanas komersantu un pašvaldību plānoto aktivitāšu īstenošanu.

5.3.6 Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana

Informācijas pieejamības nodrošinājums – paralēli izglītojoša rakstura un vides apziņas veidošanas informācijas aprites aktivitātēm, ir būtiski nodrošināt ikdienā nepieciešamās informācijas pieejamību, t.sk. par atkritumu radītāju tiesībām un pienākumiem atkritumu apsaimniekošanā (sadzīves atkritumu apsaimniekošanas kārtība, līgumu nosacījumi, atkritumu apsaimniekošanas saistošo noteikumu prasības), kā arī informācija par specifisku veidu atkritumu apsaimniekošanu, t.sk. liela izmēra atkritumu, būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji, neizlietotu medikamentu nodošanas iespējas, videi kaitīgu preču nodošanas iespējas;

- a) Vienotas atkritumu ražotāju /pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide, savstarpējās informācijas apmaiņas starp pašvaldībām, atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināšana;
- b) Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, t.sk. dažādu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas iespējām, atkritumu izvešanas pakalpojumiem, grafikiem u.c.;
- c) Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana datu uzkrāšanai par mājražotājiem pārstrādāto bioloģisko atkritumu daudzumu nolūkā šos datus iekļaut aprēķinā par sasniegto sadzīves atkritumu pārstrādes rādītāju reģionā.

5.3.7 Atkritumu reģenerācijas infrastruktūras izveide

Plāna pārskata periodā reģionā rekomendējams izskatīt iespējas NAIK reģenerācijas iekārtu izveidei. Vērtējot reģionā apsaimniekoto atkritumu apjomu un sastāvu kā arī prognozes par sasniedzamajiem sadzīves atkritumu pārstrādes rādītājiem secināms, ka joprojām ~40% radīto sadzīves atkritumu nav nodrošinātas pārstrādes vai reģenerācijas iespējas. Šajā pārstrādei nederīgo atkritumu plūsmā būtisku īpatsvaru sastāda materiāli ar augstu kaloritāti, kas var tikt izmantoti NAIK ražošanā. Bez sadzīves atkritumiem NAIK ražošanā ir lietderīgi izmantot arī ražošanas atkritumu plūsmas, kas rezultāta varētu nodrošināt ikgadējo kurināmā apjomu ap 30,0-40,0 tūkst. t./gadā. Lai nodrošinātu lietderīgu šī energoresursa izmantošanu tautsaimniecībā tiek rekomendēta NAIK reģenerācijas iekārtu izveide, kas nodrošina siltumenerģijas vai siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu. Iekārtu ievietojums reģionā nosakāms tā, lai saražotā siltumenerģija tiktu nodota lietderīgai izmantošanai centralizētajā siltumapgādes tīklā vai izmantota ražošanas uzņēmumu siltumapgādes nodrošināšanai. Papildus iekārtām, kur NAIK tiek izmantots kā kurināmais, plāna izstrādes laikā Madonas novada pašvaldība kā ar poligons "Dziļā vāda" ir izteikuši priekšlikumus izveidot nelielas jaudas gazifikācijas iekārtas plastmasu reģenerācijai. Kopumā plāna pārskata periodā reģionā tiek izskatītas iespējas sekojošu reģenerācijas iekārtu izveidei:

- a) Rēzeknes valstspilsētas teritorijā ir plānota NAIK reģenerācijas iekārtu izveide ar reģenerācijas jaudu 10 tūkst. tonnu NAIK gadā. Plāna sagatavošanas laikā reģenerācijas iekārtu izbūves projekts ir plānošanas stadijā šobrīd saņemts Rēzeknes valstspilsētas pašvaldības domes lēmums par plānotās darbības saskaņošanu;
- b) Daugavpils valstspilsētas teritorijā, vai valstspilsētas tiešā tuvumā (kur iespējams nodrošināt siltumenerģijas lietderīgu izmantošanu) reģenerācijas iekārta ar jaudu 20-25 tūkst. tonnu gadā, kas nodrošina siltumenerģijas vai siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu;
- c) Madonas pilsētā NAIK gazifikācijas iekārtas. Iekārtas ir paredzētas efektīvai oglekli saturošu atkritumu pārstrādei bez skābekļa, augstas temperatūras ietekmē plazmas strūklā (gazifikācija). Iekārtā tiks pārstrādāti sadzīves atkritumi ar augstu enerģētisko vērtību, galvenokārt plastmasa, kas nav izmantojama materiālu pārstrādē. Prognozētā iekārtas jauda līdz 1500 t/gadā.
- d) Poligonā "Dziļā vāda" gazifikācijas iekārta ar līdzīgu tehnoloģisko procesu, kāds paredzēts Madonas pilsētā, t.i. oglekli saturošu atkritumos esošu materiālu ķīmiskā dekompozīcija augstā temperatūrā, bezskābekļa vidē. Iekārtas plānotā jauda – līdz 1,0 tūkst. t/gadā.

6 AARC izveide un reģiona zonējums

6.1 Iespējamie AARC izveides modeļi un darbības zonas

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu, līdz 2024. gada 30. jūnijam atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošās pašvaldības izveido atkritumu apsaimniekošanas reģionālos centrus. Likumā AARC ir definēts kā - publiskas personas, publiski privāta vai privāta kapitālsabiedrība, kas veic attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību deleģētos pārvaldes uzdevumus, īstenojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā un atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā noteiktos atkritumu apsaimniekošanas mērķus.

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021-2028. gadam noteikto - AARC komersantus pašvaldības veido atbilstoši AAR ietilpstošo pašvaldību lēmumam vienā no šādiem veidiem:

- a) esošā sadzīves atkritumu poligona operatora pamatkapitāla palielināšana, iesaistoties AAR zonā ietilpstošajām pašvaldībām;
- b) jauna komersanta (piemēram, reorganizācijas ceļā) dibināšana;
- c) AARC komersants var palikt esošais sadzīves atkritumu poligona operators, nemainoties īpašnieku sastāvam.

Latgales reģions ir izveidots apvienojot trīs vēsturiskos atkritumu apsaimniekošanas reģionus: Austrumlatgales AAR, Dienvidlatgales AAR un Vidusdaugavas AAR, kas sniedz sadzīves atkritumu apglabāšanas sabiedrisko pakalpojumu un citas atkritumu apsaimniekošanas darbības, t.sk. atkritumu sagatavošanu apglabāšanai, reģenerācijas un pārstrādes darbības. Katrs no poligoniem iepriekšējos pārskata periodos ir uzturēts un attīstīts kā galvenais atkritumu apsaimniekošanas sistēmas elements ar mērķi nodrošināt normatīvajos aktos noteikto atkritumu apsaimniekošanas sistēmas mērķus sasniegšanu. Katram no poligoniem ir pietiekami attīstīta infrastruktūra, lai nodrošinātu pamatfunkciju izpildi pilnā apmērā. Tāpat poligonos "Križevņiki", "Dziļā vāda" un "Ciniši" nonākošie atkritumu apjomi ir pietiekami, lai būtu pamatota turpmākā infrastruktūras attīstība un būtu nodrošināta pietiekama naudas plūsma attīstības pasākumu finansēšanai. Ņemot vērā šos apstākļus Plāna izstrādes ietvaros ir pieņemts lēmums neveikt komersantu apvienošanu vai jauna komersanta dibināšanu vienotai sadzīves atkritumu poligonu apsaimniekošanai un noteikt, ka Latgales AAR darbojās trīs atkritumu apsaimniekošanas reģionālie centri:

- a) AARC uz SAP "Ciniši" bāzes, ko apsaimnieko Pašvaldības SIA "AADSO";
- b) AARC uz SAP "Dziļā vāda" bāzes, ko apsaimnieko Pašvaldības SIA "Vidusdaugavas SPAAO";
- c) AARC uz SAP "Križevņiki", bāzes, ko apsaimnieko Pašvaldības SIA "ALAAS".

Vērtējot AARC izveides iespējas LAAR jāņem vērā, ka situācijas reģiona zonās ir līdzīga, gan AARC "Ciniši", "Dziļā vāda" un "Križevņiki". AARC "Ciniši" darbības zonā faktiski jau šobrīd nepastāv ierobežojumi, lai zonā ietilpstošās pašvaldības pieņemtu lēmumu par AARC funkciju nodošanu SIA "AADSO", jo gan Daugavpils valstspilsēta, Augšdaugavas, Krāslavas, Preiļu, Līvānu novadu pašvaldības ir SIA "AADSO" kapitāldaļu īpašnieces un var īstenot funkciju deleģēšanu. AARC "Dziļā vāda" darbības zonā arī faktiski jau šobrīd nepastāv ierobežojumi, lai zonā ietilpstošās pašvaldības pieņemtu lēmumu par AARC funkciju nodošanu SIA "Vidusdaugavas SPAAO", jo Aizkraukles, Jēkabpils, Madonas, Varakļānu novadi ir SIA "Vidusdaugavas SPAAO" kapitāldaļu īpašnieces un var īstenot funkciju deleģēšanu, kā arī AARC "Križevņiki" darbības zonā faktiski jau šobrīd nepastāv ierobežojumi, lai zonā ietilpstošās pašvaldības pieņemtu lēmumu par AARC funkciju nodošanu SIA „ALAAS”, jo Rēzeknes valstspilsēta, Rēzeknes un Ludzas novadi ir SIA „ALAAS” ir kapitāldaļu īpašnieces un var īstenot funkciju deleģēšanu.

6.2 AARC funkcijas

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu: pašvaldība, ievērojot normatīvo aktu par pašvaldībām un Valsts pārvaldes iekārtas likuma noteikumus, var deleģēt reģionālajam atkritumu apsaimniekošanas centram šādus pārvaldes uzdevumus:

- a) nodrošināt atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna ieviešanu, ņemot vērā Atkritumu apsaimniekošanas likumā noteikto pašvaldību kompetenci atkritumu apsaimniekošanas jomā;
- b) patstāvīgi vai sadarbībā ar attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībām un Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18. pantā noteiktajā kārtībā izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju veicināt iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķirošanā, rīkojot izglītošanas pasākumus un atkritumu šķirošanu veicinošas kampaņas, kā arī atbalstot iedzīvotāju iniciatīvas;
- c) apkopot informāciju par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā un katrā atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībā, kura ietilpst attiecīgajā reģionālajā atkritumu apsaimniekošanas centrā, lai izvērtētu atkritumu pārstrādes un atkritumu apglabāšanas samazināšanas mērķu izpildi, un pēc pieprasījuma sniegt to valsts un pašvaldību iestādēm.

Ņemot vērā esošo situāciju reģionā, t.sk. pienākumu un atbildības sadalījumu kā arī esošo un turpmāko reģiona funkcionālo zonējumu, detalizējot AARC funkcijas tiek rekomendēts noteikt sekojošu atbildības iedalījumu (ņemot vērā katra AARC darbības zonu):

Funkcijas attiecībā uz sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu infrastruktūras apsaimniekošanu, t.sk. ārpus poligoniem izvietoto AARC īpašumā esošo infrastruktūru:

- a) SAP apsaimniekošana, atkritumu apglabāšana pietiekamu atkritumu apglabāšanas jaudu un saistīto procesu nodrošināšana;
- b) Atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūras apsaimniekošana un attīstības nodrošināšana;
- c) Bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārtu apsaimniekošana;
- d) Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu pārstrādes iekārtu apsaimniekošana.

Funkcijas attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas un saistīto aktivitāšu īstenošanu AARC darbības zonā:

- a) Ar atkritumu apsaimniekošanu saistīto darbību pārraudzība un koordinācija reģiona zonas līmenī;
- b) Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu koordinēšana un šādu pasākumu organizēšana reģiona zonas un pašvaldību līmenī;
- c) Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas darbības koordinēšana reģiona zonas un pašvaldību līmenī;
- d) Atkritumos esošu preču sagatavošanas atkārtotai izmantošanai un atkārtotas izmantošanas sistēmas darbības nodrošināšana;
- e) Reģiona atkritumu ražotāju, (t.sk. sadzīves, ražošanas un bīstamie atkritumi) datu bāzes uzturēšana, informācijas apkopošana par reģionā zonā strādājošajiem atkritumu apsaimniekošanas komersantiem, pieejamo infrastruktūru un darbības rezultātiem;
- f) Ar mājkompostēšanu saistīto reģistru izveide un uzturēšana;
- g) Reģionālā vides izglītības un kompetences centra darbības nodrošināšana.

Funkcijas attiecībā uz pašvaldībām kurās AARC sniedz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus:

- a) Sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma nodrošināšana;
- b) Sadzīves atkritumu dalītās vākšanas pakalpojumu nodrošināšana;
- c) Lokālo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu (kompostēšanas vietas un laukumi, šķirošanas stacijas) apsaimniekošana vai apsaimniekošanas organizēšana.

6.3 Reģiona pārvaldības modelis

Atbilstoši esošajam regulējumam attiecībā uz valstī noteikto pienākumu un atbildības sadalījumu sadzīves atkritumu atkārtotas izmantošanas un pārstrādes mērķu sasniegšanu nodrošina pašvaldība, atkritumu apsaimniekotājs, kas izraudzīts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par atkritumu apsaimniekošanu, un atkritumu apsaimniekotājs, kurš sagatavo atkritumus atkārtotai izmantošanai, pārstrādā vai veic materiālu reģenerāciju³⁸. Līdz ar AARC izveidi un pašvaldību deleģējuma saņemšanu, īpaši ņemot vērā, ka AARC rīcībā un apsaimniekošanā ir infrastruktūra, kas nepieciešama mērķu sasniegšanai, atbildība par saistību izpildi gulstas arī uz AARC. Lai gan atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likumam mērķu izpilde tiks izvērtēta atsevišķi katrai pašvaldībai, ņemot vērā, ka sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēma ir centralizēta atkritumu apsaimniekošanas reģiona vai vismaz AARC darbības zonā, mērķu izpilde sākotnēji tiks izvērtēta atkritumu apsaimniekošanas reģiona vai AARC ietvaros - attiecīgi izpildi vai neizpildi solidāri attiecinot uz visām reģionā vai AARC darbības zonā ietilpstošajām pašvaldībām.

Līdz ar to situācijā, kad reģiona teritorijā ir vairāki AARC un ne visas reģionā ietilpstošās pašvaldības ir katra AARC dalībnieces, ir nepieciešama reģiona līmeņa koordinācija starp AARC, īpaši gadījumos, ja katrs no AARC specializējās noteiktu atkritumu apsaimniekošanas darbību, kas vērstas uz atkritumu apsaimniekošanas reģiona kopējo mērķu sasniegšanu, īstenošanā.

Šajā modelī, cik tas attiecās uz katru no AARC darbības zonām, pirmkārt, AARC darbību pārrauga pašvaldības, kas ir AARC dalībnieces un ir deleģējušas funkcijas, savukārt AARC īsteno pasākumus atkritumu apsaimniekošanas sektora darbībai un apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanā atbilstoši deleģējumam, t.sk. poligona apsaimniekošana, sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana, informācijas apkopošana par AARC darbības zonā veiktajām atkritumu apsaimniekošanas darbībām u.c. aktivitātes.

Attiecībā uz pašvaldību pārstāvniecību uzraudzības koordinācijas padomē tiek rekomendēts padomē iekļaut pa vienam pārstāvim no katras pašvaldības. Padome, balstoties uz AARC sniegto informāciju, uzrauga kvantitatīvos un kvalitatīvos atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto mērķu izpildes rādītājus un koordinē darbības, kas nepieciešamas mērķu sasniegšanai reģiona līmenī. Kopumā padomes pienākumu klāstā rekomendēts iekļaut sekojošas funkcijas:

- a) Reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna ieviešanas uzraudzība;
- b) Priekšlikumu izvirzīšana / izskatīšana attiecībā uz reģiona līmeņa pasākumiem, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas sektora darbības pilnveidošanu;
- c) Sadarbība ar atkritumu apsaimniekošanas sektora kompetentajām iestādēm un institūcijām;
- d) Informācijas sagatavošana un ziņošana valsts iestādēm par atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto sadzīves atkritumu pārstrādes un reģenerācijas mērķu sasniegšanu atkritumu apsaimniekošanas reģionā;
- e) Pārstrādei sagatavoto materiālu /pārstrādes galaproduktu realizācijas un izmantošanas organizēšana, īpaši attiecībā uz bioloģisko atkritumu pārstrādes galaproduktu un NAIK;

³⁸ Ministru kabineta noteikumi Nr. 712 (Rīgā 2021. gada 26. oktobrī (prot. Nr. 72 23. §)) Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi

- f) Sadarbības nodrošināšana ar citiem atkritumu apsaimniekošanas reģioniem.

7 Plānā paredzēto pasākumu īstenošanas finansēšana

7.1 Finansējuma avotu vispārējs raksturojums

Kopumā vērtējot plānoto investīciju finansēšanas potenciālos avotus, var nošķirt atkritumu apsaimniekošanas komersantu pašu ieņēmumus, ko veido atkritumu apsaimniekošanas maksa, SAP – sabiedrisko pakalpojumu tarifs, kā arī citi pašu ieņēmumi un dotācijas, t.sk. ienākumi:

- a) ko veido ienākums, atbilstoši noteiktajiem atkritumu apsaimniekošanas tarifiem (atkritumu apsaimniekošanas maksai);
- b) ienākums no pārstrādei nododamo atkritumu realizācijas (plastmasa, papīrs, stikls, komposts, metāls, u.c.);
- c) ienākums no atkritumu apsaimniekošanas procesā radītajiem blakusproduktiem: gāze, siltumenerģija, elektroenerģija u.c.;
- d) citi ienākumi (papildus saistītie pakalpojumi un/vai produkti – piemēram, transports, konteineru noma, teritorijas noma, paplašināto ražotāja atbildības sistēmu maksājumi).

Jāatzīmē, ka no uzskaitītajiem ienākumu avotiem līdz ar depozīta sistēmas ieviešanu samazinās ieņēmumi no pārstrādei nodoto atkritumu realizācijas, jo tieši materiālu veidi ar augstāko likviditāti un realizācijas cenu (PET un alumīnija iepakojums) ir izņemti no sadzīves atkritumu plūsmas. Šo materiālu apjomu samazināšanās proporcionāli samazina arī RAS maksājumus par iepakojuma apsaimniekošanu. Rezultātā negūtos ieņēmumus nākas kompensēt no citiem ieņēmumu avotiem – pamatā paaugstinot atkritumu apsaimniekošanas maksu.

Otra potenciālā finansējuma avotu grupa ir ārējais finansējums, t.sk.:

- a) kredītresursi;
- b) publiskais finansējums deleģējuma ietvaros;
- c) privātais finansējums Publiskās Privātās partnerības projekta ietvaros;
- d) ES fondu finansējums.

Attiecībā uz šiem finansējuma avotiem jāatzīmē, ka ietekmi uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma maksu neatstāj tikai ES fondu un citu finanšu instrumentu finansējums, kā arī publiskā finansējuma piesaiste. Attiecīgi šie resursi, pirmkārt, būtu izmantojami tādu pasākumu finansēšanā, kuru īstenošana bez ārējā finansējuma būtiski palielinātu atkritumu apsaimniekošanas maksu, tādējādi radot riskus attiecībā uz atkritumu radītāju maksātspēju.

7.2 Plānotās infrastruktūras uzturēšanas un citu pasākumu īstenošanas izmaksas

Ar atkritumu apsaimniekošanu saistīto izmaksu segšanā ir piemērojams princips “piesārņotājs – maksā”. Šis princips tiek īstenots, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem piemērojot atkritumu apsaimniekošanas maksu, kas izteikta kā EUR/m³ vai EUR/t. Atkritumu radītājs apmaksā pakalpojumu proporcionāli izvestajam radīto atkritumu apjomam saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēja izsniegto rēķinu. Atkritumu apsaimniekošanas maksā atkritumu apsaimniekošanas komersants iekļauj visas ar pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas, t.sk. maksu par sadzīves atkritumu un dalīti savākto sadzīves atkritumu savākšanu, transportēšanu, sagatavošanu reģenerācijai/pārstrādei (gadījumos, kad komersants veic šādas darbības), šo darbību veikšanai nepieciešamā aprīkojuma, specializēto transportlīdzekļu izmaksas, atkritumu apglabāšanas izmaksas un dabas resursu nodokli par sadzīves atkritumu apglabāšanu. Kopumā vērtējot, īpaši, ja pakalpojumu sniedzējs ir izvēlēts Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18. pantā noteiktajā kārtībā (ar maksimālo līguma darbības termiņu 7 gadi), korektam pienākumu un atbildības sadalījumam investīciju finansēšanā, jāparedz, ka attiecīgais komersants finansē tikai tādas infrastruktūras, iekārtu un aprīkojuma iegādi, kuras normālais kalpošanas laiks nepārsniedz līguma darbības termiņu vai arī izmantotās iekārtas un aprīkojums (piemēram: specializētie transportlīdzekļi, konteineri) ir

pārvietojams. Tādejādi tiek nodrošināts, ka investīciju atmaksāšanās periods un attiecīgi tā ietekme uz atkritumu apsaimniekošanas maksu ir sabalansēta.

Kas attiecas uz tādas infrastruktūras elementu izveidi, kuru normālais atmaksāšanās laiks pārsniedz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniegšanas laiku, sākotnēji ir identificējams, ka daļā iecerēto pasākumu atbildīgais par pasākuma īstenošanu varētu būt publiskais sektors jeb tieši pašvaldības, tomēr, ņemot vērā plašās pašvaldību atbildības sfēras un izdevumu bāzi dažādām sociālajām funkcijām, pašvaldību finansēšanas iespējas no pašu resursiem ir ierobežotas. Kā arī, ņemot vērā, ka pašvaldībām nav tiešas saiknes ar atkritumu radītājiem, šajā gadījumā ir apgrūtināta principa "piesārņotājs – maksā" piemērošana, jo nepastāv mehānisms, kā pašvaldība tiešā veidā ieguldītos līdzekļus atgūst no atkritumu radītājiem. Šajā scenārijā, faktiski vienīgais risinājums ir izveidotās infrastruktūras iznomāšana atkritumu apsaimniekošanas komersantam, kas savas izmaksas iekļauj atkritumu apsaimniekošanas maksā, kuru, savukārt, proporcionāli sevis radītajam atkritumu apjomam maksās atkritumu radītājs.

Kā risinājums situācijai, lai pašvaldībai nebūtu jāveic investīcijas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izveidē, ir funkciju deleģēšana pašvaldības kapitālsabiedrībai, kas sniedz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus un / vai veic AARC funkcijas. Pašvaldību kapitālsabiedrībai / AARC deleģējot pienākumu izveidot, piemēram, šķirotu atkritumu savākšanas laukumu, tiek nodrošināts, ka investīciju atmaksāšanās laiks ir atbilstošs infrastruktūras kalpošanas laikam, un infrastruktūra ir pašvaldības rīcībā neatkarīgi no komersanta, kas sniedz sadzīves atkritumu savākšanas pakalpojumu. Gadījumā, ja atkritumu apsaimniekošanas komersants, nav pašvaldības kapitālsabiedrība, pēc atkritumu apsaimniekošanas līguma darbības beigām, infrastruktūra joprojām paliek pašvaldības rīcībā, un var tikt nodota apsaimniekošanā nākamajam komersantam, kas konkursa kārtībā iegūst tiesības sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu attiecīgās pašvaldības teritorijā vai atkritumu apsaimniekošanas zonā. Šis pats princips ir attiecināms arī uz pārējo sadzīves atkritumu apsaimniekošanai nepieciešamo infrastruktūru – atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtām, pārstrādes iekārtām, piemēram, bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas vietām. Tāpat pašvaldību kapitālsabiedrības, t.sk. finansiāli ietilpīgāku projektu īstenošanai, var piesaistīt ārējos finansējuma avotus – kredītresursus, kā arī ES fondu un citu finanšu instrumentu resursus.

7.3 Apsaimniekošanas izmaksu segšana

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu sadzīves atkritumu sākotnējais radītājs, valdītājs vai bijušais valdītājs sedz visas izmaksas, kas saistītas ar viņa radīto sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu, tai skaitā par nepieciešamo infrastruktūru un tās darbību. Tāpat AAL paredz, ka sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksa tiek noteikta nešķirotiem sadzīves atkritumiem, vienlaicīgi normatīvajā regulējumā nav noteiktas precīzas prasības tādām atkritumu plūsmas kā liela izmēra atkritumi, videi kaitīgās preces, sadzīvē radušies bīstamie atkritumi, Mājsaimniecībās radītie būvniecības atkritumi. Lai definētu skaidrus nosacījumus gan atkritumu radītājiem, gan atkritumu saimniekošanas komersantiem, arī šīm plūsmām būtu nosakāma apsaimniekošanas maksas piemērošanas kārtība. Pašreizējā situācijā tiek īstenotas dažādas pieejas, piemēram attiecībā uz liela izmēra atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu tiek īstenota pieeja, kad atkritumi tiek izvesti individuāli, vienojoties atkritumu radītājam un atkritumu apsaimniekošanas komersantam par izvedamo atkritumu apjomu un pakalpojuma cenu, gan arī organizējot atkritumu izvešanu no konteineru laukumiem (daudzdzīvokļu namu masīvos) – šajā gadījumā izmaksas namu apsaimniekotājs sadala uz atkritumu radītājiem, kas izmanto konteineru laukumu. Atsevišķos gadījumos tiek īstenota prakse, kad pašvaldība organizē liela izmēra atkritumu izvešanas akcijas, šajā gadījumā izmaksas sedz pašvaldība no saviem līdzekļiem. Šāda pieeja no pašvaldību puses tiek pamatota ar pieņēmumu, ka no izmaksu efektivitātes viedokļa ir izdevīgāk apmaksāt atkritumu

apsaimniekošanas pakalpojumu nekā organizēt piegružotu teritoriju sakopšanu un nelegālo izgāztuvju likvidēšanu.

Arī attiecībā uz videi kaitīgām precēm un sadzīvē radītajiem bīstamajiem atkritumiem nepastāv vienota pieeja. Tādas videi kaitīgas preces kā elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi vairumā gadījumu bez maksas tiek pieņemtas šķirotu atkritumu savākšanas laukumos, atsevišķos gadījumos tās bez maksas tiek izvestas arī no mājāsaimniecībām – pamatā šo kārtību nosaka RAS iesaiste šīs atkritumu plūsmas apsaimniekošanā. Atšķirīgi situācija ir attiecībā uz nolietotajām riepām, kas arī ir RAS atbildības shēmā, bet šajā gadījumā bezmaksas nodošana vairumā gadījumu nav iespējama vai arī ir limitēta līdz noteiktam atkritumu apjomam, līdzīga situācija ir ar sadzīvē radītajiem bīstamajiem atkritumiem – ja baterijas un akumulatori tiek pieņemti no atkritumu radītājiem bez papildu samaksas, tad, piemēram, sadzīves ķīmija, ar ķīmiju piesārņots iepakojums tiek pieņemts par maksu, vai gadījumā, ja maksa netiek iekasēta, šo atkritumu tālāku nodošanu utilizācijai atkritumu apsaimniekošanas komersants apmaksā no līdzekļiem, kas iekasēti par nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu vai arī šīs izmaksas sedz pašvaldība.

Lai nodrošinātu principa piesārņotājs maksā īstenošanu un izvairītos no šķērssubsidēšanas atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu apmaksā jāīsteno sekojoši principi:

- a) Bez nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksas un bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas maksas būtu nosakāmi vienoti principi arī liela izmēra, mājāsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu, videi kaitīgu preču un sadzīves bīstamo atkritumu maksas noteikšanas kārtībai;
- b) Attiecībā uz tādu speciālo atkritumu grupu apsaimniekošanu, kuru nodošana utilizācijai ir ar negatīvu tirgus vērtību (nolietotas riepās, sadzīves bīstamie atkritumi, arī dalīti savāktie tekstila atkritumi) virzīties uz praksi, kur atkritumu radītājs sedz sevis radīto atkritumu apsaimniekošanas izmaksas. Sekot līdzi, lai RAS ieguldījums izmaksu segšanā būtu samērīgs ar atkritumu apsaimniekošanas komersanta izmaksām šo atkritumu apsaimniekošanā;
- c) Rekomendējams ierobežot praksi, kad radīto atkritumu apsaimniekošanu, piemēram, liela izmēra atkritumu, bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanu apmaksā pašvaldība. Lai izvairītos no nelegālās atkritumu izmešanas apjomu pieauguma šādas stratēģijas īstenošanas rezultātā, nodrošināt atkritumu radītājiem pakalpojuma pieejamību, ieguldīt līdzekļus sabiedrības izglītošanā.

Attiecībā uz pašreizējo regulējumu, kas nosaka dalīti savākto bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas maksu, kas ir piesaistīta nešķirotu sadzīves atkritumu maksai, ar lielu iespējamību var prognozēt, ka plāna pārskata periodā noteiktā kārtība radīs sarežģījumus. Pašreizējā regulējuma ietvaros atkritumu apsaimniekošanas komersantam nav iespējas noteikt izmaksām atbilstošu pakalpojuma maksu, kā rezultātā, ja faktiskās izmaksas pārsniedz noteikto limitu, tās jebkurā gadījumā tiks iecenotas nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksā vai pretējā gadījumā, ja bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas izmaksas ir zemākas par noteikto limitu, veidojas situācija, kad atkritumu radītājs pārmaksā par saņemto pakalpojumu. Lai nākotnē risinātu šo situāciju, tiek rekomendēts virzīt iniciatīvu, kas ietver atsevišķas apsaimniekošanas maksas noteikšanu bioloģiskajiem atkritumiem, kā arī dalīti savākto bioloģisko atkritumu pieņemšanas poligonā noteikt kā sabiedrisko pakalpojumu, kam tarifu apstiprina sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.

7.4 Eiropas Savienības fondu finansējums

ES fondu 2021. – 2027. gada plānošanas perioda ietvaros atkritumu apsaimniekošanas sektora projektu atbalsts ir paredzēts specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk SAM) 2.2.2. “Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana” ietvaros. Apkopotā informācija ir balstīta uz plāna projekta sagatavošanas brīdī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības mājaslapā atspoguļoto informāciju³⁹. SAM ietvaros ir paredzētas sekojošas aktivitātes un atbalstāmās darbības (atbilstoši VARAM paustajai informācijai SAM pasākumi tiks koriģēti):

- a) pasākums 2.2.2.1. Atkritumu šķirošana, pārstrāde un reģenerācija – atbalstāmās darbības - 1. kārtā: atkritumu pārstrādes iekārtu izveide, 2. kārtā: atkritumu pārstrādes jaudu palielināšana, vides izglītības centru izveide vai paplašināšana, aprites ekonomikas centru izveide (lietu labošana, atgriešana aprītē, maiņa), dalīti vāktu atkritumu šķirošanas līniju modernizācija, IT risinājumi atkritumu uzskaitē un monitoringam, speciālu iekārtu, aprīkojuma iegāde pārstrādes veicināšanai, nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošana pārstrādei un reģenerācijai. Plānotais kopējais finansējums – 1. kārtā 20,0 milj. EUR, 2. kārtā 45,03 milj. EUR, t.sk. LAAR rezervētā summa 12,16 milj. EUR. Atbalsta likme – 1. kārtā – līdz 60% mazajiem uzņēmumiem, lielajiem komersantiem 30% + 10%, ja projekts tiek īstenots reģionā, kas tiesīgs saņemt Taisnīgas pārkārtošanās fonda finansējumu, 2. kārtā - līdz 85% sabiedriskā pakalpojuma darbībām, pārējām darbībām komerclikme atkarībā no izvēlēta valsts atbalsta regulējuma;
- b) pasākums 2.2.2.2. Atkritumu dalītā vākšana – atbalstāmās darbības - atkritumu dalītās vākšanas aprīkojuma un specializētu (dažāda veida atkritumiem) konteineru iegāde, dalītās vākšanas maršrutu izveidei specializētā autotransporta iegāde, atsevišķu atkritumu veidu (piemēram, bioloģisko atkritumu, tekstila, būvniecības atkritumu) dalītās vākšanas nodrošināšana, dalītās vākšanas laukumu un punktu izbūve. Plānotais kopējais finansējums – 4,0 milj. EUR. Atbalsta likme – līdz 85%;
- c) pasākums 2.2.2.3. Notekūdeņu dūņu pārstrāde – atbalstāmās darbības - atkritumu pārstrādes un reģenerācijas, tai skaitā biogāzes ieguves iekārtu jaudas palielināšana un jaunu jaudu nodrošināšana attiecībā uz notekūdeņu dūņu kā biogēno elementu pārstrādi. Plānotais kopējais finansējums – 24,5 milj. EUR. Atbalsta likme - līdz 85%;
- d) pasākums 2.2.2.4. Aprites ekonomikas principu ieviešana - atbalstāmās darbības - Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos: attīstot otrreizēju un slēgtu materiālu ciklu tehnoloģiju un racionālu izejvielu un resursu izmantošanu; veicinot pāreju uz otrreizēji izmantojamu un videi nekaitīgu izejvielu izmantošanu ražošanas tehnoloģiskajos risinājumos (“safe by design”); ieviešot ekodizaina principus preču ražošanā un materiālu un iepakojuma izmantošanā; samazinot iepakojuma materiālu ietilpību un palielinot pārstrādājamību un ilglietojamību (atkārtotu lietošanu, preču labošanas pakalpojumu attīstība); inovatīvu aprites uzņēmējdarbības modeļu izstrāde, izmantojot ecoefektīvu tehnoloģiju un ekoinovāciju ieviešanu un industriālās simbiozes veicināšanu. Plānotais kopējais finansējums – 10,0 milj. EUR. Atbalsta likme - līdz 50%.

Vērtējot plāna pārskata periodā paredzētos ES fondu atbalsta pasākumus un plānotās atbalsta likmes, var secināt, ka atbalstāmo aktivitāšu loks zināmā mērā ir plašs un atbilstošs sektora attīstības vajadzībām, vienlaikus, atbalsta likmes tādiem pasākumiem, kas nav attiecināmi uz sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu visticamāk nepārsniegs 40% no attiecināmajām izmaksām. Bažas rada arī

³⁹ <https://www.varam.gov.lv/lv/2021-2027-gada-eiropas-savienibas-finansu-planosanas-periods> (apmeklēts 31.10.2023.)

kopējais pieejamais finansējuma apjoms - piemēram pasākumā 2.2.2.2. "Atkritumu dalītā vākšana", neskatoties uz virkni jaunām dalīti savācamo atkritumu plūsmām, kopējais finansējuma apjoms Latvijai ir 4,0 milj. EUR, kas pirmšķietami būs nepietiekams visu nepieciešamo pasākumu finansēšanai. Tāpat jāatzīmē, ka pasākumos 2.2.2.3. "Notekūdeņu dūņu pārstrāde" finansējums ir pieejams tikai notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu pārstrādei, savukārt pasākuma 2.2.2.4. "Aprites ekonomikas principu ieviešana" finanšu atbalsta saņemšanai, atkritumu apsaimniekošanas sektora projekti faktiski nekvalificējās nevienai no atbalstāmajām darbībām.

7.5 Plānā paredzēto pasākumu investīciju izmaksu novērtējums

Plānā paredzēto pasākumu īstenošanas investīciju izmaksu novērtējums sagatavots indikatīvi novērtējot potenciālās izmaksas. Investīciju programmā iekļauti 5. nodaļā raksturotie prioritāri īstenojamie pasākumi, plāna īstenošanas laikā precīzas pasākumu izmaksas nosakāmas atbilstoši īstenošanas brīža situācijai, sagatavojot projektu tehniskos pamatojumus un veicot izmaksu un ieguvumu analīzi.

Investīciju izmaksu novērtējumā ietverts provizorisks izmaksu sadalījums starp finansējuma avotiem, t.sk. atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs, atkritumu apsaimniekošanas komersanti, pašvaldību līdzekļi, ES KF finansējums specifiskā atbalsta mērķa 2.2.2. "Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana" ietvaros, vienlaicīgi netiek izslēgta iespēja, ka pasākumiem, kas netiek finansēti no šīs programmas, plāna pārskata periodā ir pieejams finansējums no citiem finanšu instrumentiem. Jāatzīmē, ka tā kā plāna sagatavošanas laikā nav izstrādāti dokumenti, kas regulē ES KF finansējuma piešķiršanu ES fondu 2021. – 2027. gada plānošanas perioda ietvaros, pieejamā finansējuma apmērs, atbalstāmās darbības un līdzfinansējuma likmes var mainīties. Kopsavilkumu par plāna pārskata periodā īstenojamām aktivitātēm un investīciju izmaksām skat. tabulā (Tabula 7-1).

Kopējais plānā paredzēto pasākumu īstenošanai nepieciešamo investīciju maksimālais apjoms tiek lēsts ~100,540 milj. EUR apmērā no kuriem, ~79,884 milj. EUR pašu finansējums (t.sk. AARC, atkritumu apsaimniekošanas komersanti un / vai pašvaldības) un 20,657 milj. EUR ES fondu finansējums.

Precīzs finansējuma sadalījums pa finansējuma avotiem būs zināms pēc ES KF pasākumu īstenošanas nosacījumu apstiprināšanas. Nepieciešamo investīciju indikatīvais apjoms pa pasākumu grupām ir sekojošs:

- Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība – 5,755 milj. EUR;
- AARC infrastruktūras attīstība – 32,250 milj. EUR;
- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi – 2,290 milj. EUR;
- Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra – 1,725 milj. EUR;
- Lokālā atkritumu apstrādes – 3,700 milj. EUR;
- Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana – 0,825 milj. EUR.
- NAIK reģenerācijas iekārtu izveide – 39,00 milj. EUR

Tabula 7-1 Plāna pārskata periodā īstenojamo pasākumu investīciju izmaksu novērtējums (tūkst. EUR)

Nr.p.k.	Pasākums	Plānotās investīcijas tūkst. EUR (dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās pēc AARC)					Pašu finansējums EUR	Līdzfinans. likme % (max)	2.2.2.SAM Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana		
		AARC Cinīši zona	AARC Dzijā vāda zona	AARC Križevņi ki zona	LAAR kopā EUR				2.2.2.1. I k (summa a LV 20,0 milj. EUR)	2.2.2.1. II k (summa a LV 45,0 milj. EUR)	2.2.2.2. LV 4,0 milj. EUR)
1.	Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība										
1.1.	Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas infrastruktūras pārklājuma paplašināšana	550.0	200.0	210.0	960.0	144.0	85%			816.00	
1.2.	Šķiroto atkritumu savākšanas laukumu infrastruktūras paplašināšana	1,750.0	750.0	1,000.0	3,500.0	525.0	85%			2,975.00	
1.3.	BNA dalītās vākšanas sistēmas izveide	250.0	150.0	100.0	500.0	75.0	85%			425.00	
1.4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas paplašināšana	75.0	50.0	40.0	165.0	24.8	85%			140.25	
1.5.	Sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana	120.0	80.0	60.0	260.0	39.0	85%			221.00	
1.6.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai	50.0	30.0	30.0	110.0	16.5	85%			93.50	
1.7.	Sadzīves atkritumu dalītās vākšanas konteineru skaita palielināšana	125.0	75.0	60.0	260.0	39.0	85%			221.00	
2.	Atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai										
2.1.	Atkārtotai izmantošanai piemērotu preču savākšanas sistēmas izveide	120.0	60.0	40.0	220.0	88.0	60%			132.00	
2.2.	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču loģistikas sistēmas, pārbaudes un labošanas centra izveide	500.0	500.0	500.0	1,500	600.0	60%			900.00	

Nr.p.k.	Pasākums	Plānotās investīcijas tūkst. EUR (dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās pēc AARC)					2.2.2.SAM Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana				
		AARC Cinīši zona	AARC Dzijā vāda zona	AARC Križevņi ki zona	LAAR kopā EUR	Pašu finansēju ms EUR	Līdzfi nans. likme % (max) EUR)	2.2.2.1. I k (summ a LV 20,0 milj. EUR)	2.2.2.1. II k (summ a LV 45,0 milj. EUR)	2.2.2.2. (summa LV 4,0 milj. EUR)	2.2.2. 3. (sum ma LV 24,5 milj. EUR)
3.	AARC infrastruktūras attīstība										
3.1.	BioA apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana (dalīti savāktajiem BioA)	350.0	500.0	500.0	1,350	202.5	85%		1,147.5		
3.2.	Specializētā BioA savākšanas autotransporta iegāde	600.0	300.0	500.0	1,400	210.0	85%		1,190.0		
3.3.	Atkritumu šķirošanas līniju infrastruktūras attīstība	1,000	1,000	1,000.0	3,000	450.0	85%		2,550.0		
3.4.	Vides izglītības centra izveide	500.0	500.0	500.0	1,500	225.0	85%		1,275.0		
3.5.	Būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana	600.0	600.0	300.0	1,500	600.0	60%		900.00		
3.8.	NAIK ražošanas jaudas palielināšana	350.0	350.0	350.0	1,050	1,050	0%				
3.9.	Poligona gāzes savākšanas sistēmas pilnveidošana	650.0	500.0	300.0	1,450	1,450.0	0%				
3.10.	Infiltrāta apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana	2,500.0	2,500	2,500.0	7,500.0	7,500.0	0%				
3.11.	Iekārtas biometāna ražošanai no poligona un BioA pārstrādē iegūtās biogāzes	3,000.0	0.0	0.0	3,000.0	3,000.0	0%				
3.12.	NAIK gazifikācijas iekārtu izveide	0.0	7,000	0.0	7,000.0	7,000.0	0%				
3.13.	NAI dūņu pārstrādes iekārtas izveide	3,500.0	0.0	0.0	3,500.0	525.0	85%			2,975	
4.	Lokālās atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādes infrastruktūras attīstība										

Nr.p.k.	Pasākums	Plānotās investīcijas tūkst. EUR (dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās pēc AARC)					Pašu finansējums EUR	2.2.2.SAM Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana				
		AARC Cinīši zona	AARC Dziļā vāda zona	AARC Križevņi ki zona	LAAR kopā EUR	Līdzfi nans. likme % (max)		2.2.2.1. I k (summ a LV 20,0 milj. EUR)	2.2.2.1. II k (summ a LV 45,0 milj. EUR)	2.2.2.2. (summa LV 4,0 milj. EUR)	2.2.2. 3. (sum ma LV 24,5 milj. EUR)	
4.1.	Dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana	550.0	200.0	200.0	950.0	380.0	60%	570.00				
4.2.	BioA mājkompostēšanas sistēmas izveide	300.0	200.0	150.0	650.0	260.0	60%	390.00				
4.3.	Ārpus AARC esošu šķirošanas līniju attīstība	0.0	500.0	0.0	500.0	200.0	60%	300.00				
4.4.	NAI dūņu pārstrādes centra izveide		1,600	0.0	1,600.0	240.0	85%				1,360	
5.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi											
5.1.	Izglītošanas pasākumi radītā atkritumu apjoma samazināšanas veicināšanai, dalītās vākšanas veicināšanai u.c. aktualitātes	525.0	350.0	270.0	1,145.0	458.0	60%		687.00			
5.4.	Vides izglītības centra īstenotas aktivitātes	525.0	350.0	270.0	1,145.0	458.0	60%		687.00			
6.	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana											
6.1.	Vienotas atkritumu ražotāju / pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide	50.0	50.0	50.0	150.0	22.5	85%		127.50			
6.2.	Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju	25.0	25.0	25.0	75.0	11.3	85%		63.75			
6.3.	Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide	200.0	200.0	200.0	600.0	90.0	85%		510.00			
7.	NAIK reģenerācijas iekārtu izveide											

Nr.p.k.	Pasākums	Plānotās investīcijas tūkst. EUR (dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās pēc AARC)					2.2.2.SAM Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana				
		AARC Ciniši zona	AARC Dzijā vāda zona	AARC Križevņi ki zona	LAAR kopā EUR	Pašu finansēju ms EUR	Līdzfi nans. likme % (max)	2.2.2.1. I k (summ a LV 20,0 milj. EUR)	2.2.2.1. II k (summ a LV 45,0 milj. EUR)	2.2.2.2. LV 4,0 milj. EUR)	2.2.2. 3. (sum ma LV 24,5 milj. EUR)
7.1.	NAIK reģenerācijas iekārtu ar siltumenerģijas/ elektroenerģijas ražošanu izveide	30,000.	0.0	15,000.	45,000.	45,000.0	0%				
7.2.	NAIK gazifikācijas iekārtu izveide Madonas pilsētā		9,000		9,000	9,000	0%				
KOPĀ		48,765	27,62	24,155	100,540	79,884		1,260	10,170	4,892	4,335

7. Plānotie pasākumi – kopsavilkums, prioritārais saraksts, īstenošanas laika grafiks

Latgales RAAP iekļauto prioritāri īstenojamo pasākumu ieviešanas laika grafiks atspoguļots tabulā, skat. tabulu (Tabula 8-1). Laika grafiks sagatavots vadoties, no normatīvajos aktos noteiktajiem termiņiem atsevišķu aktivitāšu īstenošanai, kā arī ņemot vērā atkritumu apsaimniekošanas sektora attīstībai un pakalpojuma sniegšanas kvalitātes uzlabošanai nepieciešamos pasākumus. Tabulā iekļauta informācija par pasākuma īstenošanas vietu un noteikts atbildīgais izpildītājs, tāpat ir noteiktas īstenojamo pasākumu prioritātes.

Tabula 8-1 Plānā paredzēto pasākumu prioritārais saraksts, īstenošanas laika grafiks, atbildības par pasākumu īstenošanu sadalījums

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks							Prioritāte (1-3)
				2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1.	Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība										
1.1.	Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas infrastruktūras pārklājuma paplašināšana, kā arī pazemes konteineru izbūve	LAAR	AAK	x	x	x	x	x	x	x	1.
1.2.	Šķirotu atkritumu savākšanas laukumu infrastruktūras paplašināšana	LAAR	AAK		x	x	x				1.
1.3.	Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	LAAR	AAK	x	x	x					1.
1.4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas paplašināšana	LAAR	AAK / PV / AARC	x	x	x					1.
1.5.	Sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana	LAAR	AAK		x	x					1.
1.6.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai	LAAR	AAK / PV / AARC	x	x	x	x				1.
1.7.	Sadzīves atkritumu dalītās vākšanas konteineru (individuālo dalītās vākšanas punktu) skaita palielināšana	LAAR	AAK / RAS	x	x	x	x	x	x	x	1.
2.	AARC infrastruktūras attīstība										
2.1.	BioA apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana (dalīti savāktajiem BioA)	AARC: "Cinīši", "Dziļā vāda", "Križevņiki"	AARC	x	x						1.
2.2.	Specializētā BioA savākšanas autotransporta centralizētai BioA apsaimniekošanai reģiona ietvaros iegāde	AARC: "Cinīši", "Dziļā vāda", "Križevņiki"	AARC	x	x						1.

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks							Prioritāte (1-3)	
				2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030		
2.3.	Atkritumu šķirošanas līniju infrastruktūras attīstība	AARC: "Cinīši", "Dzijā vāda", "Križevņiki"	AARC		x	x	x				2.	
2.5.	Vides izglītības centra izveide	AARC: "Cinīši", "Dzijā vāda", "Križevņiki"	AARC		x	x	x				1.	
2.6.	Būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana	AARC: "Cinīši", "Dzijā vāda", "Križevņiki"	AARC				x	x	x		2.	
2.7.	NAIK ražošanas jaudas palielināšana	AARC: "Cinīši", "Dzijā vāda", "Križevņiki"	AARC				x	x			2.	
2.8.	Poligona gāzes savākšanas sistēmas nākamo kārtu izbūve, gāzes apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana	AARC: "Cinīši", "Dzijā vāda", "Križevņiki"	AARC	x	x					x	x	2.
2.9.	Infiltrāta apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana	AARC: "Cinīši", "Dzijā vāda", "Križevņiki"	AARC	x	x							1.
2.10.	Iekārtas biometāna ražošanai no poligona un BioA pārstrādē iegūtās biogāzes	AARC: "Cinīši"	AARC					x	x			3.
3.	Atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai											
3.1.	Atkārtotai izmantošanai piemērotu preču savākšanas sistēmas izveide	LAAR	AARC / NVO / PV / AAK		x	x	x					1.
3.2.	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču loģistikas sistēmas, pārbaudes un labošanas centra izveide	LAAR	AARC / NVO / PV				x	x				2.
4.	Lokālā atkritumu apstrādes infrastruktūra											
4.1.	BioA mājkompostēšanas sistēmas izveide	LAAR	AARC / AAK	x								1.
4.2.	Dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana	LAAR	PV				x	x				3.
4.3.	Ārpus AARC esošu šķirošanas līniju attīstība	LAAR	AAK		x	x						2.
4.4.	Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas dūņu pārstrādes iekārtas	Madonas Praulienas "Lāses"	novadā pagastā PV sadarbībā ar ūdesnsaimniecības sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju		x	x	x					1
5.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi											

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks							Prioritāte (1-3)
				2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
5.1.	Izglītošanas pasākumi radītā atkritumu apjoma samazināšanas veicināšanai	LAAR	AARC / AAK	x	x	x	x	x	x	x	1.
5.2.	Izglītošanas pasākumi uzsākot jaunas atkritumu plūsmas dalīto vākšanu	LAAR	AARC / AAK	x	x	x	x	x	x	x	1.
5.3.	Informatīvi pasākumi par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību reģionā	LAAR	AARC / AAK	x	x	x	x	x	x	x	1.
5.4.	Vides izglītības centra izveide un īstenotas aktivitātes	LAAR	AARC / AAK / NVO	x	x	x	x	x	x	x	1.
6.	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana										
6.1.	Vienota atkritumu ražotāju/pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide	LAAR	AARC		x	x	x				2.
6.2.	Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju	LAAR	AARC		x	x	x				2.
6.3.	Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana	LAAR	AARC	x	x	x	x	x	x	x	1.
7.	Atkritumu reģenerācija										
7.1.	NAIK reģenerācijas iekārtu izbūve	Madona, Rēzekne, AARC Dzijā vāda	AARC / PV / AAK		x	x	x	x	x	x	3.
7.2.	NAIK gazifikācijas iekārtu izveide	Madona	AARC / PV / AAK		x	x	x	x	x	x	3
8.	AARC izveide										
8.1.	Pašvaldību vienošanās par AARC izveidi	LAAR	PV / AARC	x							1.
8.2.	Uzraudzības / koordinācijas padomes izveide	LAAR	PV / AARC	x							1.
8.3.	Funkciju deleģēšana	LAAR	PV	x							1.
8.4.	Deleģēto funkciju izpilde	LAAR	AARC	x	x	x	x	x	x	x	1.

8 Plānoto pasākumu īstenošanas rezultātīvie rādītāji, atbilstība normatīvajiem aktiem

Zemāk sniegtajā tabulā ir norādīti 8.1. tabulā apkopoto pasākumu atbilstība AAVP 2021. – 2028. gadam noteiktajiem stratēģiskie virsmērķiem, 3.3. nodaļā izvirzītajiem reģionālā līmenī sasniedzamajiem mērķiem, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes un pieejamības uzlabošanu un atbilstību pasākumiem, ko ir iekļāvušas pašvaldības savos plānošanas dokumentos. Plāna noteiktie pasākumi nodrošina gan AAVP, gan reģiona līmeņa izvirzīto mērķu sasniegšanu, kā arī atbilst pašvaldības noteiktajiem pasākumiem skat. tabulu (Tabula 8-1).

Tabula 8-1 Atbilstība AAVP, Plāna mērķiem un pašvaldību noteiktajiem pasākumiem, sasniedzamie rezultāti

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Rezultāts	Atbilstība		
			AAVP mērķiem ⁴⁰	Atbilstība Plāna mērķiem ⁴¹	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem ⁴²
1.	Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība				
1.1.	Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas infrastruktūras paplašināšana, kā arī pazemes konteineru izbūve	Paaugstināta publiski pieejamo sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktu pieejamība, īpaši lauku teritorijās, kur pakalpojumi pieejamība ir zemāka	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM2, RM 3	AIZ -6.2.1., DA R16.66.1, K-U 2.2.3., Jēk-R.31.1., Līv-2.4.3.4., Pre-R.28., VAR -23.RV
1.2.	Šķirotu atkritumu savākšanas laukumu infrastruktūras paplašināšana	Izveidoti jauni šķirotu atkritumu savākšanas laukumi nodrošinot, ka katrā reģiona pilsētā ir vismaz viens laukums	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM2, RM 3	AIZ -6.2.1., DA 240, K-7.3, K-U 2.2.3., Jēk-R.31.1., Līv-2.4.3.3., Pre-R.28., Rēz-U.8.3. V, Var -23. RV
1.3.	Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	legādāts sistēmas darbības nodrošināšanai nepieciešamais aprīkojums, t.sk. bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas konteineri un specializētais autotransports	M1, M2, M3	RM 1, RM2, RM 3	AIZ -6.2.2., AIZ VTP 6.2., DA R16.66.2, Mad – R165, Pre-R.28., VAR -23. RV
1.4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas paplašināšana	Nodrošinātā tekstila atkritumu pieņemšana visos ŠASL. Publiski pieejamās vietās uzstādīti īpaši tekstila atkritumu savākšanai paredzēti konteineri	M1, M3, M4	RM 1, RM2, RM 3	AIZ -6.2.1., DA R16.66.5, K-7.3, K-U 2.2.3., Līv-2.4.3.3., Mad – R165

⁴⁰ Atbilstoši kodiem Plāna 3. nodaļā

⁴¹ Atbilstoši kodiem Plāna 3.1. nodaļā

⁴² Atbilstoši kodiem Plāna 5.1. nodaļā

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Rezultāts	Atbilstība			
			AAVP mērķiem ⁴⁰	Atbilstība Plāna mērķiem ⁴¹	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem ⁴²	
1.5.	Sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošana	Nodrošināta sadzīves bīstamo atkritumu pieņemšana visos šķiroto atkritumu savākšanas laukumos. Sadzīves bīstamo atkritumu uzkrāšanas konteineri (eko tvertnes) ir izvietotas publiski pieejamās vietās	M1, M4	M3, RM 1, RM2, RM 3	AIZ -6.2.1., DA R16.66.5, K-7.3, Līv-2.4.3.3., Mad – R165	
1.6.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai	Tiek nodrošināts, ka visos ŠASL, papildus esošajām plūsmām tiek pieņemti bioloģiskie atkritumi, liela izmēra atkritumi, mājsaimniecībās radītie būvniecības atkritumi	M1, M4	M3, RM 1, RM2, RM 3	AIZ -6.2.1., DA R16.66.5, K-7.3, Līv-2.4.3.3., Mad – R165, Pre-R.28.,	
1.7.	Sadzīves atkritumu dalītās vākšanas konteineru (individuālo dalītās vākšanas punktu) skaita palielināšana	Palielināts individuāliem klientiem lietošanai nodoto sadzīves atkritumu (papīrs, plastmasa, stikls, metāls) dalītās vākšanas konteineru skaits	M1, M4	M3, RM 1, RM2, RM 3	AIZ -6.2.1., DA R16.66.1, DA R16.66.3, Ludz -U.62., Mad – R165, Pre-71, Rēz-U.8.3. V, RēzN-U.8.3.	
2.	AARC infrastruktūras attīstība					
2.1.	BioA apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana	Reģiona poligonos iegādātas nepieciešamās iekārtas bioloģisko atkritumu apstrādei nolūkā iegūt tādas kvalitātes pārstrādes galaproduktu, ko iespējams izmantot inženiertehniskām vajadzībām, labiekārtošanas darbos un uzlabojumiem lauksaimniecībā	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	DA R16.66.2, DA R16.66.1, DA-205, DA-22.45, Jēk - 146,	
2.2.	Specializētā BioA savākšanas autotransporta centralizētai BioA apsaimniekošanai reģiona ietvaros iegāde	legādāts bioloģisko atkritumu savākšanai piemērots specializētais autotransports	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	DA R16.66.2, DA R16.66.1, DA-205, Jēk - 146	
2.3.	Atkritumu šķirošanas līniju infrastruktūras attīstība	Veikta šķirošanas līniju modernizācija, papildinot esošos tehnoloģiskos procesus ar jaunām iekārtām pārstrādei reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšanai	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	DA R16.66.1, DA-205, Jēk - 146	

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Rezultāts	Atbilstība AAVP mērķiem 40	Atbilstība Plāna mērķiem 41	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem 42
2.5.	Vides izglītības centra izveide	Reģionā izveidoti trīs vides izglītības centri (t.sk. telpas un aprīkojums, izveidotas izglītības programmas, piesaistīti nepieciešamie cilvēkresursi), vides izglītības pasākumu īstenošanai	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	DA R16.66.1, DA-205, Jēk - 146
2.6.	Būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana	Iegādātas nepieciešamās tehnoloģiskās iekārtas minēto atkritumu plūsmu smalcināšanai un šķirošanai. Izbūvēti papildus nepieciešamie laukumi un telpas (ja nepieciešams)	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	DA R16.66.1, DA-205, Jēk - 146
2.7.	NAIK ražošanas jaudas palielināšana	Reģiona poligonos iegādātas nepieciešamās tehnoloģiskās iekārtas (NAIK smalcināšana, frakcionēšana) NAIK ražošanas apjomu palielināšanai	M1, M2, M4	RM 1, RM 3	DA R16.66.1, DA-205, Jēk - 146
2.8.	Poligona gāzes savākšanas sistēmas nākamo kārtu izbūve, gāzes apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana	Reģiona poligonos esošajās atkritumu apglabāšanas krātuvēs izbūvētas gāzes savākšanas sistēmas cauruļvadu tīklu nākamās kārtas. Savāktā gāze tiek novadīta reģenerācijai koģenerācijas iekārtās	M1, M2, M4	RM 1, RM 3	DA R16.66.1, DA-205, Jēk - 146
2.9.	Infiltrāta apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana	Reģiona poligonos nodrošinātas nepieciešamās poligona infiltrāta savākšanas un attīrīšanas jaudas ar efektīviem tehnoloģiskajiem risinājumiem	M1, M2, M4	RM 1, RM 3	DA R16.66.1, DA-205, Jēk - 146
2.10.	Iekārtas biometāna ražošanai no poligona un BioA pārstrādē iegūtās biogāzes	Poligonā "Cinīši" uzsākta iekārtu izveide bioloģisko atkritumu pārstrādes rezultātā un atkritumu apglabāšanas krātuvē savāktās gāzes attīrīšanai līdz kvalitātei, kas piemērota metāna izmantošanai par transporta degvielu	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	DA R16.66.1, DA-205, Jēk - 146
3.	Atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai				

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Rezultāts	Atbilstība		
			AAVP mērķiem ⁴⁰	Atbilstība Plāna mērķiem ⁴¹	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem ⁴²
3.1.	Atkārtotai izmantošanai piemērotu preču savākšanas sistēmas izveide	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču savākšana tiek nodrošināta visos ŠASL	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	DA R16.66.3,
3.2.	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču loģistikas sistēmas, pārbaudes un labošanas centra izveide	Reģionā izveidoti divi centri, kas ietver telpas un aprīkojums, kur savāktās preces tiek pārbaudītas, labotas un nodotas atkārtotai izmantošanai	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	DA R16.66.3,
4.	Lokālā atkritumu apstrādes infrastruktūra				
4.1.	BioA mājkompostēšanas sistēmas izveide	Reģionā izveidota mājkompostēšanas sistēma, t.sk. atkritumu radītāji nodrošināti ar nepieciešamo aprīkojumu – kompostēšanas kastēm (ja attiecināms), atkritumu radītājiem sniegta nepieciešamā informācija par kompostēšanas procesu, tiek veikta uzskaitē par māsaimniecībās pārstrādāto bioloģisko atkritumu apjomu	M1, M4	M2, RM 5, RM 3	AIZ -6.2.2., AIZ VTP 6.2.,
4.2.	Dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana	Reģionā ierīkotas kompostēšanas vietas, kur decentralizēti, ar kompostēšanas metodi, tiek pārstrādāti zaļie dārzu un parku atkritumi, arī kapsētu atkritumi	M1, M4	M2, RM 5, RM 3	DA-22.45., Jēk - 147, Mad – R165, Pre-75
4.3.	Ārpus AARC esošu šķirošanas līniju attīstība	Veikta šķirošanas līniju modernizācija, papildinot esošos tehnoloģiskos procesus ar jaunām iekārtām pārstrādei reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšanai.	M1, M4	RM 5, RM 3	
4.4.	Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas dūņu pārstrādes iekārtas	Dūņu centra izveide atbilstoši notekūdeņu plānam "Notekūdeņu apsaimniekošanas stratēģija 2023 – 2028. gadam". Madonas novads	M1, M4		Mad.-98
5.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi				

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Rezultāts	Atbilstība AAVP mērķiem 40	Atbilstība Plāna mērķiem 41	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem 42
5.1.	Izglītošanas pasākumi radītā atkritumu apjoma samazināšanas veicināšanai	Reģionā īstenotas atkritumu radītāju informēšanas kampaņas par radītā atkritumu apjoma samazināšanas iespējām, t.sk. radīto pārtikas atkritumu samazināšana, atkārtoti lietojama iepakojuma izmantošana, preču nodošana atkārtotas izmantošanas sistēmā	M3	RM 1, RM 4, RM 5	DA R16.66.4, DA R16.66.2, DA-90, K-U 2.2.3., Pre-R.28., Rēz-U.11.2.,
5.2.	Izglītošanas pasākumi uzsākot jaunas atkritumu plūsmas dalīto vākšanu	Reģionā īstenotas atkritumu radītāju informēšanas kampaņas uzsākot bioloģisko atkritumu dalīto vākšanu, tekstila atkritumu dalīto vākšanu	M3	RM 1, RM 4, RM 5	DA R16.66.4, DA R16.66.2, DA-90, K-U 2.2.3., Pre-R.28., Rēz-U.8.3. V
5.3.	Informatīvi pasākumi par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību reģionā	Atkritumu radītāji ir nodrošināti ar nepieciešamajiem informācijas resursiem par dažādu atkritumu plūsmu pareizu apsaimniekošanu, kā arī par pakalpojumu saņemšanas iespējām	M3	RM 1, RM 4, RM 5	DA R16.66.4, DA R16.66.2, DA-90, K-U 2.2.3., Pre-74., Rēz-U.8.3. V
5.4.	Vides izglītības centra izveide un īstenotas aktivitātes	Katra AARC darbības zonā darbojās vides izglītības centrs, kas centralizēti, attiecīgā centra darbības zonā īsteno sabiedrības informēšanas un izglītošanas aktivitātes	M3	RM 1, RM 4, RM 5	DA R16.66.4, DA R16.66.2,
6.	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana	Reģionā izveidota centralizēta datubāze, kurā apkopota informācija par atkritumu radītājiem, noslēgtajiem līgumiem, izvedamajiem atkritumu apjomiem, lai minimizētu iespējas atkritumu radītājiem izvairīties no iesaistīšanās centralizētajā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā. Datu bāzē ietverta informācija par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu	M1	RM 1, RM 4, RM 7	
6.1.	Vienota atkritumu ražotāju/pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide	Reģionā izveidota centralizēta datubāze, kurā apkopota informācija par atkritumu radītājiem, noslēgtajiem līgumiem, izvedamajiem atkritumu apjomiem, lai minimizētu iespējas atkritumu radītājiem izvairīties no iesaistīšanās centralizētajā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā. Datu bāzē ietverta informācija par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu	M1	RM 1, RM 4, RM 7	

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Rezultāts	Atbilstība AAVP mērķiem 40	Atbilstība Plāna mērķiem 41	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem 42
		sniedzējiem, izsniegtajām atkritumu apsaimniekošanas atļaujām.			
6.2.	Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai	Atkritumu radītāji ir nodrošināti ar nepieciešamajiem informācijas resursiem par dažādu atkritumu plūsmu pareizu apsaimniekošanu, kā arī par pakalpojumu saņemšanas iespējām	M1	RM 1, RM 4, R, M 7	AIZ-4.2.2.,
6.3.	Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana	Izveidots reģistrs māsaimniecību, kas veic bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādi māsaimniecībās uzskaitē, nolūkā iekļaut datus par māsaimniecībās pārstrādāto atkritumu apjomu iekļaušanu kopējos reģiona atkritumu pārstrādes rādītājos	M1,M3	RM 1, RM 4, RM 7	
7.	Atkritumu reģenerācija				
7.1.	NAIK reģenerācijas iekārtu izbūve	Reģiona teritorijā nodrošināta saimnieciska pārstrādei nederīgu atkritumu izmantošana. NAIK tiek izmantots siltumenerģijas vai siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai	M1, M4	RM 3, RM6	
7.2.	NAIK gazifikācijas iekārtu izveide	Reģiona teritorijā nodrošināta saimnieciska pārstrādei nederīgu atkritumu izmantošana.	M1, M4	RM 3, RM6	Mad.- R167
8.	AARC izveide				
8.1.	Pašvaldību vienošanās par AARC izveidi	Atkritumu apsaimniekošanas likumā noteiktajos termiņos pašvaldības ir pieņēmušas lēmumu par AARC izveidi			
8.2.	Uzraudzības / koordinācijas padomes izveide	Reģionā izveidota AARC uzraudzības padome, t.sk. noteiktas tās funkcijas, izstrādāts pašvaldību pārstāvniecības modelis un padomes darbības finansēšanas modelis	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Rezultāts	Atbilstība AAVP mērķiem 40	Atbilstība Plāna mērķiem 41	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem ⁴²
8.3.	Funkciju deleģēšana	Starp AARC un pašvaldībām, kas izveidojušas attiecīgo AARC, noslēgts līgums par funkciju deleģēšanu reģionālajā atkritumu apsaimniekošanas plānā paredzēto pasākumu un citu atkritumu apsaimniekošanas darbību īstenošanai attiecīgā AARC darbības zonā	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	
8.4.	Deleģēto funkciju izpilde	AARC veic deleģēto funkciju izpildi	M1, M4	RM 1, RM 3, RM6	

Zemāk sniegtajā tabulā ir identificēti mērķi un rezultāti, sasniedzamie mērķi un rezultāti attiecībā uz atkritumu dalīto savākšanu un sagatavošanu atkārtotai izmantošanai un pārstrādei būtiskākajiem atkritumu veidiem un plūsmām, kas izriet ES direktīvu prasībām un, kas ir noteikti MK 2021. gada 26. oktobra noteikumos Nr. 712 "Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi". Plāna noteiktie pasākumi nodrošina atkritumu dalītai savākšanai un sagatavošanai atkārtotai izmantošanai un pārstrādei rādītāju sasniegšanu, kas prasīs ievērojamu resursu ieguldījumu, skat. tabulu (Tabula 8-2).

Tabula 8-2 Paredzēto pasākumu sasaiste ar normatīvajos aktos noteiktajiem mērķiem

Nr.p.k.	Politikas rezultāts un attiecīgais rezultatīvais rādītājs	Plāna pasākumi, kas nodrošina politikas rezultāta izpildi
1.	līdz 2023. gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma tekstilmateriāliem	1.4.
2.	nodrošināt, ka līdz 2023. gada 31. decembrim bioloģiskie atkritumi ir vai nu atdalīti un pārstrādāti rašanās vietā, vai savākti dalīti un nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem	1.3
3..	līdz 2025. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 55 % pēc masas	1.2.,1.3.,1.4.,1.5., 1.6., 1.7. 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 3.2., 3.3., 4.1., 4.2., 4.3., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4., 6.1., 6.2.
4.	līdz 2030. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 60 % pēc masas	1.2.,1.3.,1.4.,1.5., 1.6., 1.7. 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 3.2., 3.3., 4.1., 4.2., 4.3., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4., 6.1., 6.2.
5.	līdz 2035. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 65 % pēc masas;	1.2.,1.3.,1.4.,1.5., 1.6., 1.7. 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 3.2., 3.3., 4.1., 4.2., 4.3., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4., 6.1., 6.2.
6.	no 2020. gada, vismaz 70 % pēc svara nebīstamo būvniecības atkritumu un ēku nojaukšanas atkritumi, sagatavoti atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un citai materiāla reģenerācijai, tostarp aizbēršanai	2.6, 1.4.
7.	līdz 2025. gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma sadzīves bīstamajiem atkritumiem	1.5., 1.6.
8.	nodrošināt, ka līdz 2035. gadam poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara) vai ir vēl mazāks	1.2.,1.3.,1.4.,1.5., 1.6., 1.7. 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 3.2., 3.3., 4.1., 4.2., 4.3., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4., 6.1., 6.2.
9.	nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2025. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 65 svara % no visa izlietotā iepakojuma	1.2.,1.3.,1.4.,1.5., 1.6., 1.7. 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 3.2., 3.3., 4.1., 4.2., 4.3., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4., 6.1., 6.2.
10.	nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2030. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 70 svara % no visa izlietotā iepakojuma	1.2.,1.3.,1.4.,1.5., 1.6., 1.7. 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 3.2., 3.3., 4.1., 4.2., 4.3., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4., 6.1., 6.2.
11.	nodrošina, ka no 2021.gada 14.augusta ir palielināts EEIA atkritumu savākšanas apjoms līdz 65 % no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados	1.2.,1.3.,1.4.,1.5., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 3.2., 3.3., 4.1., 4.2., 4.3., 5.1., 5.2., 5.3., 5.4., 6.1., 6.2.